

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

Bibliotheca Mvndi Vincentii Bvrgvndi, Ex Ordine Prædicatorvm Venerabilis Episcopi Bellovacensis, Specvlvm Qvadrplex, Natvrnale, Doctrinale, Morale, Historiale

In quo totius naturæ Historia, omnium scientiarum Encyclopædia, moralis
Philosophiæ Thesavrvs ...

Vinzenz <von Beauvais>

1624

Liber Decimvssextv

SPECVLI MAIORIS
VINCENTII PRÆSVLIS
BELVACENSIS,
Tomus Primus.

LIBER DECIMVSSEXTVS.

De opera quinta diei, id est de formatione volatiliū, & natatiliū.

CAPVT I.

Quinta die ornauit Deus aerem volatilibus, & aquā natatilibus. Horum vtraque ex aquis orta sunt: facilis enim est transitus aque in aera tenuando, & aeris in aquam spissando. Pisces vocat Moyſes reptilia, quia impetu quodā totos se rapiunt vt serpē-

tes. Nō ferunturp edibus, vt ferē: his benedixit Deus sic. *Crescite & multiplicamini*, &c. Patet ratio cur sub eadem die factus est ornatus aeris & aque, quia scilicet hęc duo elementa tenent naturā mediā luminosi corporis, id est cæli vel ignis, & opaci, scilicet terrę. Vnde & in hęc conueniunt, quōd vtrunque est receptibile luminis, & obscuritatis, vtrumque rarefactibile & dēnsabile, vtrumque etiam de facili in alterum conuertitur, vt dictum est. Ideo autem vtriusque ornatus ex vno productus est, scilicet ex aqua volatilia, simul & natatilia, & non ex aere volatilia, cum sint ornatus aeris, quia in superiori parte iuxta regionem igneam est aer liquidus ac purus, ac tam tenuis siue subtilis, quōd nihil viuens possit ibi spirare nec respirare, ac per hoc neque viuere, sicut patet in monte Olympo: idcirco aer quantum ad illam sui partem non est ornatus animalibus, quia non possent ibi viuere, nec posset etiam auium corpora sustinere, sicut aer iste inferior crassus & humidus, qui suscipiens exhalationes humiditas, & ventis concitatus condensatur in nubes, & effundit imbres.

Hic ergo ornatus est suis animalibus, id est volatilibus, quæ possunt ex eo respirare propter crassitudinē humoris, & quorum corpora potest sustinere, sicut aqua piscium, dum ei pennis suis innituntur volando, sic pisces pinnulis suis aquæ natando. Et quia aer iste ratione humoris tenuis, quo contextus est, naturę humane deputatur, id est aquæ, & ideo dicitur aqua commune productiuum vtrorumque, cum dicitur. Producant aquæ reptile, &c. Ceterum ad fieri vtrorumque

A conueniunt, aer & aqua, ceteris elementis adiunctis, quæ sunt extrema, scilicet ignis & terra. Et quoniam aqua cedit in materialem naturam, aer in actiuam, in volatilibus autem dominatur actiua super materiale, & in piscibus econuerso. Ideo congrue volatilia locū habitationis suę tenent aerē, pisces vero aquā. Vnde & pisciū carnes sunt aggeneratiuę humoris frigidi, volatiliū autem calidi secundum genus suum. Res est ergo aqua commune productiuum vtrorumque dicitur, quia ex aquis eleuatis in vapores nubium existit materia volatiliū, ex aquis vero pinguescentibus inferius materia piscium.

De natura auium in generali.

CAPVT II.

I Sidor. lib. etymolog. 12. Aues dicitur sunt, eo quōd certas vias non habeant, sed per auia quæque discursant. Alites autem eo quod alis alta intendunt, & ad sublimia remigio alarū conscendant. Volucres autem dicuntur à volando. Nā vnde volare, inde dicimus & ambulare. Dicitur autem vola pedis, vel manus pars media. In auibus itaque media pars alarum vola dicitur, quā rū motu pennæ agitantur, inde & voluces appellatur *Arist. in lib. de animalibus*. Aues autem diuersificantur secundū magis & minus in suis mēbris. Omnes habent plumas, vel squamas, vel cortices, & alas, & rostrū, & in maiori parte collū sequitur crura, scilicet longū longā, & curtū curta. Præterquā in auibus habētibus corium inter digitos. Et collum earum sicut harundo piscatorum, rostrum vero sicut hamus ad capiendum cibum. Habent autem vias nasi non diuisas manifeste prope os propter anhelitum. Et quoniam incuruatæ sunt & alata, pondus capitis habent paucum, & corpus angustum. Habent duos tantum pedes, quia in loco pedum anteriorum habent alas. Habent autem omnes aues pectus acutum & carnosum. Acutum quidem, quia si esset latum, multum aeris moueret, & esset grauis volatus, quanto ergo acutius est, tanto melius volant. Carnosum autem quoniam acutum est debile, nisi habeat operimentum ex multa carne, & impulsione aeris læditur in volando. Aues non habent dentes, sed loco dentium rostra. Palpebras habent membranales, non carneas, scilicet vt quadrupedia. Habent acutum visum necessario, quia

Congruitas
aut piscis
quam, aues
aerem occu-
pent.

Auium ety-
mon.

Vola auium

Nota.

vident à remotis. *Claudunt oculum non nisi per palpebram inferiorem, cum ambulanti claudant per superiorem.* Lacertarum vero genus omnino non claudit. Aves habent pulmonem concavum spumę similem, & modicum. Habent & umbilicum tempore partus, sicut & cetera animalia, sed crescentibus illis latet. Non autem mingunt aves, quia parum bibunt, & quod superest humiditas transit in plumam. Avium generibus appropriatur carentia labiorum & dentium. Nec habent aures vel nasum, sed habent alia membra sensuum. Via nasi est in rostro, via auditus est in capite. Et nullum horum habet pilos, vel squamas, sed tantummodo plumas. In anteriori quarundam avium est pappus, ut in gallo ac perdice & columba. Nam quia non habet acutus opus conveniens ad molendum cibum dentibus, habet huiusmodi membrum, ut faciat hoc opus. Huius creatio est ex corio magno profundo, & est in eo cibus indigestus, & in quibus invenitur esophagus. *Ex libro de natura rerum.* Aves indigēt multo visu propter regimen vitę suę. Et quę claudunt oculos suos, non claudunt eos nisi per palpebram inferiorem propter duritiam corij caput continentis. In locis spinosis nidificant, nidofque rotundos & exterius asperos, interius molles faciunt. Amissis pullis dolent, & tamen eisdem locis reedificant percussę in altum se eleuant. *Et quando de terra surgunt versus ventum se erigunt, & caudis suis se regunt, aeremque pennis volando per-rumpunt.*

De differentia avium multiplici.

CAPVT III.

Ambrosius in hexame. Vnum autem est nomen avium, sed genera diuersa. Sūt enim quę carnibus vescuntur, sunt quę pascuntur in semine reperto, alię diuerso, & fortuito cibo. Est etiam diuersitas copularum, quarum gratia carent quę rapinis intendunt, ut accipitres & aquilę. Econtra vero grues & columbę gaudent plurimorum connexionē. Alię quoque sunt incurię, alię aduentitię, alię ad manum se subiiciunt, & herili mensę assuescunt, tactuque mulcentur, alię reformidant, alię quoque eisdem domicilijs quibus homines delectantur, alię deserta frequētant, & querendi sibi victus difficultatem libertatis amore compensant, alię strepunt, alię canunt, Columbę simplices, astutę perdices, gallus iactantior, pappo speciosior. Iterum alię diligunt in commune consulere, collatisque viribus quandam rempublicam curare, & tanquā sub rege viuere. Alię sibi amant prospicere, Imperium recusare, & si capiuntur indigno seruitio volunt exire. Aves vncos vngues habentes omnino non congregantur, & sibi quęque prędantur. Quędam autem agregatim volant, quasdam etiā quibusdam locis negat natura, tanquā frugum fruticęve genera. *Isid. vbi sup.* Aves sicut differunt specie, sic & naturę diuersitatem. Nam alię simplices, ut colubę, alię ut perdix astutę, alię ad manum se subiiciunt ut accipitres. Alię reformidant, ut garrulantes. Alię conuersatione hominum, ut hirundo delectantur, alię vitam in desertis secretam diligunt, ut turtur. alię solo semine reperto, ut anser, vescuntur, alię carnes edunt, & rapinis viuunt, ut miluus, alię sunt incurię, quę manent in locis suis semper, ut struthiones, alię aduentitię quę proprijs temporibus reuertuntur, ut ciconię & hirundines, alię gregatim volantes, ut sturni & cornices, alię soliuagę propter insidias depreddandi, ut aquilę & accipitres, alię vocibus strepunt ut hirundo, alię dulcissimos cantus edunt ut cignus, & merula, alię verba & voces hominum imitantur, ut psittacus, & pica. *Arist.* Animalium quędam habent reges, eisque obediunt, ut grues & apes. Avium quoque modus secundum operationes earum & regimen vitę suę diuersificatur. Quędam carnibus vescuntur, quędam grano, quędam utroque. Quędam se confricant super terram in cinere, quędam frequentant natate, quędam

vero neutrum faciunt, & quędam in cinere confricantur, ac se abluunt. *Ex lib. de natura rer.* In avibus ergo multiplex est differentia. Nam quędam earum syluestres sunt, quędam domesticę, quędam semetipsas regunt, quędam sub moderamine degunt, ut grues. Magna quoque differētia vocum, & etiā morum. Lasciuus est gallus, diligens pappo, libidinosa columba, dolosa perdix, atque zelotypa gallina domestica.

De eodem.

CAPVT IIII.

Plinius libro 14. Volucrum distinctio prima pedibus maxime constat. Aut enim habent vngues aduncos, aut digitos, aut sunt palmipedes, ut anseres, & aquaticę fere omnes. Et earum quę sunt aduncorum vnguium, quędam sunt diurnę ut accipitres, & aquilę, quędam nocturnę, ut noctua, bubo, & vlula. Earum quoque quędam carne tantummodo vescuntur, ut accipiter acnifus. Quędam non tantum carne sed alio, ut cornix & coruus. De his autem videlicet vncorum vnguium avibus, plenius dicetur inferius. Secundum genus, scilicet digitos habentium, diuiditur in duas species, videlicet in oscines idest cantantes, & alites. Illarum generi cantus oris, his magnitudo differentiam dedit. In his scilicet oscinibus est pannonum genus. Cantant enim pappo, & gallus, anseres, & grues, ciconię, & olores, coturnices, & hirundines, glutis, & citramus, merula, & ochus, turtur, ac turdus, ac sturnus, & huiusmodi. Harum quędam perennes sunt, ut columbę, quędam trimestres sunt, ut hirundines. Quędam trimestres, ut turdi, & turtures. Quędam in locis manentes sunt, quędam ut merulę, & turdi, & sturni in vicina abeunt, vbi pabulum hibernum petunt, alię quoque ut turtures, & palumbes abeunt, & in his quo incertum est. Magna quoque admiratio est circa alites, quędam mutant colorem vocemque in anni tempore, ac repente fiunt alię, quod in grandiore alitum genere grues tantummodo faciunt, nam in senectute nigrescunt. Merula & luscinia colorem mutant & vocem. Turdus colorē. *Meanthe* statutos habet dies latebrę ex oriente syrio, prodit ab occasu eius, quod maremur in ipsis diebus. Clarion quoque qui totus est lucens circa solstitia procedit, hyeme non visus. Porro de palmipedibus, quod est tertium volucrum genus, dicetur inferius, vbi scilicet agatur de avium pedibus.

De Mutatione in colore, & plumis, & voce, & loco, & tempore.

CAPVT V.

Aristoteles vbi supra. Quarundum etiam avium colores, & voces diuersificantur hyeme, & æstate. Baharon dulci sono sibilat in æstate, & vox eius mala est in hyeme. In gruibus color plumę in iuuentute cinerius est, in senectute nigrescit. kyke vero avis est, quę diuersis vocibus elamat, & fere quolibet die vocem mutat. Turtures non apparent nisi in æstate, quoniam in nido latent in hyeme. Similiter Miluus, & Hirundo, vel latent in cavernis arborum, vel transferunt se ad loca calida. Lehe avis in æstate manet in loco oppositionis austro & in umbra, in hyeme vero manet vbi sol abundat. Pręterea quod venantur aves in æstate, diuersum est ab eo quod venantur in hyeme. *Ex libro de natu. rer.* Aves multę ad volatum multum debiles, horrentes hyemem, ad conualles in locis calidis fugiunt, sed ante recessum suum se pręmununt, ut multum comedant & impingentur, ac per hoc hyeme melius pati famis inopiam possint. Iacent enim pleręque per totam hyemem in speluncis, & cavernis vallium calidis, quasi semineces inuicem conglobatę, viuuntque sine cibo multo tempore conficiente ad calorem multitudine. Post hyemem autem veniunt successiue secundum debilitatem suam.

Cur aves nō
mingant.

Pappus avium

Nota

Diferentia
avium.Aves facientes
inter se
rempublicam.Grues &
apes habent
reges.

Plinius

Plinius libro 10. Hæc quoque mira naturæ differentia, alia volatilia alijs locis negat, tanquam frugum fruticumve genera. Nam in secessu quidem auium, & nocturnis paucis diebus latere traduntur, quarum genus in Creta insula non est, & etiam si qua inuecta sit emoritur. Bodos aquilam non habet. Perdices non transvolant Boetia fines in Attica. In Fidennate agro iuxta urbem ciconia, nec pullos, nec nidum faciunt. Ofcines vero mutant colorem vocemque. Merula quoque ex nigro rubescit. Luscinia æstate suavi modulamine canit, mox æstu aucto in eorum alia vox fit, nec modulata aut varia, mutatur & color. Postremo hyeme ipsa non cernitur. Ficedula quoque, & vpupe formam simul & colorem mutant. *Philosophus.* Auis habens plumam albam non mutatur ad nigredinem licet econverso contingat. Aues generosæ (vt notum est) in casis ex virgibus factis mutantur. Quædam vero vix operosa diligentia veteres plumas deponunt. Quibus se subuenitur. Serpens in frumeto diu coquatur, quo videlicet frumento gallina nutrita, auis illa reficiatur, sicque decenter mutatur.

De auibus rapacibus.

CAPVT VI.

Aristoteles ubi supra. Aues quæ rapinis intendunt copulæ gratia carent. Nam propter auiditatem prædandi, vel propter insidias explorandi, nec ipsis inter se continent, & ideo copulam suam declinant. Refugit enim auaritia consortia plurimorum. His ergo nihil est copulatorium præter iugale consortium, & columbæ gaudent plurimorum connexionem.

Aristoteles ubi supra. Auis rapax est acuti visus, quoniam indiget vt cibum suum videat à remotis. Auis autem in terra manens, vt gallina non indiget acuto visu. Auibus autem rapacibus maximè fluunt pennæ, & redeunt ad vigorem. Aquila ceteræque rapaces aues non nisi duos pullos, vel semel in anno faciunt, & si plures pullificant, eos proijciunt. Item quod venantur aues in ætate diuersum est (vt iam dictum est superius) ab eo quod venantur in hyeme. Non est autem auium vniuersæ speciei, vt se comedant. Passer & auiculæ multæ similes pascuntur vermibus. Aues carnem comedentes, & vicorum vnguium boni volatus sunt, habent siquidem plumas multas, & alas magnas ac fortes. *Ex lib. de nat. rer.* Omnes aues prædatrices venantur prædam alterius generis, quam de sua specie, & in hoc à piscibus differunt. Solum nisus expers est pietatis huius. Huiusmodi aues videlicet carnibus vescuntur ac prædatrices, quando fugam incunt, cum loris reuocantur.

De rostris auium.

CAPVT VII.

Aristoteles ubi supra. Aues nasum non habent, quia rostra earum duos terminos non habent, & ideo quoniam indigent cibo & vigore, habent rostra quasi de natura ossium. Nec vias olfactus nisi in rostris habent. Loco ergo nasi, & labiorum, & dentium habent rostra, & propter cibum, & propter vigorem. Diuersantur autem secundum modum indigentia, & inuamenti. Auium enim comedentium carnes rostra sunt incuruata, vt possent retinere quod tenent. Rostra vero paruarum auium subtilia sunt, convenientia ad accipiendum grana. Earum quoque quæ comedunt vermes, & quæ corium habent inter digitos, etiam multum in aqua morantur. Quædam etiam habent rostra lata ad cauandum apta, sicut porci inter animalia additamentum habent ad cauandum terram. Comedunt enim radices, & habent vitam porcorum similem. Figura ergo rostri est secundum quod competit acquisitioni cibi, vt curuum in rapacibus ad dis-

SPEC. NATVRALE.

cerpendum, longum in paludosis, ad extrahendum de profundo. Breue & rectum, ad accipiendum grana. Latum ad accipiendum herbas, & radices, & similia. In auibus non habentibus corium inter digitos mensura rostri proportionalis est mensuræ crurium. Nam si crura longa, longum est rostrum, si curta curuum. In auibus autem piscantibus collum est sicut arundo, id est linea piscatoris. Rostrum vero sicut hamus. Vultur quando senescit, elongatur eius rostrum superius, & arcuatur.

De Alis, & plumis.

CAPVT VIII.

Sidorus lib. 12. Penna dicta est à pendendo, id est volando. Volucres enim pennarum auxilio mouentur, quando aeri se mandant. Pluma quasi piluma, eo quod sicut pili in quadrupedibus, ita pluma in auibus. Alæ sunt in quibus pennæ per ordinem fixæ velandi exhibent vsum sic dictæ, eo quod his aues complexos alant ac foueant. *Aristoteles ubi supra.* Aues ideo non mingunt, quia parum bibunt, & quod superest humidi transit in plumam. Omnes autem plumæ radices habent concavas vt canna. Color autem plumæ quarundam auium mutatur secundum mutationem temporum, vt in grutibus color plumæ cinereus est iuuentute, nigrescit in senectute. Auibus autem maximè rapacibus fluunt pennæ, & redeunt ad vigorem. Bubonem vero ceteræ aues deplumant. Aues præterea carnem comedentes, & vicorum vnguium plumas habent multas, & alas magnas ac fortes. Quædam etiam aues aquaticæ plumam habent corpora sua tegentem, & peruenit vsque ad pedes. Estque conueniens ad natandum, quoniam est sicut remi, & alæ piscium. Struthio quoque multam habet plumam in inferiori parte corporis, sicut auis. Auis non volans propter gravitatem corporis, transit in ea pluma in crassitudinem corij, & ob hoc claudit oculos per palpebram inferiorem. Hirundo & ei similes aues sunt bonarum alarum, & minorum vel debiliū pedum.

Est autem & genus auium habens quoddam præeminens in medio capitis ex pluma, & est sicut galea. Aues nidificantes eijciunt plumam. Et huius est causa diminutio humoris calidi & pinguis. Ob hoc etiam econverso non fluunt arborum folia, in quibus est humor pinguis. In senectute quoque pluma auium durefcit, sicut & cortices vel cutes animalium, propter diminutionem caloris, & transitum humoris cum calore, frigus enim indurat & inspissat corpus, calor autem rarificat. Alæ duæ sunt in auibus loco duarum manuum in homine, & duorum pedum anteriorum in quadrupedibus. Aues boni volatus habent corpora parua, & alas magnas. Aues autem mali volatus econtrario, vel si magnas habent alas, debiles sunt. Ægritudines auium cognoscuntur ex alis, quando turbatur situs earum. Perdix ad modum gallinæ super pullos incubat, & colligit eos sub alis. Grus dormiens caput sub alis reclinat, & alæ quædam aues similiter; vultur ea quæ venatur, vel cum quibus pugnat stupefacit alis percutiendo. Struthio non habet alas, sed figuras alarum, & sunt tenues sicut pili. *Plinius lib. 10.* Aquilarum pennæ mixtas reliquarum alitum pennas deuorant. *Auicenna.* In esca vero alarum meliores sunt alæ gallinarum.

De pedibus auium, & cruribus.

CAPVT IX.

Sidorus ubi supra. Inuenimus autem pedes auium quæ carne pascuntur, quasi incuruos ac sinuatos, veluti in prædam paratos. Ea vero quæ natandi consuetudinem habent & vsum, latos pedes habent, & membrana quadam illos digitos pedum sibi copulato-

Nota.

Penna etym.

Pluma.

Ala auium loco manuum.

Nota.

atque coniunctos. In quo admirabilis patet ratio natura, ut & illæ ad volandum vel ad rapiendum cibum vsum accommodata fulciantur, & illæ ad natandum habeant adiumenta competentia, quo melius aquis supernatant valeant, & quasi remis quibusdam ita pedibus suis membranz illius extensione latioribus aquarum fluentia propulsent. *Plinius libro. 11.* Anium quoque aliz sunt digitatz, aliz palmipedes, aliz inter vtrumque diuisis abiecta latitudine. Sed omnibus quaterni digiti, tres in superiori parte, & vnus in calce, hic deest quibusdam longa crura habentibus. *Aristot. ut supra.* Rectè autem (ut dictum est) auis non habet nisi duos pedes, quoniam habet duas alas loco pedum anteriorum. Pauca vero auium genera duos habent tantummodo digitos, in anteriore parte pedum, & duos in posteriori ut bubo. Quædam vero habent calcar in inferiori parte pedum, & tales sunt grauis volatus, nec aliqua curuorum vnguium cum hoc communicat. Quædam autem ut hirundo & eis similes bonas habent alas & malos pedes. Quædam aues habent longa crura, & huiusmodi causa est debilitas vitæ suæ. Natura namque dat instrumentum secundum operationem suam qua indiget, & non operationem præparat, sed instrumentum. Itaque auium generi quæ nec stant, nec natant in aqua, non posuit natura corium inter digitos pedum earum. Et quia mansio earum in terra est, longorum digitorum sunt. Quoniam ergo mali volatus sunt, cibus qui transibat in posterius pectoris, transit in crura, & ob id clementum est, & fiunt magna. Itaque quando volat huiusmodi genus, vitur pedibus loco posterioris pectoris & caudæ, volatque pedibus ad posterius extensis, & secundum hunc modum fuit creatio crurum conueniens sibi.

Quædam autem aues habent pedes & crura curta, & quando volant ad ventrem ea stringunt, ne per eos prohibeantur à volatu. Pedes autem auium vncorum vnguium conuenientes sunt venationi & prædationi. Et omnes aues longorum pedum habent collum spissum & crassum, & volant extenso collo. Si vero collum habent longum ac debile, declinant ipsum in volando. Omnes aues habent anchas, licet quidam aliter opinentur. Et sunt anchæ in parte ani, ut possint eleuare corpus. In cruribus auium non est caro propter eandem causam, quæ nec in quadrupedum pedibus. Etiam in quolibet pede auium quatuor digiti sunt, præterquam in struthione, quem opinantur non esse de genere auium, propter diuersitatem suæ creationis. Et auis ista tres habet digitos in vtroque pede propter alas, & propter pondus, & propter hoc quod accidit auibus longorum crurium. Habet quidem struthio duos pedes ut auis, sed vngulam fissam ut quadrupes. *Ex lib. de nat. rer.* Omnia volatilia digitos quidem habent, quædam continuos ut anser, quædam disinctos, ut bubo vel pica. Omnes aues in aquis natantes pellem in digitis pedum habentes gregatim ambulant. Omnis auis habens crura longa, longum etiam habet collum. Quæ autem crura breuia, breue collum, exceptis his quæ corium habent inter digitos, ut auca.

De vnguibus.

CAPVT X.

Plinius libro 10. Aues vncos vngues habentes omnino non congregantur: & sibi quæque prædantur. Sunt autem ferè omnes altiuolæ, præter nocturnas & magis maiores. Omnibus quibus alæ grandes, corpus exiguum, ambulant difficulter. In petris raro consistunt, curuatura vnguium prohibente: ex parte magna vescuntur carne tantummodo. Cornix & coruus non solum carne, sed alio. Sunt & vncorum vnguium aues quædam nocturnæ, ut noctua, bubo, vluiz. Omnium harum hebetes sunt interdiu oculi. Picus & Martius est vncorum vnguium. Eadem quoque aues infecundæ sunt. Tribuit hoc auium generaliter natura: ut fecundiores essent fugaces earum quam fortes.

Fugaces fecundiores fortibus.

Ex lib. de nat. rer. Aues vncorum vnguium boni volatus sunt, quæ habent autem vngulam in crure, sicut galus, prauus debilisque volatus. Item aues vncorum vnguium breuioris colli sunt, & curtiore linguæ. Denique aues huiusmodi, ut in pluribus paucorum sunt ouorum. *Aristot. ubi sup.* Auis vncorum vnguium est acuti visus, quia videt cibum suum a loco remoto. Auium autem huiusmodi pedes venationi, ac prædationi conuenientes sunt. Aues ponderosi corporis non habent vngues curuos, quia nocerent eis. Inuoluerentur enim super omnia super quæ ambularent. Propter hoc siquidem non incedit auis vncorum vnguium, vel male incedit, nec sedet super lapides: quia natura vnguium eius est contra duras res. Denique auium vncorum vnguium corpora parua sunt & subtilia propter alas, quia cibus transit in alas, quæ sunt vigor, & arma earum. Aues autem quæ mali sunt volatus propter pondus corporis, & manent in terra, habent vnguem rectam. Nam surus vncus impedit incessum. Quædam loco alarum habent alarum iuuamen vngues in cruribus conuenientes ad pugnandum, in eundo fixæ super terram. Nulla vero auis habet vngues in pedibus, & cruribus quia natura nihil facit superflue. Struthio scissam habet vngulam, sicut quadrupes. Item aues vncorum vnguium sociales esse non possunt, nec multum cocunt, nec potant aquam omnino: præter paucas, & parum bibunt. Super lapides quoque diu non manet: quia durities lapidum nocet vnguium incuruationi. Item aquila, & omnes vncorum vnguium, statim ut pullos suos posse volare vident, percutiunt eos alis: & nido eiciunt, præter harum, id est cornicem, quæ cogitat de pullis etiam postquam volant. Aues vncorum vnguium breuioris colli sunt, & crassæ linguæ. Aues autem quædam rapacis vnguis transferuntur modicis diebus, ut miluus & glutis. Aues vncorum vnguium habent pedes fixos & fortes, & crura crassa, & acutum visum propter regimen vitæ suæ.

De Carnibus earum.

CAPVT XI.

Aves plus habent carnis anterioris, quam posterioris, omnes enim habent pectus carnosum, quia cum sit acutum, ratione supradicta debile esset, & impulsione aeris in volando lederetur, nisi nisi ex multa carne operimentum haberet. *Auic.* Caro auis omnino sicciore est carne quadrupedis. Carnes pullorum excant præfocatione, nisi acetosæ. Caro magnarum auium, & anserum, & miluorum crassa est. Anatis aquaticarum caro vehementis est humiditatis, in hoc propinqua carni ouinæ. Omnes volucres magnæ aquaticæ habentes colla longa, ut pauo & miluus, & quorum generatio est plurima horum caro melancholica est. Alæ vero crassarum exercitantium sunt boni chymi. Item caro auium magnarum facit euenire febres. Auium carnes assatæ, vel non assatæ, constringunt ventrem. *Auic.* Pellis, quæ intrinseca est in stomachis auium, & in gutture earum, præcipuè gallorum, sticcata & trita, & bibita confert dolori stomachi. *Isaac in dietis lib. 1.* Volatilia subtiliora, & leuiora sunt omnibus carnibus vniuersaliter & digestibilia. Sed syluestia minus domesticis sunt humida, & tenebriorem carnem habent. Sunt etiam faciliora digestioni. Causa raritas est carni pro laboris sui nimietate & aeris siccitate. Domestica tamen plus nutriunt, ac temperatiora sunt propter sui humiditatem laborisque temperiem, & laudabilem sanguinem generant.

Parro domestica campos inhabitantia sunt meliora comedentibus in casula pro sui motu, & quia escas recipiunt, quæ suis naturis sufficiunt. Rursus volancibus ceteris sterna subtilior est, & pulli perdicum, & pulli gallinacij, post hos perdix, fasanus, & gallina. Reliquis vero auibus duriores sunt & crassiores grues, pavones. Verum non oportet eas manducare, nisi mortui.

Pedes quasi remi.

Nota.

Nota.

Nota.

Caro auis sicciore est carne quadrupedis.

Pro dolor stomachi.

mortui prius miferint vna die in æstate, vel tribus diebus in hyeme, vt caro earum tenera fiat. Humidior autem cæteris anser, anas, & sturnus, & pulli columbini præcipuè si sint in casula nutriti. Idcirco crassi sunt, & ad digerendum duri, maximè si paludes & lacus inhabitauerint. Pulli autem columbini meliores sunt. Anser ergo, sturnus, & similia stomacho nociuora sunt, grauant enim & putrefaciunt eum propter humorem nimium. Nihilque ex eis commodum est, præter alas & collum. Aliæ namque dissimiles sunt eis, quia faciles ad digerendum, & à corruptione longè remotæ, pro sui laboris motusque nimietate. Collum nihilominus est in labore. Quinetiam volatilia non habent membra adeo depurata, vt collum & alas, Aues terrestres meliores sunt aquaticis, & inter aquaticas anates omnibus deteriores. Omnibus autem auibus sicciore sunt turtures, & omnibus calidiores sũt passer, alixque parue aues. Sciptici ergo sunt, & sanguinis incensiu. Testatur Gal. extremitates volatiliũ hoc esse ad comparationem totius corporis, quod sunt viscera animalium ad eorum corporis operationem. Venter omnium volatiliũ lacertosus est, durus ad digerendum, sed si digeratur multum dat nutrimentum. Omnibus ventribus anseris venter laudabilior est, propter copiam humiditatis sui animalis, post hũc gallinaceus. Similiter iecur & hepar anseris cæteris nutritibiliores sunt, & conuenientiores. De alis & collo supra dictum est. Colla anseris & gallinæ meliora sunt omnium auium. Similiter volatilia castrata omnibus ambulantiũ meliora sunt, vt galli castrati. Nam & laudabilius nutrimentum, & sanguinem generant perfectum.

De incessu & volatu auium.

CAPVT XII.

Primus vbi supra. Omnibus animalibus certus & vnus modi suo cuique in genere est incessus. Aues autem solæ vario meatu feruntur in terra & in aere. Aliquæ ambulant vt cornices; aliquæ saliant vt merula, passer, alix currunt vt rusticula ac perdicæ, alix pedes ante se iaciunt, vt ciconiæ, & grues, alix alas expandunt, pendentesque raro interualla quatiunt, aliæ crebrius: sed & primas duntaxat pennas, alix & tota latera pandunt. Quædam vero maiori ex parte compressis alis volant semelque percussis. Aliæ quoque gemino ictu aere feruntur, vel inclusum aërem iaculantur sese prementes in sublime, in rectum, in pronum, impingi aliquas putes, aut rursus ab alto cadere has, illas salire. Quædam in sublime protinus sese tollunt, & vestigio cælũ appetunt vt anates, & quæ huius generis sunt. Grauiore autem non nisi ex præcursu vel altiori tumulo immisitæ nõ euolant, vt vultur, aliæ cauda reguntur, alix circũspectant, alix colla flectũt. Nõnullæ vescũtur ea, quæ rapere pedibus. Sine voce nõ volat mulier, alix in volatu silent. Quædam subrectæ, pronæ in latera obliquæ: quædam & in ora feruntur resupinæ. *Ambr.* Omnibus autem auibus, & piscibus est quædam cognatio, eo quod vsus volandi species sit nãtantis aquã natando, & aërem celeri volatu secando, & vtrique generi caudæ, alarumque suppetit remigium procedendo, & iter suum dirigendo. Cauda siquidem aues se vel ad superiora adducunt, vel ad ima demergunt. *Arist. vbi sup.* Auis habens vnco vnquẽ nõ incedit, sed sedet super arbores. Auium autem quædam in volando pedes ad ventrem constringunt, quædam expandunt. Aues quædam sunt boni volatus, vt quæ comedunt carnes, & quæ sunt vnco vnquẽ, & ob hoc habent plumas, & alas magnas, & etiam fortes. Alijs etiam dedit natura bonitatem volatus propter saltum. Et quia transferuntur de vna regione in aliam. Quædam vero mali volatus sunt propter pondus corporis. Et quia vita earum est ex terra. Volatile quoque quod habet calcar in pede grauis volatus est. Aues vt (dictum est supra) boni volatus habent cor-

A pora parua, & alas magnas. Aues autem mali volatus econtario, vel si magnas habent, tamen debiles sunt.

De peregrinatione ac mansione illarum.

CAPVT XIII.

Ambrosius. Sunt autem genera quædam auiumque emporia, quæ semper in locis suis manent. Alia verò aduenticia, quæ in alias regiones abeunt, ac peracta hyeme reuertuntur. Sunt autem & alia quæ peregrinantur à nobis æstate, ac redeunt hyeme, siue quia hyemis tempore ad calidiora loca se conferunt. Siue quia pleraque rursus æstatem in his locis exigunt quæ æstiuora nonerunt. Consideremus quoque diuersas maris volucres, quemadmodum imminente motu ventorum ad tutiora, & tunc temporis dulciora se conferunt stagna, & in abscondito terrarum sinu incognita sibi rimantur alimenta. *Arist.* Aues inter digitos habentes corium in aqua manent. Habentes autem digitos diuersos, manent prope aquam & cibum ex terra capiunt, aues debiles in hyeme frigida fugiunt ad valles quærendo calorem. Et in æstate redeunt ad capita montium propter calorem. Omnes quæ sunt pingues ante mutationem à locis frigidis ad calida, & in vere quidẽ magis festinant coitũ, & inde comouentur à locis calidis ad frigida. Item aues agrestes mutant loca mansionum secundum conuenientiam vitæ, & euasione pullorum, & quædam manent in lacubus, quædam in lapidibus, & scissuris. Et quædam in montanis, quædam apparent de nocte, & fugiunt de die. Quædam etiam manent in vmbra & in locis oppositis vento. Hyeme verò in locis in quibus abundat Sol. Dedit natura quibusdam (vt dictum est) bonitatem volatus propter salutem, quia transferuntur de vna regione ad aliam. Quædam vero sunt mali volatus propter corporum pondus, quia mansio earum est super terram. Earum cibus est grana, & quod est in terra. *Glossa super Hieremiam.* Aues itaque sua tempora norunt, vt sciant quando ad calida loca festinantes debeant rigorem hyemis declinare, ac principio veris ad regiones solitas redire. Vnde scriptum est: *Miluus in celo cognouit tempus suum, turtur, & hirundo, & cicotia cognouerunt tempus aduentus sui, &c.* *Anclor.* De singulis autem huiusmodi generibus dicetur sigillatim inferius.

De cibo & potu auium,

CAPVT XIV.

Ambrosius vbi supra. Quædam volucres (vt dictum est) carne vescuntur, quædam semine reperto, alix diuerso & fortuito cibo. *Aristot.* Auium quædam comedunt carnem, quædam grana, quædam vtrumque; quædam vero proprium gustabile, sicut apes cibantur melle. quædam in nocte, vt bubo, sibi quærit victum, quædam in die. Omnes habentes vnco vnquẽ cibantur carne, quædam etiam carnes comedunt, & tamen vnco vnquẽ non sunt. Quædam vero comedunt vermes, vt passer. Quædam animatis nõ vescuntur, sed cadunt super spinas, & ex eis cibantur. Viunt & ex fructu quædam aues, vt palumbi, & turtures. Quædam viuunt in ripis aquarum lacuum, vel maris, & cibantur ex eis. Quarum autem digiti inter se quasi corium habent in aquis manant, & inde viuunt, Aues curuorum vnquẽ animalia omnia comedunt, quæ venari possunt, & sanguine viuunt. At vero se inuicem non comedunt, sicut pisces faciunt. Aues vnco vnquẽ omnino non potant, præter paucas. Tempora pluuiosa nocent auibus, quia non vtuntur multo potu.

Plin. lib. 10. Bibunt quidem aues sicut cæteræ. Sed ex his quibus longa colla sunt intus intermittentes & capite resupinato veluti sibi infundentes. Porphirio solus morfu bibit, omnemque cibum aqua subinde tãgens, deinde pede ad rostrũ velut manu afferens. Gra-

Aues qua in aquis manent, & que non.

Aues aliqua mutant regionem.

De varijs cibis auium.

uiore omnes velcuntur fruge, aliuole tantum carne, Inter aquaticas mergi soliti sunt deuorare ea quæ red- dunt cæteræ. *Ambrosius.* Auibus autem quæ carne velcuntur vngues asperi curuatum os & acutum velo- cisque volatus sunt, quoniam rapto viuunt, vt facile possint prædam quam sequuntur corripere, propeque valore, vel vnguibz euiscerare. *Iorath libro de animalibus.* Nulli vero auium magis accidit caducus morbus quam passeris & coturnici, & his qui iusquamum com- edunt.

Caducus morbus pas- seri & cotur- nici accidit.

Ex lib. de nat. rer. Quædam aues gustabile comedunt proprium, vt apes comedunt mel, & pauca de numero dulcium. Aues quæ comedunt carnes, non ouant, nisi semel in anno, præter hirundines, quæ ouant bis. A- ues carnibus velcentes masculi comparibus pullos in nido refouentibus certis horis cibos ministrant. Sed quoniam illæ comparis suos vt pote maioris virtutis reformidant ad illos pipiando, quasi aduentum suum protestantes cum carnibus veniunt ciboque à matre suscepto fugiunt. Aues (vt dictum est) vrinam non faciunt, quia multum sicæ sunt, multumque de humo- rositate transit in plumas, & confumitur per volatum, vnde nec vesicam habet. *Philosophus.* Omnes aues col- lum habentes longum bibunt, & eleuât caput quous- que in ventrem aqua descendat. Omnes autem aues longam tractum faciunt in bibendo, præter gallum & hirundinem, & aues quæ in aqua manent. Aues vncos habentes vngues ideo non bibunt aquam, quia carnes comedunt, quæ sunt humidæ magis quam aliarum auium cibi. Aues aquas claras & currentes diligunt, super cadauer fetidum non cadunt, nisi saporem ha- beat bonum, tunc enim fetorem non euitant. Aues vncos habentes vngues carne viuunt. Cæteræ vero ci- bantur fructibus, & vermibus atque reptilibus.

De modo bi- bendi.

De vocibus auium.

CAPVT XV.

Ambrosius. vbi supra. Volucrum autem alix vocibus tantum strepunt, aliæ canore sunt, suauisque mo- dulamine delectantur. Quædam ex natura, quædam ex instructione, diuersorum ob loquuntur discrimina vocum, vt cum auis locuta sit, hominem putes esse lo- cutum. Quam expressa vox psittaci, quam dulcis me- rularum, magnum nobis est excitandæ deuotionis in- centiuum cantus ipse volatiliu. Quis enim sensum hominis gerens non erubescat sine psalmodiarum cele- britate diem claudere, cum etiam aues minutissimæ diernum ac noctiuum ortus prosequantur solenni deuo- tione & dulci carmine. Reperunt aues diuersæ auia- riam suam in vespere, & in latibulis suis adducunt se- cum occasum diei canoro prosequentes carmine, ne immunes habeantur gratiaru, quibus omnis creatura collaudat creatorem suum. Habet etiam nox carmina sua, quibus hominû vigiliis mulcere consuevit, de- curso denique vel adorto tempore nocturno atque diurno laudes referunt creatori suo. *Plinius lib. 10.* Minimæ auium cardueles imperata faciunt, nec vo- ce tantum, sed pedibus, & ore pro manibus. Est quæ boum mugitus imitetur, vt auis taurus appella- ta in Arclateni agro, alioquin parua. Est quæ equo- rum hinnitus, vt anthus nomine, herbæ pabulo ad- uentu eorum pulsa imitatur ad hunc modum viciscês. Super omnia autem humanas voces reddit psittacus. Imperatores salutat, & quæ accipit verba pronunciat, in vino præcipue lasciuat. Humanas quoque voces red- dit sturnus, lusciniæ, coruus, Quædam autem, vt hi- rundines nihil addiscunt, sed indociles sunt, quædam sine voce non volant, alix in volatu semper silent.

Aues inuitæ hominæ ad psalmodiam

Noctis car- mina.

Auis Tau- rum.

Anthus.

Psittacus.

Idem in lib. 11. Auium loquaciores sunt quæ mino- res, & maximè circa coitus. Alijs in pugna vox est, vt coturnicibus, alijs ante pugnam vt perdicibus, alijs cum deuicerunt, vt gallinacijs: hisdem sua, id est pro- pria maribus, alijs eadem vt fæminis, sicut & lusciniæ- tum generi, quædam toto anno canunt, quædam cer-

dis temporibus. *Aristo. vbi supra.* Aues paræ multæ sunt vociferationis, ita quod inuicem quasdam suas inten- tiones cognoscunt, & hoc omnes aues secundû magis & minus agnoscunt. Quædam etiâ aues ab alijs quas- dam voces addiscunt. Auium autem vociferatio mag- nis est tempore coitus. Gallus vociferatur post præ- lium & victoriam. Vultur quoque clamorosus. Kyke auis est quæ vociferat diuersis vocibus, & ferè quoli- bet die mutat vocem. Quarundam etiam auium vo- ces, & colores mutantur in æstate, & hyeme diuersan- tur. Ioabam auis est quæ imitando vocem equi stu- pefacit eum, ac fugere cogit. Kolkis auis est in cuius morte vociferatur aues vociferatione dolorosa suani. Strepitus apum & cicadarum non est vox, quia non anhelant, sed fit propter aliquarum partium confrica- tionem. Fæmina cubeth audiens vocem masculi, & olfaciens ipsum onis impletur. Quod ex auibus est latæ linguæ latitudine parua, loquitur. Et similiter quod ex eis est linguæ subtilis. Et in quibusdam gene- ribus mas & fæmina vociferantur vno modo, quæ- dam diuerso. Quorundam masculi dant voces, fæmi- næ non, vt gallus, & mas coturnicum. Quædam vo- ciferantur dulce mas & fæmina, vt hardon, & fæmi- nâ quiescit à voce cum incubat oua. Aues paræ plus vociferantur & loquuntur quàm magnæ & maximè (vt dictum est) coitus tempore. *Isidor.* Auium autem nomina à sono vocis constat esse composita, vt grues, coruus, cygnus, pano, miluus, vlula, cuculus, graculus.

Vociferatio auium quæda vox.

Apri- ca- ta- rum a- ues dant vocem.

De sagacitate quarundam auium.

CAPVT XVI.

Vitor. Patet autem mira quadam naturali so- lertia callere volucres in nidis construendis, in pullis educandis, in insidiis præcauendis, in mutationi- bus aeris ac temporis explorandis, & cognoscendis. In morborum quoque remedijs adhibendis, & huius- modi, v. g. quædam (vt superius dictum est) pugnan- tes ad inuicem organum syluestre super plagas in re- mediû apponunt. Hirudo (vt legitur) in nidis costru- dis solertissima quoddam etiam præscium habens la- psura deserit culmina, per flexuosos circumitus vo- lans, nunquam cæteris auibus efficitur præda, pullis suis cæcitate perfusis quodam medicamine reformar lumina. Hyeme trans mare commorata, nouit aduen- tu suo nunciare veris initium. *Plinius lib. 8.* Chelido- niam visui saluberrimâ hirundines monstrauere vera- tis pullorum oculis illa medentes. Ciconia origano in morbis sibi medetur. *Idem in lib. 10.* Reddatur & co- uis sua gratia indignationi quoque populi Romani attestata non solum conscia. Tyberio Principe ex fa- tu supra Castorum ædem genitus pullus in oppositâ sutrinam deuolauit, etiam religione commendatus officinæ Domino. Is maturè sermonibus assuefactus omnibus matutinis euolans in castra, in forum versus Tyberium, deinde Germanicum, & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntè populum Rom. saluta- bat. Postea ad tabernâ temeans plurium annorum affi- duo officio meritis. Tradendum putauere memoriz quidem visum per sitim lapides congerentem in situ- lam monumenti in qua plurima aqua durabat, sed quæ attingi non possit, ita descendere pauentè expressisse tali congerie quæ potaturo sufficeret. Non est autem omittendum cum de ingenijs differimus, è volucri- bus hirundines indociles esse, sicut è terrestribus mu- res. *Idem in eod.* Auibus ingenia varia sunt maximeque ad pastum. Nam caprimulgus de nocte aduolat vberibus caprarum propter lactis succum. Quædam au- tem (vt dictum est) imperata faciunt nec tantum vo- ce, sed pedibus & ore pro manibus, vt cardueles auium minimæ. Quædam etiam imitantur voces hominum, quædam animalium, vt equorum & boum. *Alexander.* Auis euitat laqueos, si ad superiora se conferat, & ter- rena superuolet. In superioribus enim nemo retia tendit, nemo laqueos abscondit.

Auis mæ- cantu- ca- uatur.

Pullus offi- cina- rum sal- utem col- latur.

Auibus ingenia varia.

De quarundam pugnacitate.

CAPVT XVII.

A *Ris. ubi supra.* Aues etiam quædam contra se inuicem pugnant, quarum vigor & arma sunt alæ & ungues. Itaque quædam earum, ut dictum est, habent ungues curuos in pedibus venationi ac prædationi aptos, quædam vero in cruribus aptos ad pugnandum in cundo fixe super terram, scilicet ut gallus. Non est autem auium vnus speciei ut se comedant. Coruus & bubo sibi inuicem aduersantur in nidis. Bubonem quoque multa pars auium odit, quæ & ipsum deplumant. Coruus amicus est vulpis, & iuvat eum contra inimicum suum, scilicet, ascelon. Ascelon enim est auis quæ cum vulpe pugnat, ipsamque deplumat & nocet, ac pullos eius interficit. Item coruus niger pugnat cum asino, & tauro, volansque super illos pungit eorum oculos rostro. Palumbes quidem naturaliter diligunt se, pugnant tamen inuicem pro nidis. Aues autem cum pugnant inter se ponunt super plagas origanum syluestre. *Plinius lib. 10.* Dissident olores & aquilæ, coruus & clareus noctu oua inuicem exquirentes. Simili modo coruus & miluus illo præripiente huic cibos, cornices & noctuæ, aquilæ & trochillus si credimus, quoniam rex auium appellatur. Noctuæ & cæteræ minores aues, rursus cum terrestribus mustela, & cornix, & turtur, & pyralis, ichneumones, & vespæ, phalanges, & aranei. Aquaticæ anates, & gauræ, harpæ, & triorches, accipiter. Sorices & ardeolæ inuicem fatibus insidiantes. Egythus auis minima cum asino pugnat, spinetis enim se scabendi causa atterens, nidos eius dissipat, quod illa adeo pauet, ut voce omnino rudentis audita, oua eijciat, pulli ipsi metu cadunt. Ergo aduolans vlcera eius rostro excauat: vulpes & milui. Esclon auis parua est, oua corui frangens, cuius pulli infestantur à vulpibus. Inuicem hæc catulos eius ipsaque vellit, quod ubi viderint corui contra auxiliantur, velut aduersus communem hostem. Et achantis in spinis viuit. Iccirco asinos & ipsa odit, flores spinæ deuorantes. *Idem in lib. 11.* Añibus autem (ut dictum est) alij in pugna vox est, ut coturnicibus, alij ante pugnam, ut pedicibus, alij cum vicerint, ut gallis.

De Nominibus, & naturis auium secundum alphabetum, & primo de accipitre.

CAPVT XVIII.

I *Sidorus ubi supra.* Accipiter est auis animo plus armata quam vnguibus, virtutem maiorem in minori corpore gestans. Hæc ab accipiendo dicta, quia rapiendis alijs auibus auida. *Ambr. ubi sup.* Accipitribus nihil est copulatorium propter conjugale consortium, propter auiditatem prædandi, & propter insidias explorandi. Refugit enim auaritia plurimorum consortia. Accipitres duram aduersus filios proprios ferunt in clementiam habere in hoc, quod ubi eos tentare principia volatus aduertunt, à nidis suis eos eijciunt, continuoque eliminant. Ac si morantur, pennas eos propulsant atque præcipitant, alij verberant coguntque audere quod trepidant, nec vllum postea munus eis alimonie deferunt. Sed in hoc magis teneros pullos suos instituere videntur ad prædam, quam partus abdicare. compendij. Cauent enim ne in tenera ætate pigrescant, ne soluantur delitiis, ne ocio marcescant, ne discant cibum magis expectare, quam querere. *Ex lib. de naturæ rer.* Accipiter syluestris multum ieiunare permittitur, & sic mansuescit. Qui vult accipitrem habere pinguem, det ei de carne bouis, vel porci, & hoc masculi. Qui macilentum, det ei gallinas iuuenes aqua madefactas. Qui temperatum, gallinas veteres. Qui expeditum in aucupando, faciat ei bonam vesicam gutturis, & includat eum in tenebris, cum lumine tamen modico, & aucupet diebus alternis.

A De sanguine quoque volucrum tenerarum multas vires & audaciã sumit auis in aucupando affectum. Super lignum salicis aut abietis sedeat, eique balneum aque frigidæ detur. Nec multum alas eius contingas, nisi pendeant è diuerso. Si vis ut accipiter leporem vel cuniculum capiat, hoc eum in iuuentute doce, & ligas gyzos in cruribus prope pedes, interiecto spatio vnus palmæ, sicque capiet sine læsione.

De eodem.

CAPVT XIX.

A *Risoteles.* Accipiter in altissimis montanis nidificat, & comedit auium corda quas capit. Congrediens cum aue, quæ dicitur kokia conuincitur. Ipsa tamen pugnam non incipit. Fel habet in hepate, & intestino tantum, sicut & miluus, uterque cubat 20. diebus. Pulli accipitris pingues sunt, & bonæ carnis valde. Vultur admiscetur in coitu cum accipitre masculino. Splen paruus est in auibus calidi ventris, sicut in accipitre & columba, & miluo. *Plinius libro 10.* Quando per mare veniunt coturnices, primam terræ appropinquantem rapit accipiter. Auis autem tinnugulus defendit columbas ab accipitre. Terret enim accipitres naturali potentia intantum, ut eius vocem visumque fugiant. Accipitris audita eius voce vitiantur oua, quæ cubantur. Alibi vero accipitrum genus in honore mensarum est. *Idem lib. 11.* In accipitre fel iungitur intestino, sicut in columbis & murenis. *Idem lib. 20.* Accipitres lactucam scalpendo, succoque oculos tingendo, cum senserint obscuritatem, discutiunt. *Idem in lib. 25.* Centauream herbam triorchis nomine Theophrastus tradit à triorchis accipitrum genere defendi, eamque colligentes ab ipso impugnari. *Idem in lib. 28.* Chameleon accipitrum genus detrahare superuolantem ad se traditur, ac voluntarium præbere lacerandum cæteris animalibus. *Glosa super Leuiticum.* Accipitri assimilantur, qui mansueti videntur, sed cum potentiibus & rapacibus rapere nituntur. Ob hoc accipiter in lege comedi prohibetur. *Glosa sup. 10a.* Struthioni quidem est immane corpus, & raræ pennæ. Econtra rio autem herodio & accipitri, qui & aues reliquas transcendunt velocitate. Accipiter singulis annis austro flante pennam veterem deponit, noua nascente. Vnde scriptum est: Nunquid ad sapientiam tuam plumescit accipiter &c. Philosophus. Accipiter auem quam ei fors contra noctem offert, tota nocte sub pedibus tenet. Sed illam veniente sole, & famelicus auolare permittit. Et etiam si eandem aliàs obuiam venas habuerit, non persequitur. Accipiter colorem oculorum mutat & rostrum. Panis eum necat secundum Augustinum.

De diuersis speciebus accipitris.

CAPVT XX.

P *Lin. lib. 10.* accipitrum genera ex auiditate distinguuntur. Alij non nisi è terra rapiunt auem, alij non, nisi circa arbores, alij in sublimi sedentem, alij in aperto volantem. Denique accipitrum genera 16. inuenimus. Ex his circa altero pede claudum triorchis quoque dictum à numero testium, huic Romani buteonem appellant, epyleon Græci vocant, qui solus omni tempore apparet. Cæteræ siquidè hyeme abeunt. Nocturnus accipiter cymindis vocatur, rarus etiam in suis syluis interdum minus cernens. Bellum internecium cum aquila gerit, coherentesque sæpe prenduntur. Coccox etiã ex accipitre fieri videtur. *Ex anuario.* Duæ sunt species accipitris, domesticus & syluestris. Idem tamen diuersis temporibus potest esse syluestris & domesticus. Syluestris accipere consuevit domesticas aues, & domesticus syluestres. Syluestris quas rapit, continuo deuorat. Domesticus captus domino

Cui aui accipiter aulicis.

Annatim accipiter pennam deponit.

Triorchis. Buteo.

domino suo referuat, qui earum ventres aperit, cordaque accipitri in cibum tribuit, & interiora ventris cum fimo eijcit, qui intus remanens putredinem carni cum foetore gignit. Accipiter corrigia ligatur in pertica, quam quasi compedes in pedibus habere consuevit, ne cum voluerit euolare possit. In sinistra manu gestari solet, vt in dextram ad aliquid capiendum volet. Vt autem dicit B. Greg. Agrestibus accipitribus moris est vt austro flante alas expandant, quatenus eorum membra ad laxandum pennam veterem venti tempore concalescant. Cum vero ventus deest, alas contra radium solis expansis, atque percussis repetem sibi auram faciunt. Sicque poris apertis, vel veteres exiliunt, vel nouæ succrescunt. Domesticis autem quo melius plumescere debeant, munita, ac tepentia loca requirunt.

Ex Anuario. Agrestis moris accipiter aues domesticas rapere consuevit, & captas occidit, cordaque illarum extrahit & comedit. *Arist. ubi supra.* Accipitrum modi sunt tres. Quidam qui columbas non percutiunt, nisi super terram. Quidam non nisi super arbores. Quidam vero non nisi volantes in aere, quæ omnia columbæ agnoscentes, cum horum aliquem viderint ad locum se transferunt in quo genus illud non percutit. *Ex libr. de natur. rerum.* Accipitrum quatuor sunt genera. Primum est corpore magnum domabile multum: oculis varijs, perlucidis, hilarivultu, crasso pede, longis vnguibus, delitiosè comedēs, omnes aues innuadit, nullam timet. Secundum genus est priore minus, quod alixetum dicere possumus, alas habēs crassas, secundum quantitatem sui corporis breues & vngues crassos & oculos magnos & obscuros, non cito mansuescit, & ideo pluribus odiosum. Anno primo donationis parum valet, secundo plus: tertio imitatione aucupat satis bene. Tertium genus est nifus, paruus quidem aliorum respectu, sed tamen velox, cito mansuescit, & delicatè nutriti vult, & leuiter aucupat. Quartum genus est frogellus, quem mansuetum dicimus, multo quidem minor, sed colore similis, sicut nifus accipitri consimilis est in dispositione habitus, & colore. Hæc auis cito mansuescit, & delicatè nutriti vult, ac leuiter aucupat, velox ad volatum.

De medicinis ex accipitre.

CAPVT XXI.

Plin. lib. 29. Accipiter in rosaceo decoctus ad omnium vitiorum in oculis accidentium inunctiones putatur efficacissimus, similiter & fimi eius cinis cū attico melle. *Idem in eod.* Fimus cenchridis accipitrum generis, ex melle oculorum albugines extenuat, & oculis claritatem facit, hanc Græci argema faciunt. *Ex libro empyricæ, Æsculapij magistri Hippocratis.* Adeps accipitris si teratur in oleo, vinctio quoque inde facta caliginem oculorum tollit.

De Acanthe & Acredula.

CAPVT XXII.

Ex libro de nat. rer. Acanthis est auis parua, sed fecunda, nam duodenos simul facit pullos, herbarum pabulo reficitur, & ob hoc odiosos habet equos, quos vbi pascenti sibi superuenire viderit, & herbas diripere, fugit & vindicat se vltione qua potest. Eorum hinnitus proprijs vocibus imitans, ac deridens. *Plinius lib. 10.* Acanthis intantum odit auem egithum, vt non coire credant sanguinem eorum. *Auctor.* Acanthis iuxta Isidorum ipse est, qui apud nos vocatur carduelis, de quo etiam dicitur inferius. *Isidorus.* Acredula ipsa est luscinia, de qua, scilicet, dicitur infra.

De Aeriophilone.

CAPVT XXIII.

Ex lib. de nat. rer. Aeriophilon, quasi amatrix aeris dicta, vulgariter aelion appellata est, auis nobilissima, paulo maior aquila volatu potens, & alis velocissima, pennas habet subrufas caudamque longam: vngues ac rostrū, & crura maxima: aeris serena inhabitat, intantum vt vix vnquam vel parum in terra resideat, aut quiescat. Super nubes quoque frequentius eleuatur, ita quod videri non potest ab homine, eibique capit in aere, & hoc quoque prædantium auium more. Cui si se auis obuiam in aere tulerit mox ab eo corripitur, & de summo aere in terram deijcitur. Nec ab homine videri potest, vt quis eam ab aere occisam deiecerit. Hæc auis dum adhuc pullus est, & necdum cognoscit se, ab hominibus capitur, & domesticatur, & ad capturam instruitur. Sicque natura eius ab alienatione syluatica mutatur, vt aliam conditionem non putet, nisi cum hominibus, & in domibus habitare, vbi nutrita est, vnde fit vt contra consuetudinem aliarum auium nobilium absque ligamentis in porticis, & in domibus maneat. Hæc auis capreolos, & hinnulos capit, vnguium laniatione oculis in bestia primum excussis: sicque terebrato cerebro vsque ad vitæ extinctionem: socialiter autem duo volant, captamque prædam diuidunt.

De Agochile, & Alauda.

CAPVT XXIV.

A Gochiles Arabicè dicitur, Latinè caprimulgus. Est enim auis orientis magna, quæ duo vel tria facit oua. Capras lacte irriguas petit, earum mammillis se supponens, rostro lato, quod ad hoc creatum habet. Lac ex eis velut capreolus fugit, sed ex tunc in eis lac annihilatur, earumque mammillæ desiccantur. Dicit etiam Plin. quod eadem functione capræ visum perdunt. *Auctor.* Alauda est auis parua omnibus nota suo modulamine cantus. In æstate incipit in aurora, quasi nuntians ortum diei. In hyeme vero capitur, præcipuè tempore niuis. *Ex lib. de nat. rer.* Alauda est auis à laude dicta, quia mira iucunditate pennis exercitis in aere vocis modulamine lætioris temporis aura congaudet. Nam obnubilato, vel pluuioso celo vix aut nunquam canit. Diem in aurora venientem vocis iubilo prodit. Sedens in terra vix aut nunquam cantat. Sed in ascendendo canit, paulatim quidem ascendit, sed instar lapidis subito descendit: In ascendendo autem alas corpori coniungit, & leui motu cum cauda se regit. Accipitrem adeo timet, vt cum ab illo impetitur, in terra depressa sinus hominum inuolet, vel eius manu capiendam se præbet, conscia satis misereri sibi potius hominem quam accipitrem. Nunquam impuris vescitur. Nunquam auroræ ortus etiam accelerantis eam fallit. Alauda galeata, quæ & cyrrita dicitur, cæteris alaudis (vt ait Alexander) præferenda est in argutis systematum distinctionibus, est autem secundum mulicos systema vocis particula. *Razi. in Alman.* Caro alaudæ quæ pileata dicitur, ventrem constringit, eiusque ius ventrem fluere facit.

De Aliæto.

CAPVT XXV.

A Vlor. Alizetus iuxta Plin. est sextum genus aquilæ, sicut plenius dicitur inferius. Secundum alios vero secundum accipitris genus, sicut dictum est paulo superius. Et est auis immunda secundum legem, vt in Leuit. legitur. *Plin. lib. 10.* Ex generibus aquilarum alizetus tantum implumes etiam percutiens pullos subinde cogit auersos intueri solis radios, & si quendam ex eis conuientem, humectantemque, idest lachrymantem animaduertit ipsum è nido velut adulterinum, atque degenerem præcipitat. Illum vero

Genera accipitrum sunt quatuor.

Nifus.

Frogellus.

Vfus medicinalis.

Acanthis.

Carduelis.

cutus acies firma contra steterit educat. Est autem alioque voluctis oculorum acie clarissima sese ex alto librans, visoque in mari pisce, præceps in eum ruens, ac discussis pectore aquis rapiens. Aliteri suum non habent genus, sed ex diuerso aquilarum coitu nascuntur. Id quidem quod ex his est natum in ossifragis genus habet, è quibus minores prognerantur vultures, & ex his magni, qui omnino non generant. *R. Adolphus super Lenu.* Aliterus rapina pascitur, sed quia viribus destituitur, minoribus tantum auibus quibus præualet, infestus est.

De Alcyone.

CAPVT XXVI.

A *Misofus.* Alcyon est auis maritima, quæ in littoribus sætus suos edere solet. Nam in arenis oua sua deponit, medio ferè hyemis quando maximè mare infurget, & littoribus vehementior fluctus illiditur; qua excubante mare subito mitescit, & omnes ventorum procellæ cadunt. Fouet autè oua septem diebus, tunc pullos educit, quos alii septem diebus enutrit. Vnde hos 14. dies nauæ præsumptæ serenitatis obseruant, quos Alcyonios vocant: eo quod alcyone fouente, vel enutrente sætus nullos procellæ motus horrescat. *Arist.* Nidus alcyonis assimilatur pineæ, nisi tantum in colore, quoniam eius color declinat ad ruborem. Figura eius assimilatur ventosæ habenti collum longum. In medio loci dura est concauitas, ita etiam cum terro acuto de facili non potest scindi. Introitus eius valde paruus, ideoque non intrat ipsum aqua maris. Profunditas eius assimilatur profundo spongiæ, & dubium est, ex quo componatur nidus ille. Est autem opinio, quod compositus sit ex spinis belonit aculeatis. Hæc auis post 4. menses coire incipit, & tota vita coit. *Plin. lib. 10.* Alcyon est auis paulo amplior passere, colore cyaneo, ex parte maiori tamen purpureis & candidis admixta pennis, collo gracili, & procero. Hanc videre rarissimum est, nec nisi virgiliarum occasu & circa solstitia septem diebus ante brumam nidus faciunt & totidem sequentibus pariunt. Dies fertificationis earum alcyonides dicitur, placito mari per eos & nauigabili, maximè siculo. In reliquis siquidè partibus est mitius. Alterum genus earum magnitudine distinguitur & cantu minores in arundinetis canunt, piscibus viuunt, oua quina pariunt. Nidi earum admirationem habent pilæ figura paulò eminente, aure perquam angusta, grandium spongiarum similitudine terroque inter scindi non queunt, franguntur autem ictu valido, vt spuma arida maris, nec vnde configantur inuenitur. *Ex lib. de nat. rer.* Alcyon est auis minutissima in mari habitans, & sætus faciens. Aues quædam domesticæ, vt gallina, & columba, indiscretis temporibus sætus faciunt, quoniam ab hyemis intemperie tutæ sunt. Hæc autem sola inter aues syluestres hyemali tempore fertificat. Huius nidus ferro nequit inscidi, sed ictu valido frangi, nec vnde configatur potest inueniri. Diciturque alcyon, quasi ales oceani, eo quod in hyeme in stagnis oceani nidus facit, & pullos educat.

De Anate.

CAPVT XXVII.

I *Sidorus.* Anas ab assiduitate natandi aptum nomen accepit. Ex quo genere quædam germanæ dicuntur, quod præ cæteris nutriant. *Plinius ubi supra.* Aues volando iaculantur sese in sublime, in rectum, in pronum. Impingi putes aliquas, aut rursus ab alto cadere has, illas salire. Anates solæ quæque sunt eiusdem generis in sublime sese protinus tollunt, & è vestigio cælum petunt. Itaque in foueas quibus feras venantur delapsæ solæ euadunt. *Idem in lib. 18.* Anates ac mergi cæteræque aquaticæ aues, pennas rostro purgantes, ventum prælagiunt.

A *Ex libro de natura rerum.* Anas est auis aliquantulum maior gallo. Mas caput & collum viridis coloris habet, rostrum vero latum, & alas albo viridi nigroque distinctas. Torquem habet album circa collum, pedes rufos & latos, quibus in aquis subremigat. Nam aquis fluminum gaudet, difficileque sine his viuere valet, maximè cum eam cibi sicci citius ingurgitant. Mares aliquando cum plures fuerint simul, tanta libidinis insania feruntur, vt fæminam solam cocundo vicissim ac certatim occidant. Horum pulli mox vt ouum exeunt tanta agilitate vigent, vt etiam si matrem mori, vel alienari contigerit, sine nutrice viuant.

De cibo, & medicina ex anate.

CAPVT XXVIII.

A Nas cocta pectore melior est quàm ceruice, de qua Martialis ita dicit:

*Tota quidem ponatur anas, sed pectore tantum,
Ac ceruice placet, cætera redde coquo.*

Razi. ubi supra. Caro anatis plures habet superfluitates, & plus fastidire facit, & maioris est caliditatis nõ tamen plus nutrit quàm caro gallinacea. *Plin. lib. 29.* Sanguis anatum spissatur ac seruatur, vinoque diluitur contra mala medicamenta. *Auicenna.* Anas calidior est omnibus domesticis auibus, & dicunt quidam quod infrigidatum calefacit. Calefactum verò febricitare facit. Clarificat autem vocem. Augmentum facit in coitu, & sperma multiplicat. Eius pinguedo maxima est in sedando dolorem, pariterque mordicationem in profundo corporis. Et est melior cæteris auium pinguedinibus. Colorè quoque clarificat. Caro eius imguat, ventositates frangit. Tardatur autem in stomacho, & est grauis, proprieque anseris, sed quod in ipsa leuius est, & melius sunt alæ. Cum autem digeritur caro anatis & anseris, nutritibilior est omnibus carnibus auium. *Idem.* Caro anatis est vehementis humiditatis, & plurimi nutrimenti, sed non adeo boni, vt gallinæ & similes. Veneres earum suauis sunt, & hepata bona, ac suauia in cibo, bonique humoris. *Idem.* Alæ letati, id est caro anatum emplastri more superposita, bona est neruis inflatis. Adeps anatis impinguat, panno linita confert. *Idem.* Hepar anatis pinguis, sicut & gallinæ sanius est cæteris: cerebrum eius est ex medicinis apostematum ani.

Plinius libro 29. Quidam fæminam anatis efficaciorum putant. Item sanguis infusus cerebro profluenti valet, similiter & adeps eius cum rosaceo coctus. *Idem in libro 30.* Anatum quoque masculorum sanguis aluum sistit. Mitum vero traditur in torminibus anate apposita morbum transire ventris, ipsamque anatem emoti.

De Anser.

CAPVT XXIX.

I *Sidorus.* Anseri nomen anas dedit per derivationem, vel à similitudine, vel quod ipsa natandi frequentiam habeat, hæc vigilas noctis assiduitate clangoris testatur: nullum autem animal est quod ita odorem hominis sentit sicut anser, vnde & eius clangore Gallorum ascensus in Capitolio deprehensus est. *Ambro.* Merito anseribus debes Roma quod regnas, dii tui dormiebant, & anseres vigilabant, illis potius deberes sacrificare quàm Ioui. Cedunt enim dii vestri anseribus à quibus se sentiunt esse defensos, ne & ipsi ab hoste caperentur. *Plinius libro 10.* Anseres in aqua coeunt, vere pariunt, aut si bruma post solstitium. Plurima oua 16. paucissima 7. Incubant fæminæ tantum tricenis diebus. Si vero tepidiores sint 25. pullis eorū vrtica contactu mortifera, nec minus auiditas: nunc quidem satietate nimia, nunc vero suamet vi apprehensa radice morfu, sæpe conantes auellere, ante colla sua abrumpunt. Contra vrticam autem

est te-

Libido anatum.

Fars melior anatis.

Ala anatis meliores fecundum Auicennam.

Anseris etymon.

Sentit odorem hominis.

Onocrotis anserum nutrimen.

Quot ova incubanda.

Pluma anserum delicia pro stramento.

Anseres syluestres multum volant.

Quam sine coitu oua veni.

Impinguatur 9 diebus.

Nota.

Nota.

est remedium stramento ab incubitu, subdita radix earum. Anseres aliena oua non excludunt. Incubanda subiici vtilissimum nouem, vel vndecim.

In Germania anseres candidi, sed minores ganzæ vocantur, pretium plumæ in libras denarij quini, eo-que delicia processere vt sine hoc in stramento durare iam ne vitorum quidem ceruices possint. Anserum fœminæ mutua inter se libidinis imaginatione concipiunt aut puluere: mirum in hac alite amor, nostrique sapientiores eos iecotis bonitate nouerunt, quod in magnam amplitudinem crescit. Idem in lib. 28. Anseres continuo clangore intempestiuo diras tempestates præfagiunt. Arist. Anseres sunt animalia verecunda seque obseruantia. Magni & parui anseres, qui ambulant more gregis, sunt prope flumina, & lacus. Anseres autem parui volant congregatim, in anseribus quoque sunt oua venti. Ex lib. denat. rerum. Anser vel auca est auis aquilæ magnitudinis. Huius generis illæ quæ indomitæ sunt, & propriæ libertatis glauci coloris sunt, & aeris alta petunt. Volant vt grues ordine literato, & secundum status ventorum volatus suos dirigunt. Aquilone flante petunt austrum, satis conscie frigidiora tempora imminere, vix à volatu cessant nisi commanducantes interim depascant. Adeo namque delectabilis est eis volatus, vt raro dormiant. Ac cõtra domesticis ancis volatus est grauis, pascere officiosissimum, quiescere ac dormire præcipuum, horas noctis & fures clangore produnt. Est in Alpium montibus anserum genus inter aues maximum, præter struthionem, sed adeo ponderosum, vt manu capiatur immobile super terram. Anates & anseres cæteræque aues herba se purgant syderite.

De generatione anserum & impinguatione.

CAPVT XXX.

Anseres verò coeunt vere, aut si bruma post solstitium. Si quis subripiat eis oua, pariunt donec rumpantur, aliena vero non excludunt. In cubando vtilissimum est nouem, aut vndecim subiicere. Aliquando etiam sine coitu ouant, sed oua sine pullis sunt; pro pullis defendendis sibilant. Contra pluuiam frequentius se balneant. Carnes ad digerendum duras habent. Quando impinguationis causa reclusæ sunt, si vna sola frustrata societate relinquatur, præ tristitia solitudinis vix vltius impinguatur. Auca vt etiam impinguetur inclusa, infra nouem dies terminum, impinguationis consequetur, vltra quem non progreditur, etiam si pluribus diebus includatur. Arist. Anseres ouant, & sine coitu. In aqua natant, vt in eis fiant oua venti. Palladius lib. 1. Anser sanè, nec sine aqua, nec herba facile sustinetur. Locis consitis inimicus est, quia sata & morfu lædit & stercore, pullos præstat & plumas, quas & autumnno vellere licet & vere. Vni masculo sufficiunt tres fœminæ. Albi fœcundiores sunt, varij vel fusci minus, quia de agresti genere ad domesticum transferunt. Incubant à kalendis Martij vsque ad æstiuum solstitium. Plus parient, si gallinis oua supponas, extremum partum iam vacaturæ matres educare permittuntur. Gallinis sicut patonina, sic & anseris oua supponenda sunt, sed anserina ne noceantur, suppositis vrtica subiiciatur. Pulli decem primis diebus intus pascendi sunt, postea sereno educi poterunt, vbi non fuerit vrtica, cuius aculeos formidant. Quatuor mensium bene saginantur, nam melius in tenera ætate pinguescunt. Ter in die eis polëta datur, & largè natandi licentia prohibetur. Loco claudi debent obscuro & calido. Sic maiores secundo etiam mense pinguescunt. Nam paruuli sæpe 30. die saginantur, si ad satietatem milium infusum præbeatur. Inter anserum cibaria legumen omne portigi potest, excepto heruo. Cauendum est autem ne pulli eorum fetas glutiant.

De cibo, & medicina ex anser.

CAPVT XXXI.

Vicenna. Anserum caro crassa est. Adeps eorum allopiciæ confert, & ad fissuras faciei atque labiorum valet. Sedat quoque dolorem auris, & confert matrici. Alæ earum bonæ digestionis ac nutrimenti sunt, nec sũt nisi leues propter multitudinem motus, & exercitij sui. Nec earum nutrimentum multiplicatur, nisi propter multitudinem carniū quæ in eis est. Plinius lib. 29. Adeps anseris cum melle impositus valet contra morsum rabidi canis. Sanguis eius contra leporis matini venenum, contraque omnia mala medicamenta est vtilis. Adeps anserum in vase æneo cum cinnamomo, & cassia, & pipere albo, & herba quæ commagene vocatur, & calamo, niue multa obrutis, ac gelido rigore maceratis, ad vsũ præclari medicaminis sumitur, quod commagenū dicitur. Est & odore iucundum, medela vtilissimum, & ad confricationes, conuulsiones, cæterosve subitos dolores, vnguentum pariter est ac medicamentum. Idem adeps cum butyro sistit sanguinem. Igni quoque sacro medetur anseris adeps, eoque carbunculus curatur. Item adeps vlcera linguæ labiorumque sanat, & cutem in facie serenat; dolorem & grauitatem aurium sedat. Cerebro profluente valet anseris adeps cum rosaceo coctus, & similiter sanguis infusus. Fel anseris confert oculis contusis, vt postmodum hyssopo ac melle iungantur. Cæliacis verò prodest, anserum trium linguas in cibo sumere. Esculapius vbi supra. Adeps anseris omnes duritias soluit. Idem cum succo capræ instillatus auri aquam illapsam eijcit. Dioscorides. Anserinus adeps summè mirificus est ob dulcedinem pinguedinis. Rimas labiorum curat, totiusque vultus factas ex frigore rimas optimè sanat, & aurium dolores.

De Aquila

CAPVT XXXII.

Sidorus. Aquila ab acumine oculorum vocata est. Tanti enim contuitus esse dicitur, vt cum super maria immobili penna feratur, nec humanis pateat obtutibus, de tanta sublimitate pisculos natate videat, & instar tormenti descendens raptam prædam pennis ad littus pertrahat. Nam & contra radium Solis fertur obrutum non flectere. Vnde & pullos suos vngue suspensos radijs solis obijcit, & quos immobilem aciem tenere viderit, vt dignos genere conseruat, si quos verò obrutum inflectere viderit quasi degeneres abijcit.

Ambrosius. Aquilæ autem pullum abiectum fulica suscipit, quæ Græcè κατὰ φθῶν dicitur, & eum cum prole sua connectit, eodemque quo fœtus proprios maternæ sedulitatis officio pascit & nutrit. Idem Aquila cum sit acuti visus valde, cogit pullos suos antequam alas completas habeant solem aspicere. Et si quidem oculi alicuius lachrymantur, aliquando interficit ipsum. Aquila quoque non redit ad superfluitatem siue reliquias venationis suæ, vt aliqui pullos comedant ex illa.

Iorath. Aquila est auis magna regalis, de qua dicitur quod vbiunque viderit ex alto serpentem, magno stridore oppressum vnguibus laniat, & postquam extracta de visceribus venena mortifera decerpserit, adhuc sancium deuorat, & virus quod inerat extinguit, veneno calore decocto, hoc quoque experimento aut contristatur aut gloriatur: vnam sedem & vnum nidum semper habent. Arist. Aquilarum fœminæ maioris corporis sunt quàm mares. Plin. lib. 10. Aquilæ raptæ non protinus ferunt, sed primo deponunt experteque pondus, & tunc demũ abeunt, oppetunt autẽ non lenio, nec ægritudine, sed fame, intantũ superiore co-

sto ac

stro accrescente ut aduicitas aperiri non queat. A meridiano tempore operantur, & volant prioribus horis diei donec impleantur hominum conuentu fora, igna-
*ut sedent. Aquila: um pennae mixtas reliquarum aliarum pen-
 nas deorant.* Negant unquam solam hanc alitem fulmi-
 ne exanimatam, & ideo Iouis armigeram consuetudo
 indicauit.

De Eadem.

CAPVT XXXIII.

EX lib. de nat. rer. Aquila habet alas rectas & exten-
 tas, sed in summitate recuruas, dextrum pedem suis
 stro maiorem, libenter ad solem conuersa sedet. Sedens
 suos unguis semper respicit, ne recurui facti sint. Super
 lapidem quoque non diu sedet, ne acies eorum retun-
 datur, *haec auium sola non fulminat.* Omnes aues nobi-
 les ea visa pertimescunt. Illaque die audaciam perdunt,
 nec ad praedam de facili volare possunt. De solo gyr-
 falcone dicitur quod aquilam capit, & in hoc eius au-
 dacia culpatur tanquam maiestatis rea, quod reginam
 auium laedit. Aquila rapinam captam non protinus fert.
 Sed primo deponit, expertaque pondus secundum vi-
 res suas abit. *Praedam quidem ceteris auibus partitur, easque
 secum comedere patitur. Sed si cibus in medio positus ei non suf-
 ficit, unam ex conuenticibus auibus rapit & comedit.* Cor-
 nix aquilam insequitur, sed cum aquila diu dissimula-
 uerit eam tandem unguibus apprehendit. Aquila etiam
 suo quasi imperioso clamore dicitur aliarum auium mo-
 tum retardare. Ieiunium diuturnum multa cibi quanti-
 tate sumpta recompensat. Quod aquilarum pennae a-
 liarum auium pennis adiuncte corrodant illas, saepe ex-
 pertum est in sagittis pennatis, his & aliarum pennis in
 pharetra coniunctis. *Auctor.* Aquila ergo arduos vola-
 tus habet, & in petris marret. Rostrum, ut dicunt ad
 petram terit. *Est rex auium,* sicut leo ferarum, & bos iu-
 mentorum. Venatur columbas, & caeteras aues mino-
 res, vel mediocres. Ieiunat usque ad meridiem, & tunc
 ad praedam volat. In nido gemmam ponit, ut pullos a
 serpentibus defendat. Sola auium solem intuetur in
 rota. Pullos quoque ad solis radium: probat sanguinem
 lambit, alas innouat, piscatur pisces, & quando stat re-
 spicit unguis, est autem fulua exterius, sicut miluus.
 Clamora est, & de raptu uiuit.

Vnde versus.

*Alta uolat, manet in petris, rostrum terit, est rex,
 Venatur, ieiunat, habet gemmam rotae solis,
 Sole probat pullos, lambit, fons innouat alas,
 Fulua uolens unguis pisces praedat, reboat uox.*

De speciebus aquila.

CAPVT XXXIV.

Plinius. Aquila ex his quas nouimus aues, maximus
 honos, maxima & vis est. Harum sex sunt genera.
 Melencos alias melenotes a Graecis dicta. Eademque in
 valeria minima magnitudine vitibus praecipua, colore
 nigricans. Sola aquilarum fetus suos alit. Nam caeterae,
 ut dicimus fugant. Sola sine clangore, sine murmuratio-
 ne. Conuersatur autem in montibus. Secundi generis
 est *Pigaeus* in oppidis, & in campis albicante cauda.
 Tertij *Morphos* quam Homerus, & *parenon* vocat, ali-
 qui & *plancum*, & anatarum, cui vita circa lacus secun-
 da magnitudine & vi: *phemonoe* Appollinis dicta filia
 dentes ei esse prodidit, mutae alias *Carentique* lingua:
 eademque aquilarum nigerrima, prominentiore cauda.
 Consentit & Boetius. Ingenium est ei testudines raptas
 frangere & sublimi iaciendo, quae fors interemit Poe-
 ram, Aeschylum: praedictam fatis, ut ferunt, eius diei
 rumam securae caeli hinc cauente. Item quarti generis est
Percepturus; eadem moratur per lacus vulturinae specie
 alis minimis, reliqua magnitudine antecellens, sed im-
 bellis & degener, utpote quam verberat cornus. Eadem
 peccantem semper auiditatis, & querulae murmurationis, so-
 la aquilarum exanima fert corpora. Nam caeterae cum

occidere confidunt. Nec facit ut quantum quod genu
genem vocatur, verum solamque incoruptae originis,
 media magnitudine, colore subrutilo, rarum conspectu.
 Superest alixetus clarissima oculorum acie sese ex alto
 librans, visoque in mari pisce, praecipit in eum mens, &
 diffusis pectore aquis rapiens. Illam quam tertiam fe-
 cimur, aquaticas aues circa stagna appetit, mergentes se
 subinde, donec sopitas lassataeque rapiat. Spectanda di-
 micatio aue ad perfugia littorum tendente, maxime si
 condensa harundo sit. Et aquila in deiectu alia abigen-
 te, & cum appetat in lacus cadente, umbramque suam
 nanti sub aqua a litore ostendente, rursus aue, in diuer-
 sa, & ubi minimè expectari se credat emergente.

Haec causa est gregatim auibus natandi, quia plures
 simul non infestantur resperfo pennarum hostem obce-
 cantes. Sepè & aquila ipsa non tolerantes pondus ap-
 prehensum vna merguntur. Alixetus tantum implumes
 etiam pullos suos percuciens subinde cogit aduersus fo-
 lis radios intueri. Et si coniuentem flētēmq; animaduer-
 terit, velut adulterinum & degenerē e nido praecipitat.
 Illum vero cuius acies firma contra steterit, educat. A-
 lixeti suum genus non habent, sed ex diuerso aquilarum
 coitu nascuntur. Id quidem quod his natum est, in ossi-
 fragis genus habet, e quibus vultures progenerantur mi-
 nores. Et ex his magni qui omnino non generant. Qui-
 dam adijciunt genus aquilae, *harbatam* vocant, thulci
 vero *ossifragam*. Tribus primis, & quinto aquilarum
 generi medicatur nido lapis arthites, quem aliqui dixe-
 re gagaten ad multa remedia utilis, nihil igne disperdēs.
 Est autem lapis illa praegnans, intus cum quatuor alio in
 vtero sonante. Sed vis illa medica, non nisi in nido di-
 ceptis. Primo ac 2. generi nō minorum tantum quadru-
 pedum est rapina, sed etiam cum ceruis praeha. Multū-
 que puluerem volutatu collectum insidens cetui corni-
 bus excutit in oculos, eius penis ora verberans donec in
 rupes praecipitet. Acrior est cū dracone pugna, multoq;
 magis anceps si in aere: hic aquilae consecatur oua au-
 ditate malefica. At illa ob hoc rapit ubicunque visum.
 Illeque multiplici nexu alas ligat, ita se implicans ut si-
 mul decidant.

De nidis aquila, & pullificatione.

CAPVT XXXV.

Idem in eodem. Aquila nidificant in petris, & arbori-
 bus, pariunt oua terna, excludunt pullos binos, Visi sunt
 aliquando & tres, alterum expellunt tadio nutriendi.
 Quippe eo tempore ipsis cibum negavit natura prospici-
 ens, ne omnium ferarū fetus raperentur. Ungues quoque
 earum inuertuntur diebus his; Albescunt inedia pennae,
 ut merito partus suos oderint; Sed eiectos ab his cognatū
 genus ossifragi excipiunt, & educat cum suis. Verū
 adultos quoque; persequitur parens, & longè fugat, am-
 ulos scilicet rapinae. Alioquin & vnum par aquilarū ma-
 gno ad populandum tractu, ut satietur indiget: *determi-
 nant ergo spacia, nec in proximo praedantur. Anit.* Aquila
 super oua sua cubat 30. diebus, multumque granatur in
 nido, sic ut venari non possit. Ideoque plus quam duos
 pullos pascere non sufficit. Vnde tertium ouum tertium
 pullum proijcit, statim autem ut pullos suos posse vo-
 lare videt, alis suis eos percucit, & a nido eiecit. *Iorath.*
 Aquila de pullorum suorum cibo sollicita ponit amethy-
 stum in nido suo, & ab eis venenum fugat.

Ex libro de naturis rerum. Aquila altissimis arboribus
 nidificat, ubi mala bestia non accedat, pullosque caute
 custodiens non relinquit donec seiplos protegere sciant
 ac valeant. Itaque contra draconem, vel hominem, vel
 aliud animal, si eos turbare, vel rapere voluerit, mira
 animositate pugnat, seque mortis periculo pro eis
 exponit, quos etiam in humeris sustollit, ut eos pro-
 uocet ad volatum. Fertur etiam quiddam habere pra-
 scium, ut quae uicunque longè sit a pullis aduenire sen-
 tiant aduersus cornu. Docet etiam eos lambere san-
 guinem. Lapidem arthitem habet in nido, qui ve-
 lut praegnans fetum habet intus lapidem minutum
 sonan-

Cur aues
regatim
natent.

Aquila lar-
bata seu of-
sifraga.

Tropha aquila-
rum cum
ceruis & dra-
conibus.

Cur aquila
excludunt
pullorum
numerum.

Aquila de-
terminant
spacia ad
populandum.

Aquila Pra-
scientia.

sonantem, & hunc contra calorem nimium, quem habet aquila naturaliter in nido habet, ne deperant oua docta calore nimio; huic enim lapidi calor ignis nocere nequit. Dicunt & alij philosophi, quod duos lapides pretiosos nomine indes in suo nido collocat, sine quibus parere non potest. Aquila multis diebus ieiunat, adultos pullos persequitur, longe fugans, æmulos, scilicet rapinae. Est etiam aquila pessimum genus, quod pullos suos ante tempus expellit tædio nutriendi. Ratio autem hæc est secundum Aristotelem, quia post incubationem adeo debilitatur, ut venari non possit, etiam vngues eius incuruantur, ut prædam tenere non valeat, albescunt alæ, & aggrauantur, ut vix possit volare. Aquilæ pulli sine clangore sunt, & sine murmuratione. Est aquila grandis in septentrione habitans, duo faciens oua semper, ut dicit Plinius, in cacuminibus ramorum suspensa captoque lepore, vel vulpe minutatim ei corium detrahit, & oua sua in villo inuoluit, ac sub calore solis ponit, itaque relinquens ea non cubat, sed quouique naturali maturitate frangantur expectat. In egressu vero pullorum redit, & tunc eos vsque ad robur perfectum nutrit. *Aristoteles.* Aquila propter sui calorem ouis suis lapides interponit frigidissimos, ne oua suo calore dissipentur. Pullos suos radijs solaribus in alto oblatos, qui eos ferre nequeunt tanquam degeneres eijcit, natura tamen illis necessaria ministrat: diligenter pullos suos asportat tergo insidentes, & corpus proprium inter eos & sagittarium quasi scutum interponit, ut si necesse est, ictum suscipiat.

De Aquila senescentis renouatione.

CAPVT XXXVI.

Augustinus super Psalm. 102. Aquila fertur dum senio grauatur, rostri immodicè crescentis vnco, non posse os aperire, & cibum capere, & inde languescit, sed quodam naturali modo rostrum ad petram collidit, & rostri onus excutit, sicque ad cibum redit, & omnia reparantur ei, ut iuuenis fiat, vnde renouabitur ut aquila iuuentus tua. *Glos. super Mich.* Aquila siquidem auium regina, certo tempore amissis plumis remanet implumis. Vnde Propheta. *Dilata inquit calcium tuum sicut aquila. Glos. super Ezech.* Cum enim senio afficitur aquila, plumas & pennas quibus ad prædam solebat ire amittit. *Ex Papa.* Physiologus dicit aquilam hanc habere naturam, cum senuerit grauatur alæ eius, & obducuntur caligine oculi eius, tunc quærit fontem aquæ viuæ, & contra eum euolat in altum vsque ad æthera solis. Ibiq; alas suas incendit, simul & caliginem oculorum exurit de radijs eius. Tunc demum descendens in fontem se mergit, & statim tota renouatur, ita ut alarum vigore, & oculorum splendore, renouetur in melius *Ierath ubi sup.* Aquila senescitibus pennis, & hebetato visu ter sursum ascendens, visum suum, & alas contra Solem acuit, toriensq; descendens in fonte se mergit, ac rostrum suum ad petram acuit. Sicque tribus vicibus redit visus eius, & plumæ ac rostrum. Cum adhuc quarto attentauerit, tunc moritur. *Ex lib. de natur. rer.* Aquila est auis magna, & nobilissima, vtpote auium regina, quæ cum senecta grauatur, super omnes nubes in sublime volat, & ex calore solis oculorum eius caligo consumitur, & mox impetu cum ipso caloris actu descendens aquis frigidissimis tertio immergitur. Indèque resurgens statim nidum petit, & inter pullos iam robustos ad prædam in qualitate frigoris, & caloris quasi quadam febre correpta, quodam sudore plumas exurit, fouetq; a pullis suis, & pascitur, donec pennas plumasque recuperans immouetur.

De medicina ex aquila.

CAPVT XXXVII.

ASenlapius. Aquilæ fel cum melle suffusos sanat oculos. *Plinius lib. 29.* Oculis inunctis aquilæ

cerebro aut felle cum attico melle claritatem visus dicunt restitui. *Idem in eodem.* Aquila felle, quam diximus pullos ad contuendum solem experiri, mixto cum attico melle inunguntur nubecula, & caligationes atque suffusiones oculorum. *Idem in lib. 30.* Lumborum quoque dolori pedes aquilæ in auersum à suffragine euulli alligantur, dexter quidem doloribus partis dextra, sinister quoque leuæ: præterea morbo regio resistit cerebrum aquilæ in cyathis vini tribus. *Auctor.* Cæterum, ut dictum est superius, iuxta Plinium quibusdam aquilarum generibus inædicatur nido lapis æthites, ad multa remedia medicinalia utilis, nihil igne deperdens. Veruntamen illa medica vis non inest, nisi nido direptis. De hoc autem lapide lector requirat superius in tractatu de lapidibus insignioribus. Nunc de cæteris auibus iuxta ordinem alphabeti, ut cepimus seriatim prosequamur.

De ardea, & ardeola, & asalon, & asida.

CAPVT XXXVIII.

Isidor. Ardea dicitur quasi ardua propter arduos volatus. Vnde *Lucanus.* Quodq; ausa volare ardea. Cui altius volauerit tempestatem significat, hanc multi Tantalum vocant. *Ambros.* Ardea, quæ paludibus inharere consuevit, notas sedes deserit, imbresque formidans supra nubes volat, ut procellas imbrium non sentiat. *Plinius lib. 18.* Ardea dum in medijs arenis tristis extat, diras tempestates prænunciat. *Ex lib. de nat. rer.* Ardea licet in aquis cibum suum quærat, in syluis tamen & altis arboribus nidum suum collocat. Fertur autem quod pullos suos miro rigore nititur defendere. Accipiter eis infectus est. Sed ardea huic animum opponit, & sterces exciit, ad cuius tactum accipitris pennæ computrescunt. Vnicuique habent sicut ciconia intestinum, plurimæque earum colorem habent cinereum, quædam vero album. Est quoddam earum genus, quarum mares anguntur in coitu cum magna vociferatione, funduntque sanguinem ex oculis præ dolore, nec minus ægrè pariunt grauidæ. Est & quoddam ardeæ genus distans à cæteris tantum rostri magnitudine, quod quidem semiferæ cubitum habet in anteriori parte, & plus quam tres digitos in latitudine, & ad hoc solum creatum videtur, ut ex eo libi victum commodius quærat, hæc auis piscibus viuat, quos omnium frustrato conamine rostro corripit, ac deglutit. Est & earum genus ut dicit Plinius, quod non nisi vnum oculum habet, vnde videre possit. Inde fit ut ab aucupe citius capi possit.

Plin. lib. 10. Ardeolarum tria sunt genera, scilicet leucos, asterias, pellos: hi anguntur in coitu. Mares siquidem coeundo cum vociferatu sanguinem etiam ex oculis profundunt, nec minus ægrè grauidæ pariunt. Sorices, & ardeolæ dissident inuicem fecibus insidiantes. *Idem in lib. 16.* Inter ardeolarum autem genera, quas leucos vocant, altero oculo tradunt carere. *Ex lib. de natur. rer.* *Asalon* est auis parua, quæ corui frangit oua, huius pulli à vulpibus infestantur. Ipsa vero vulpis catulos vellit, ipsamque vulpem, quod vbi coruus viderit auxiliatur vulpi, quasi contra communem hostem. Hæc auis in spinis viuat, & ob hoc spinas odit, flores ac folia spinarum deuorantes. Repertur in diuersis codicibus variatum hoc nomen. Nam aliquando asalon, ut hic, aliquando assalon, aliquando aschelion, aliquando esolon, & fortasse errore, & vitio scriptorum varietas talis exorta est. *Auctor.* asida iuxta Physiologum ipsa est struthio de qua dicitur infra.

De athaco, & auibus paradisi, & aurifrigia.

CAPVT XXXIX.

Athacus, de quo legitur in Leuitico, est auis ignota etiam peritis Iudeorum. *Ex lib. de natur. rer.* aues paradisi vulgariter sic appellantur, non quia de paradiso sint, sed ob insignem pulchritudinem: tanti namque sunt decoris, & gloriæ, ut nullus eis color

Amer aquila erga pullos

Aquila iuuenescit.

Renouatio aquila.

¶ For san legendum (sibi noto)

Medicina aquilæ felle, parat

Ardea mymon.

Tantalum.

Ardea se non defendit

Ardea in piscis generis

¶ Asalon in Ezechielis libro 17. 674.

Asida.

Ardea in parat

color credatur deesse. Magnitudo earum est vt ante-
rum. Vnde ita dulcis, & pia, vt excitare possit in homine
deuotionem & gaudium. Si quando vero capta fuerit &
illaqueata, gemit, nec cessat plangere donec reddita fue-
rit libertati. Super flumin Nili libenter habitat, & ra-
ro alias reperitur. Sunt & alie aues in eisdem partibus
eodem modo appellatae, fusci coloris, & subrutili, mi-
nores quam monedula. Aues autem paradisi vocantur,
quia *rescitur unde veniant, aut quo vadant*. Non enim
coitus earum videtur, sed certis temporibus aggregatae,
terras quas inhabitabant tra'situra relinquent, & sic re-
cedunt. Auri phrygius est avis sic dicta, quasi aurum phry-
giam sequens. Habent vnum pedem cum vncis vngui-
bus ad praedandum, alterum vero latum ad natandum.
Gyro multiplex videtur in aere, nunc more ludentis, nunc
more insidiantis vsque dum praedam in aquis cernens
impetuose descendit, altero pede praedam rapiens, alte-
ro natante rapientem adiuvans.

De Basilathe, sine bernaca.

CAPVT XL.

Basilathes sunt aues de ligno crescentes, quas vul-
gus bernacas appellat. Fertur enim quod lignum de
abiete marinis aquis incidens, quando successu temp-
oris putrescere coeperit humorem ex se crassum emitit,
ex quo densato formantur paruae species auium ad ma-
gnitudinem alaudarum. Primumque sunt nuda, deinde
maturantes plumescunt ac rostris ad lignum pendentes
per mare fluitant vsque ad maturitatem, donec se com-
mouentes abrumpan, sicque crescant, & roboren-
tur vsque ad debitam formam. Harum multas &
ipsi vidimus, viriisque fide dignos, qui eas adhuc pend-
tes se vidisse testati sunt. Anterioribus minores sunt, colo-
rem habent cinereum ac nigrum. Pedes vt anates, sed
nigros. De his autem Iacobus Achonenfis Episcopus
in Orientali historia loquens dicit, quod arbores sunt
super ripas maris, de quibus haec procreantur rostris infi-
xis arboribus dependentes. Tempore vero maturitatis
ex arboribus decidunt, ac per incrementa proficientes,
sicque aues ceterae volare incipiunt. Veruntamen nisi de-
cidentes cito aquas inuenerint viuere, non possunt, quo-
niam in aquis est nutrimentum earum, & vita. Notan-
dum autem quod non in ramorum summitatibus, sed in
arborum corticibus ac stipitibus pendent. Crescunt au-
tem arboris humore, & rostris infusione, donec habentes
plumas, ac robur vitae, corticibus abrumpan. De his
itaque certum est quod in orbe nostro circa Germania,
nec per coitum generant, nec generantur. Sed nec ea-
rum coitum apud nos vllus hominum vidit. Vnde & car-
nibus earum in quadragesima nonnulli etiam Christiani
in nostra aetate in locis, vbi auium huiusmodi copia
est, vti solebant. Sed Innoc. Papa III. in Lateranensi
Concilio generali hoc vltra fieri vetuit. Haec volucres
herbis, & gramminibus, vt anseres viuunt. Porum vero
difficere sicca comedentes nullatenus possunt. *Phil.* Ber-
naca quae ex arbore nascitur, in quibusda quoque Flan-
driae partibus inuenitur. Haec avis non habet superflui-
tatem, sicut nec arbores.

De bistarda, & bonosa.

CAPVT XLII.

Ex libro de natura rer. Bistarda est avis aquilinae magnitudi-
nis, qui volatu tarda, bis aut ter saltum in terra facit
antequam ad aethera subleuetur. Vnde & nome habere
dicitur. Vngues habet vt aquila, & rostrum aduncum,
carnibus vescitur, non tamen in volando praedam diripit,
sed sicubi ouem aut aliud animal inoffensum intenerit,
plures earum aggregatae inuictum deiciunt, & occidunt,
sicque carnibus eius faciuntur, cadaueribus etiam liben-
tissime vescitur. Sola vero pene inter aues, quae carne
vescuntur, herba depascit. In alis, & cauda albedine ha-
bet, reliquo colore aquilam imitatur. Oua sua non in ar-
boribus ponit, quoniam alere volare non potest, sed in

SPEC. NATVRALE.

A terra deponit, & illic ea fouet dum seges in fructu est.
Bonosa est avis in Germaniae partibus, habens carnem
exterius nigram, interius albam, delicatam prope ad
perdicis saporem. Habet autem phasiani magnitudinem.
Cumque tempus venerem excitaueit, malculus hianti
ore currit, donec ore spumet, tunc serena veniens ore
humam recipit, indeque & concipit & ova parit.

Bonosa.

Concipit factum per os

De Bubone.

CAPVT XLIII.

Isidor. Bubo a sono vocis compositum nomen habet
avis feralis, onusta quidem plumis. Sed graui sena-
per detenta pigritie, in sepulchris nocte dieque versatur,
semper commorans in cauernis. *De qua Ouid.*

Fedat, sit volucris venturi nuntia luctus.
Ignarus bubo dixit mortalibus omen.

Denique apud augures malum portendere fertur.
Nam cum in vrbe visa fuerit, solitudinem significari di-
cit. *Plin. li. 10.* Bubo funebris & abominatus publicis
praecipue auspicijs, deserta incolit, nec tantum desolata,
sed dira quoque & inaccessa, noctis monstrum, nec can-
tu aliquo vocali, sed gemitu. Itaque in vrbibus, aut om-
nino in luce visus dirum ostentum est, priuatorum do-
mibus insidiantem plurimum scio non fuisse feralem.
Volat nunquam quolibet, sed transuersus auferitur. Ha-
ber autem & bubo vngues vncos, vt noctum & vlula.
Omniumque oculi eorum interdum hebetes sunt. *Illis*
tradit bubonem & noctuam & picum arbores cauate.
Idem in li. 11. Pennatorum animalium buboni tantum &
otto plumarum velut aures, ceteris vero canernae ad audi-
tum. *Radulphus super Leuit.* Bubo die delitescit, & noctu
egreditur, eo quod aues reliquas vereatur. Nam omni-
bus odiosus est, vt visus mox ab omnibus conclametur
vel etiam discerpatur. *Ex li. de nat. rer.* Bubo nomen ha-
bet a vocis sono, fugit lucem, in ecclesijs habitat, & o-
leum de lampadibus bibit, stercorebus tamen eas defec-
dat, ova quoque columbae bibit, mures venatur, haec
quoque volucres ceterae capiuntur. Quando vero ab illis
aibus, quae in luce habitant impugnatur, resupina pe-
dum vnguibus se defendit. Dicit enim Plinius, quod a
cauda de ovo exit, quia pondere capitis posteriorem
partem corporis fouendam matri applicat.

Bubonis etymon.

Bubo soltu- densi augu- cium.

Arist. Bubo sicut & vespertilio videtur sibi nocte ac-
quiri, & cum paucis auium generibus, habet duos tan-
tum digitos in parte pedum anteriori, & duos in poste-
riori. Gyraque digitum vnum ad post, & habet linguam
magnam vnguelque magnos aquila similes, & vocife-
ratur fortiter. Monedula pugnat cum bubone, quia bu-
bo debilis est visus apud meridiem. Ideoque coruus ra-
pit ova bubonis & comedit, coruus quippe fortior est
de die, & bubo de nocte. Itaque bubo & coruus inuicem
sibi aduersantur in nidis. Coruus meridie comedit
ova bubonis, & bubo nocte comedit ova corui. Ceterae
que aues circa bubonem volant, ipsamque deplumant.
Multa namque pars auium eum odit. *Auicem.* Sanguis
bubonis valde conseruat a smati, similiter etiam ius & ca-
ro ipsius. *Physiologus.* Cor bubonis si appositum fuerit
mulieri dormienti in parte sinistra, omnia quae gessit
dicitur, narrabit. *Plin. lib. 29.* Bubonis pedes vlti cum
herba pulinagine contra serpentes auxiliantur. Oculo-
rum cuius collyrio mixtus claritatem oculis facere
promittitur. *Idem in libr. 10.* Phreneticis quoque bubo-
nis oculorum cinerem imponunt.

Antipantia bubonis & corui.

De Buteo & botaurus.

CAPVT XLIII.

Ex libro de natura rer. Buteus est de genere accipi-
trum, sed paulo nigrior, & tarda nimium pigra-
que ad volandum, praeda tamen viuat quam cum dolo
vel languore aliquo aut pigritia detentam assequi pos-
sit. Haec avis sapore dulcissima est. Botaurus est avis
sic dicta a sono vocis, habet crura longa, collum
extensum, rostrumque longum & acutum, sicut ardea,
colore

Buteus.

Botaurus, a'j Butoria vocant.

Ddd 2

colore tamen distans ab illa, est enim terra simillima, A
 habitat circa laguna piscium, cibi cupida, ranas etiam
 comedit & venenata, hæc sola veris tempore pro can-
 tu vocem horribilissimam edit. Nec hoc posse dicitur nisi
 caput suum aquæ immergat, vt intra se densitas elemēti
 conceptam vocem instar cuiusdam tonitruationis sono-
 ram reddat. In litore sub ardore Solis in loco vbi pisces
 frequentare nouit, adeo quæta stat, vt quasi mortua
 appareat, vnde fit vt cautis piscibus minus suspecta sit.
 Sed cum collum longum habeat, breue recuruitate fa-
 cit, vt cum pisces incautus ei quasi nihil præmeditanti
 proximauerint illos, ad se colli extensione trahat. Cuius-
 que laqueo se nouerit irretitam, quietem simulat, quam
 cum adueniens auceps manu se capere putat, illa ino-
 pinanter correptum rostri iaculo quo potenter valeat
 lanceando vulnerat. Idem quoque dormiendo, & vi-
 gilando rostrum longum acutissimum ad defendendum
 se semper erigit, & cum accipiter eum apprehendere
 vult, in eius rostrum ad mortem ruit. Carnes eius cum
 ad ignem torrentur mirum odorem reddunt, & ob hoc
 in cibos diuitem sæpius cedunt. Huius ergo laguna me-
 dicaminibus utilis esse dicitur. *Physiologus.* Botaurus
 quasi bootaurus dicitur eo quod tauri boatum id est mu-
 gitum imitari videtur. Rostrum enim in terra paludosa
 defigit, & ad modum tauri clamores edit. Exclusos pul-
 los statim mater sub ascellis collocat. Vnum scilicet
 sub vna, & alterum sub altera. Pulli vero materno cor-
 pori adherentes, iuxta extremitates alarum rostra pro-
 ducunt prominentia. Inceditque mater pullos sub alis
 fouens, natorumque rostris prominentibus cibos dul-
 citer commendans. *Auctor.* Hæc avis mihi esse videtur
 onocrotalus, de quo dicitur inferius.

Decipit piscem

Et auceps.

Botaurus

Onocrotalus

De Caladrio, & Calendre.

CAPVT XLIV.

Caladrius.

Indicium an agrotus vivet

Caladrius.

Caladrius vt dicitur, est immundus secundum le-
 gem, dicit Physiologus, quod avis est tota alba,
 nullam partem habens nigram, cuius interior finis cu-
 rat caliginem oculorum. In atrijs regum inuenitur, per
 hanc cognoscitur de homine infirmo vtrum viuat an
 moriatur. Si enim *agrotat ad mortem, mox hæc res vide-
 rit eum, auertit ab eo faciem suam.* Si autem non ad mor-
 tem, intendit illa faciem suam, & assumit omnes infir-
 mitates eius, & dispergit eas, & sanatur infirmus. *Aris-
 toteles.* Caladrius infirmum si mori debeat, non respi-
 cit, sed si conualescere possit, & ipsum videre velit, ab
 illo omnem infirmitatem ad se trahit. Itaque ille sanus
 efficitur, & avis egra, ita quod sæpius pro eo moritur:
 hæc avis habet vnum os crassum in crure, cuius medul-
 la oculos caliginantes si quis linterit, eos clarificatos boni
 visus efficitur. *Ex libro de natura rerum.* Caladrius est
 avis alba, quæ si ad infirmum sanandum ducitur, omnes
 infirmitates eius intra se colligit, & in aere volans ibi
 eas comburit atque dispergit. Pars interior faciei cal-
 liginem aufert ab oculis: has aues Alexander inuenisse
 fertur in Perside.

*Caladrius est avis parua, prope consimilis alaude, co-
 lore fusca, plumis despecta, sed mira modulatione vo-
 cis audientes lætificat. Omniumque voces auium ex-
 pressè imitatur. Itaque quando capta ergastulo inclu-
 ditur, ibi quoque captiuitatis & calamitatis suæ obli-
 vix vnam diei horam sine cantu præterit, adeoque spa-
 ciari diuersis auium cantibus gaudet, vt nec cibi so-
 licita sit,*

De Capone & caprimulgo.

CAPVT XLV.

Capo.

Autor. Capo dicitur gallus castratus, siue galli-
 naceus de quo scilicet plenius dicitur inferius, hi
 ideo castrantur, vt facilius impingentur, ac teneriores
 comedantur. *Discorides.* Capones vni aperti & impo-

liti moribus venenatis occurrunt, si mutentur assidue.
Cerebrum caponis melius est cæteris. Acceptum in vino
 fluxum sanguinis abducat. Pellis ventriculi eius sicca
 tusa & bibita eustomacha est cum vino. Iuscellum
 maximè minoris æstuationes stomachi mitescit simpli-
 citer compositum. Iuscellum vero maioris artificialiter
 compositum, Ventrem mollit, crudos humores, id est
 choleram nigram deponit. Vtile est temporalibus fe-
 bribus, & typicis ægitudinibus, tremoribus, & infla-
 tionibus stomaticis, & arthreticis, singulare præsi-
 dium est. Fel caponis albi magnæ virtutis est, facit
 ad effusionem oculorum, & ad caliginem & aspredi-
 nem palpebrarum. *Plinius libro decimo.* Caprimulgi
 appellantur merula grandioris aspectu, nocturni fures
 sunt, interdiu enim visu carent: pastorum stabula in-
 trant, caprarum vberibus propter succum lactis aduo-
 lant, qua videlicet iniuria vber emoritur, caprisque ex-
 citas quas ita muldere, oritur. *Auctor.* Caprimulgi ipse
 est quem *Arist.* agochilem vocat, de quo superius di-
 ctum est. *Aristoteles.* Est avis montana modicum ma-
 ior merula, astuti moris, raro videtur de die, nec bene
 tunc videt, sed acuitur visus eius de nocte, lac ex mam-
 millis caprarum sugit. Ideoque dicitur Agochiles, scilicet
 caprarum lac sugens. Viuit autem nocte, manet in
 lapidibus de die.

De Charadrio & cardule & carilla.

CAPVT XLVI.

Radulphus super *Leuiticum.* Charadrius est avis
 gargula, de qua legitur in *Leuitico*, quod secun-
 dum legem sit immunda. *Auctor.* hæc avis ipsa est, quæ
 superius dicta calendris est, falluntur autem qui hunc
 esse caladrium putant, vt super *Deuteronomium*, dicit
Glossa interlinearis. *Isidorus.* Carduelis dicitur, eo quod
 spinis & carduis pascitur. Vnde & apud *Græcos* acan-
 this dicitur ab acanthis, id est spinis quibus alitur. Au-
 gures autem dicunt, & in gestu & in motu & in volatu
 auium esse signa constituta. *Plinius libro decimo.* Car-
 dueles minimæ auium imperata faciunt, nec voce tan-
 tum, sed pedibus & ore pro manibus. Est quæ bouum
 mugitus imitetur in *Arelatensi* agro *Taurus* appellata.
 Est quæ equorum hinnitus anthus nomine, herba pab-
 ulo aduentu eorum pulsa imitatur, ad hunc modum
 vlciscens. *Ex libro de natura rerum.* Carduelis est avis
 parua, nigra, croceoque in corpore, rubeo vero in ca-
 pite colore venustata. Mirum autem videtur quod hæc
 auicula carduorum acutis aculeis pascitur. In hac ergo
 naturæ miraculum apparet, quæ talem astutiam ei do-
 dit, quam nec boui nec alio magnis animalibus im-
 pertiri voluit, vt videlicet ergastulo clausa suppositam
 aquam ab imo per filium vasculi suspensa, ad se eum
 rostro trahat, pedique filo interdum supposito eum at-
 tigerit vasculum, sitim potu sedat. *Carilla*, vt dicit *Soli-
 mus*, aues sunt quæ impunè flammis inuolant, ita vt nec
 plumæ, nec carnes earum flammis ignium aliquatenus
 cedant.

De Ciconia.

CAPVT XLVII.

Isidor. Ciconia quasi ciconæ à sono quo crepitant
 dicitur sunt, quem sonum oris potius esse constat, quam
 vocis, quia eum rostro quatiente faciunt, hæc verisimili-
 ter, societatis comites, serpentium hostes maria trans-
 uolant, in *Asiam* collecto agmine pergunt. Cornices
 eas duces præcedunt, & ipse quasi exercitus prosequun-
 tur. *Ambros.* Ciconias volantes exercitum credas cum
 signis suis pergere, sic omnes viandi comitandique or-
 dinem seruant. Cornices autem deducunt eas, & diri-
 gunt, ac stipant adeo, vt aduersus inimicas aues bellan-
 tibus auxiliari credantur, & proprio periculo aliena bella
 suscipere. Nam & cum vulneribus reuertentes mari-
 felta quadam sanguinis sui voce, cæterisque loquuntur
 iudiciis, grauium se certaminum subisse confictum.

Salmus

Ciconia dicitur sua.

Capitulum de Ciconia.

Idem de Ciconia.

Ciconia dicitur sua.

Solinus. Ciconias ferunt linguas non habere, & sonum quo crepitant oris potius quam vocis esse constat, nocere eis, omnibus quidem locis nephas ducunt. Sed in Thessalia vel maxime, ubi serpentium immanis est copia, quos dum escandi gratia insectantur regionibus Thessalicis plurimum mali detrahunt. *Ex libr. de nat. rer.* Ciconia serpentium exitio tantus est honor in Thessalia, ut capitales fueras occidisse ciconiam, sicut & hominem, multipharie namque serpentibus insidiatur, eosque comedit, & alia venenata, nec tamen moritur. Buffonem autem non nisi in magna fame comedit, in quo naturale buffonis malum notatur. Videtur autem ciconia caput habere valde rheumaticum, quia rostro eius contra venenata remedium est, hanc nidos suos annue repetunt, & vnum est fœtibz suis domino loci sub quo fertur, plumatum quasi tributum, ut fertur, deiciunt. Sed forte causa magis est tedium nutriendi. Abitura autem, ut dicit Solinus, in certo loco congregantur, ita ut nulla sui generis, nisi captiva relinquatur. In Asia campus est, ubi congregatae commurmurant, & eam quæ nouissimè venit, dilacerant, sicque recedunt. Ciconia horas diei crepitatione sua diuidit, rostro aluum purgare nouit, vnde ad eius imitationem clysterem Galenus adinuenit. In hyeme latet in aquis: verè in siccum ascendit. *Plin. ubi supra.* Ciconia quoniam è loco veniant, aut quo se referant adhuc incertum est. Elonginquo venire non dubium, eodem modo quo grues, illa hyemis, hæc æstatis adueniunt. Nemo, discedentium, aut venientium agmen vidit utrumque nocturnis temporibus fit. Ciconia nidos eosdem repetunt & genitorum senectam in vicem educant. *Idem in lib. 8.* Ciconia quoque origano sibi medetur. *Idem lib. 29.* Ciconia pullum, qui ederit, negatur annis continuis lippire oculis. Ciconia quoque ventriculus valet contra omnia venena. *Idem in lib. 30.* furunculis etiam dicitur mederi ciconia ventriculus ex vino decoctus. *Dios.* Fimus ciconia cum aqua potui datus epilepticos curat.

De pietate Ciconiarum, & castimonia.

CAPVT XLVIII.

Ambrosius. Ciconiarum quoque pietas & elementia consideranda est. Nam depositi patris artus per longævum senectutis plumis nudatos circumstantes solent pennas proprias sonet. Et quid dicam? collatio cibo pascit, quando etiam ipsa naturæ reparat dispendia, ut hinc inde senem subleuant, fulcro alarum suarum ad volandum exercent, ut in pristinos vsus disueta membra reducant. Quis nostrum patrem ægrum non leuare fastidiat? Quis fratrem senem humeris suis imponat? At vero auibus graue non est, quod pietate plenum est. Vnde & auis hæc Romanorum vsu auis pia vocatur. *Isid.* Eximia etiam illis est circa filios pietas. Nam adeo nidos impensius fouent, ut assiduo incubitu plumas exuant, quantum autem tempus impenderunt in fœtibz educandis, tantum & ipse in vicem aluntur à pullis. *Ex lib. de nat. rer.* Ciconia dicitur auis pia, cum enim antiquiores ciconia pennas amissis proprium sibi victum acquirere nequeant, iuniores frigida genitorum membra refouentes, eos in pastu procurant, donec ala fortis redierit. Nec dubium eas castitatis sectatrices esse, sed usque coniugij adiuuicem seruare. Vnde fertur, quod in eminentiori loco domus cuiusdam par vnum ciconiarum habitabat, vnde mare ad pastum recedente, frequenter alius mas adueniens feminam adulterino coitu polluebat. At illa statim eminus in fonte se mergebat, sicque scellus adulterij per aque lauamentum delens: marem proprium deludebat, huiusmodi factum Dominus habitationis frequenter aduertit: & quadam die post adulterium eam à fonte ne laueretur prohibuit, nec mora masculus à pastu rediens in femina sua scelus adulterij deprehendit, & ad horam dissimulans abiit. Reuersusque secunda die maximam ciconiarum multitudinem secum adduxit, quæ singule adulteram aggressæ, miseram crudeli lanauerunt morte.

De Cygno.

CAPVT XLIX.

Sidorus. Cygnus Græcè, Latine olor dicitur, eo quod totus albus sit plumis, olon enim Græcè totum dicitur. Cygnus autem dicitur à canendo, eo quod carminis dulcedinem modulatis vocibus fundit. Ideoque suauiter eum canere dicunt, quod collum longum & inflexum habent, & necesse est eluctantem vocem per longum & flexuosum iter, varias reddere modulationes. Ferunt in hyperboreis partibus præcinentibus citharædis olores plurimos aduolare, apteque admodum concinere. Nautæ vero sibi hanc auem bonam prognosim facere dicunt, sicut *Amilius* ait.

*Cygnus in auspicijs semper letissimus ales,
Hunc optant nautæ, quia non se mergit in undis.*

Aristoteles. Cygnus est de genere auium corium inter digitos habentium. Manetque in ripis lacuum, & in locis multarum arborum. Bonæ vitæ est, atque naturæ, & senectutis bonæ, huiusmodi auis contra accipitrem pugnare non incipit. Sed si cum eis ille pugnare cœperit, pugnat cum ipso eumque vincunt. *Plin. lib. 10.* Olorum morte narratur cantus flebilis falsis, ut arbitror, experimentis, isdem mutua carne vescuntur inter se. *Iosarb.* Auis olor in dulci modulatione minimè delectatur, sed cum suauissimè modulatur tunc signat, quod morti suæ magis vicinatur. *Ambrosius.* Cygnæ carmina sub graui terrore mortis imminenti delectant. Naturales edunt modulos cælenæ quibus paludes resonant dulcissima suauitate. Cygnus proceriore collo vitatur, ut quia paulo corpore pigrior est, nec facile aquarum interiora penetrare potest, ceruicè ad prædā extēdat, eamque de profundo rapiat.

Idem de eodem.

CAPVT L.

Ex lib. de nat. rer. Cygnus habet plumas albas, sed carnes nigras, fortitudinem suam in alis: cholericæ complexionis est, & ob hoc iracundus. Dentes habet in rostro minutissimos: vnde cibos incidit: Oneris impatiens est, nec libenter volat, sed in stagnis requiescere delectatur, cum vno pede natat, & cum alio se regit veli modo: cum piscibus nutritis, eis est innoxius. Super aquas nidificat: in pullis educandis sollicitus, tempore coitus blandiuntur sibi inuicem mas & femina, & alternatim capita cum suis, scilicet collis inflectunt, velut amplexandi gratia. Nec mora, ubi coierint, mas confectis lesionis in samina, fugit ab ea. At illa impatiens fugientem insequitur, nequaquam tamen rancor ille perseverat in longum: in dō latione cessante pacificatur in animo, ac à masculi persecutione cessans post coitum frequenti caudæ motu & rostri se aquis immergens purificat. Olores, siue cygni, quando ad alia loca pabuli gratia migraturi sunt, congregati commeant tali ordine natandi, ut impetu rostrato ferantur quo facilius æra findant, quam si fronte impellerent. A tergo quidem sensim se dilatant, & cuneo porrigitur agmen, colla præcedentibus imponunt, fessoque duce tergo illum recipiunt; cygnus in epate percussus facile moritur, quæ tamen alias multas sustinere potest lesiones. Instante morte pennam in cerebro figit, & sic dulciter canit, naturaliter enim mortem suam in cantu lætitiæ iubilationisque præt. *Fulgentius in libro dythologiarum. 2.* Physiologi ferunt huiusmodi auem ita conuictis esse plenam, ut ea clamante taceant ceteræ aues quæ præsto fuerint. Vnde & olor dicitur quasi ab ὀλορβόλια, quod Latine dicitur iniuria.

De Cynomulgo, & cypselo, & cistrano.

CAPVT LI.

Sidorus. Cynomulgo est auis Arabiæ, sic dicta, eo quod in excelsis nemoribus textit nidos ex fruticibus cinnami. Et quia non possunt ibi homines conscendere propter ramorum altitudinem & fragilitatem, eosdem

Cygni & oloris etymon.

Bona prognosim ex cygnis.

Cygnus cantus.

Plumæ alba carnes nigrae cygnorum.

Nota.

Disciplina militaris in cygnis.

Cynomulgo.

nidos plumbatis iaculis appetunt, ac cinnama illa deponunt & precijs amplioribus vendunt, eo quod illud cinnamum magis, quam aliud mercatores probent. *Plinius lib. 10.* In Arabia cinomulgus avis appellatur, cinnami surculis nidificat, plumbatis igitur eos sagittis decutiunt indignè mercis gratia. *Aristotel.* Cinomulgus passere modicum maior est, eiusque color celestis est cum citrinitate, & colores isti sunt in eo distincti. Rostrum eius longū ad citrinitatem declinans, super arbores magnas ex cinnamomis, ut dicitur, sphericè componit nidum suum habens introitum paruum.

Cypseli dicti à πτερος κωφίλος quod nidificans in speciem alucaris.

Plinius. Cypseli plurimum volant, qui & apodes dicuntur, eo quod visu pedum careant, hyrundinum specie, nidificant in scopulis, hæ sunt, quæ toto mari cernuntur. Nec unquam tam longo naues tamque continuo cursu recedunt à terra, ut non circumuolitent eas apodes. Cætera genera resident & sistunt, his quies nisi in nido nulla, aut pendent, aut iacent, & ingenia æque varia ad partum. *Arist.* Anium genus, quod pedes non habet, omni tempore apparet hæc avis longa gracilis, & pauca latitudinis, hirundini assimilatur. Nec inter illas leuiter distinguitur: ista nidificat in æstate, & hoc post lapides, ut animalia fugiat & homines. *Plinius, lib. 10.* Citramus, aues remeantes comitata sollicitat, ac perseueranter ad expectatas sibi terras peruenire festinat, easque noctu etiam itineris admonens excitat. *Arist.* Eokeramamor auis, de nocte cæteras aues clamat, easque audita sciunt venatores, quod in locis suis non remanebunt aues. *Ex libro de naturis rerum.* Citramus auis Asia recedentibus hyrundinibus, ac ciconijs instante hyeme comitans eas festinatiose perseuerat, & precedens sollicitat.

De Coccyge.

CAPVT LII.

Coccyx.

Plinius ubi supra. Coccyx videtur ex accipitre fieri, tempore anni figuram mutatans. Tunc enim non apparent reliqui accipitres, nisi diebus paucis. Ipse quoque modico æstatis tempore visus, postea non cernitur. Est autem neque aduncis unguibus accipitrum solus, nec capite similis illis, neque alio, quam colore ac visu: Columbae potius similis est capite, & unguibus. *Quin* absumitur ab accipitre: si quando simul apparuerint, sola omnium auis à suo genere interempta. Mutat autem & vocem, procedit verè, occultatur ortu caniculae; Sempèrque ponit in alienis nidis, maximè patumborum, maiori ex parte singula oua, (quod nulla quidem auis alia) Raro autem bina. Causa vero pullos subiiciendi putatur, quod inuisam se sciat cunctis auibus. Nam minutæ quoque illam infestant, itaque non fore tutam generi suo stirpem opinatur, nisi fefellerit. Quare nullum facit nidum, alioquin trepidum animal, educat ergo subditum adulterando factu nidum. Ille vero audius ex natura reliquis pullis cibos præripit. Itaque pinguescit, & nitidus in se nutricem conuertit. Illa vero gaudet eius specie, miratæque se ipsam, quod talem peperit, ac suos eius comparatione damnat, ut alienos. Absumi quoque suos etiam se spectante patitur, donec corripit ipsam quoque iam volandi potens. Nulla tamen auium carnis suauitate comparatur illi. *Aristoteles.* Auis coccyx paucorum ouorum est, vnius scilicet aut duorum, quia natura eius valde frigida est.

Frans coccygia.

Impietas coccygis.

Columba mymon.

De Columba.

CAPVT LIII.

Sidorius. Columbae dictæ sunt, eo quod eorum colla ad singulas conuersiones mutant colores. Aues mansuetæ & hominum multitudine conuersantes, ac sine felle, quas antiqui venereas nuncupabant, eo quod nidos suos frequentent, & osculo amorem concipiant. *Glossa super Cantica primo cap.* Columba felle caret: rostro non

lædit, in cauernis petrarum nidificat, alienos pullos nutrit, iuxta fluentia manet. Meliora grana eligit, pro cantu gemitum reddit, gregatim volat, alis se defendit, visum recuperat. *Auitor.* Columba ut legitur, super aquas sedet, ut accipitrem, (præuisa in aquis umbra) declinet. *Physiologus.* dicit eas esse diuersorum colorum, albi, nigri, rubei, aerei, cineritij, aurosi, rufi. Est autem arbor in India nomine peridexion Græcè, Latine circa dextrâ, cuius fructus dulcis nimis & suauis. Qua scilicet arbore columbae delectantur, quia & eius fructu reficiuntur, & eius umbra quiescunt, ac ramis proteguntur. Est autem draco crudelis columbarum inimicus. Sed adeo illam arborem euitat & timet, ut nec umbrae appropinquare audeat. Sed si umbra eius sit in parte dextra, ille stat in sinistra, & e conuerso, ut siquam viderit ex columba modicum vel leuiter ex arbore segregatam, rapiat eam & deuoret. Sed columbae scientes odium eius in arborem se ibi concitant. *Plin.* Proprium est generi columbarum & turturum cum bibunt colla non resupinare, largèque iumentorum modo bibere. Viuunt autem columbae & turtures octonis annis, visoque accipitre confidunt, vel subuolant contra naturam eius auxiliantes sibi. Quidam enim accipitres rapiunt de terra tantum auem. Alij tantum circa arbores volitantem, Alij autem in sublimi sedentem. Alij vero in aperto volantem. *Aristotel.* In auibus calidi ventris est splen paruum latens visum, ut in columba & accipitre. Item aues quædam confricantur in cinere, & abluunt se, ut passer & columbae. Columba, sicut coturnix & hyrundo, fel habet adiacens intestino. Columbae sicut turtures quando potant caput non erigunt, donec sufficiat. Ante coitum osculantur. Diuersitatem accipitrum cognoscunt, & ab eis diuersimodè cauent, ut supra dictum est.

Peridexion.

Visum est aui.

De Eadem.

CAPVT LIV.

EX libro de naturis rer. Columba, ut dicit Beda, felle caret. Dicit tamen *Aristor.* quod fel habet. Non eo loco quo cætera animalia, sed in intestino. Morticino non viuit, sed puro grano, visum recuperat nouem vicibus. In alta nidificat, vbi mala bestia attingere non valeat, super aquas libenter requiescit, ut situm sedet, & umbram accipitris venientis in aquis prospiciat. Aliquando vero sola sedet, colores suos varios circa collum admirans, alarum plausu rostroque plumeculas fulcit, & in regimen volatus comptiorisque cultus pennas disponit. Tunc nisus speculator occultus congaudentem in huiusmodi gloria, rapit. Columbae calidissimæ sunt, & lapillos propter stomachi temperantiam comedunt, simum etiam ardentem nimis habent, quem & ipse nido eijciunt, & pullos eijcere docent. Pennis eleuatis pugnant, & columbam errantem cum viderint, sibi aggregant. Dicit Iacobus, quod trans mare versus orientem columbae sunt, quæ nunciorum fungentes officio litteras Dominorum suorum sub alis breui spatio perlongè deportant. Ideoque valde necessariæ sunt, maximè quando per terras inimicorum alij nuncij transire non audent. Columbae proprium est inter aues non eleuare caput, quando potat donec ei sufficiat.

Columba ad aquas sedet.

Columba orientem.

De Columbae.

CAPVT LV.

Palladius, ubi supra. Columbarium accipere potest sublimis vna turricula in pratorio constituta, leuigatis & dealbatis parietibus, in qua columbae recipiantur, ac nutriantur, cuius cellæ duo subiecta cubacula fiunt, vnum breue ac propè obscurū, quo turtures claudi possunt, quos nutrire facillimum est. Aliud vero turdos nutriat. De quibus scilicet duobus plenius locis congruis dicitur inferius. In colubarijs à quatuor partibus

senescilla.

fenestella in columbario

si columba habitet in columbario

Amor Timor

Plinius in columbario

Columba videtur & gurgulio

si femina pariat

fenestelle breuissima fieri debent, vt columbas solas ad introitum exitumque permittant, nidi quoque interius figurentur, à multellis tutæ fiant, si inter eas vetus sparcia proiciatur. Inducunt alas si cymino assiduo pascantur, vel hirti alarum balsami liquore tangantur. Rutæ ramulos plurimis locis oportet contra animalia inimica suspendere. *Pythagoras in libr. Romanorum.* Zab, idest, cranium hominis antiquum, si ponatur in turre columbarum habitant in ea columbæ, atque quiescunt. Sed & si ponatur lac mulieris lactantis virginem suam à bimatu in cararatu ac suspendatur in turri apud introitum & exitum columbarum, habitant ibi & multiplicantur. *Plinius li. 10.* Columbis inest quidam gloria intellectus, vt nosse credas colores suos, varietatemque dispositam, quæ etiam ex volatu creduntur in cælo plaudere varièque fulcare. Qua in ostentatione, vt victæ præbentur accipitri, implicatis strepitu pennis, qui non nisi ipsis alarum eliditur humeris. Alioquin solito volatu multo velociorem speculatur occultus fronde latro, & gaudentem in ipsa gloria rapit. Ob id cum eis habenda est auis tinungulus dicta, quæ illas defendet terendo accipitres naturali potentia, ita vt visum eius vocemque fugiant. Hac de causa præcipuus est columbis amor eorum, feruntque si in quatuor angulis defodiuntur in ollis nouis oblitis, non mutare sedem columbas multinas alias quoque aues. Est enim ars illis inter se blandiri, & corrumpere alias, furtoque comitatiores reuerti. Quin & internunciarum in rebus magnis fuere, epistolas annexas earum pedibus obfisione Mutinensi in castra cõsulum mittente Decio Bruto. Quid vallum & vigilum obfidia, atque etiam retia anme prætexta profuere Antonio per cælum eunte nuncio.

De Columbarum pudicitia.

CAPVT LVI.

Idem. Columbis pudicitia prima est, vt cõiugij fidem non violent, communem quoque domum seruant. Nisi celebs, aut vidua domum non relinquit. Amor vtrique sobolis æqualis. Sæpè & ex hac causa castigatio pigrius intrante femina ad pullos. Parturienti solatia & ministeria ex mare, pullis primo salsiorem terram collectam gutture in ora inspuunt, præparantes tempestiuitatem cibo. Columbæ proprio rictu osculantur ante coitum, pariunt ferè bina oua, natura moderante, vt alijs fetus sit crebrior, alijs numerosior. *Ex lib. de nat. rer.* Columba, vt fertur amisso corporali consortio solitaria incedit, nec carnalem copulam vltra requirit. Certum est autem, quod aliquæ sunt columbæ, quæ mares non nouerunt, aliæ vero quæ post habitos, atque perditos remanserunt viduæ. Palumbes est species columbæ, quæ amissa corporali consortio solitaria incedit, nec conjugalem copulam vltra requirit, sed nec viride quicquam ad requiescendum petit. Et illæ quidem quæ cælibes aut viduæ manent ceterarum consortium, vel domum vident, ne vexentur à masculis earum inquietationibus, fugiuntque, & in parietinis habitant. *Plin. vbi supra.* Et etiam ex naturis ter. Imperiosos femine mares etiam iniquos ferunt. Quippe suspicio est adulterij quamuis natura non sit, tunc plenum querela guttur, sicutque rostro icus, mox in satisfactione exosculatio, & circa venæ preces crebris pedum orbibus adulatio.

De Generatione columbina.

CAPVT LVII.

Ex lib. de nat. rer. Columbæ pullos binos educant, semperque prius marem, & post triduum feminam pariunt. Incubant mas & femina vicissim, quoniam amor sobolis vtrique frequenter æqualis. Incubat femina post meridiem, visque ad matutinum ac cætero tempore mas, & 18. die excludunt, inter pullos plerumque inueniuntur, & oua. Dumque alij euolant, alij

Aerumpunt, ipsi demum pulli trimestres fertificant. Columba valde grauat in ouorum partu, quod si parere tardauerit à mare percutitur. Mas adultos pullos à nido deiecit, sed primo cum eis coit. *Palladius vbi supra.* Columbæ fetus frequentant si ordeum torrefactum, vel fabam, aut eruum sæpè consumant. *Aristot.* Columbæ toto anno ouant & pullificant si fuerit locus mansionis calidus, & cibis paratus. Alioquin non nisi in æstate. Earumque pulli sunt meliores in vere, & in autumno, peiores autem in hyeme, & æstate. Masculus cum femina coit post vnum annum. Oua columbæ sunt albi coloris, sicut & perdicis. Ouæque venti sunt in columbis, sicut & in gallinis, ac perdicibus, & pauonibus & anseribus aues denique ponderosæ boni volatus sunt generationis multæ sicut columbæ. Palumbes quidem & turtures ouant bis in anno, columbæ vero decies. Columba senex coire non potest, sed tantum osculatur, columba quoque femina saltat super feminam, si non fuerit mas, & inuicem osculantur, & ex illo quidem coitu oua faciunt, sed non pullificant, columbæ ceteræ quoque aues multi coitus plus cæteris oua faciunt, in quibus sunt duo citrina propter congregationem duorum spermatum ex duobus coitibus columbæ, mas per diem, femina per noctem oua cubant, circa pullos tamen femina magis sollicita est. Item columba quando vult pullos suos à nido eicere coit cum ipsis. Denique columba & perdix viuunt & cubant ann. 15.

Toto anno ouant.

Femina facit feminam ouare.

Vita columbarum.

De carnibus columbinis.

CAPVT LVIII.

Dioscorides. Columbæ volantes quidem leuioris sunt digestionis ac melioris saporis quam pulli columbini. In pullis autem qui volare non possunt, est caliditas & etiam crassitudo propter humiditatem superfuam. Oua vero columbæ, mali saporis sunt, & calida valde. *Ex li. de nat. rer.* Pulli columbarum in autumno & vere saniores sunt, quoniam his temporibus grano maximè viuunt. *Razi. vbi supra.* Columbæ sicut passerès vehemens caliditatis sunt, sanguinem inflammatum faciunt, & febrem. *Auicenn.* In pullis columbæ que volare non possunt, est caliditas & humiditas superfua, & illæ, quæ volare possunt, leuiores sunt. *Isaac vbi supra.* Pulli columbini calidi sunt & humidi copiosè. Quamobrem crassum nutrimentum dant. Quod eorum grauitas ad volandum testatur, sed volare inchoantes illam amittunt grauitatem. Sicque caro eorum leuior, & ad digerendum acceptabilior. Est autem conueniens phlegmaticis, inconueniens cholericis, & calidis natura. Iuuenes autem columbæ, & seniores duræ sunt digestionis. Illaudabile faciunt nutrimentum in parte nocenti generatuum.

Temperamentum columbarum.

De Operatione columba in medicina.

CAPVT LIX.

Asculapius. Columba occisa, & calida superposita, omni morsui subuenit. Sanguis eius valet oculis confertis infusus, præcipueque de subascellis tractus. Stercus eius omnes dolores soluit, & humores desiccatur. *Dioscorides.* Columbæ sanguis abscindit fluxum sanguinis narium, qui est ex velamine cerebri. Idem calidus distillatur super excoarationem contritam, & dolorosam. *Plinius lib. 29.* Caro recens columbæ contra serpentes auxiliatur. Columbæ syluestris fimus valet contra potum argenti viui. Masculæ sanguis à vena sub ala inscisa, eximie prodest oculis cruore suffusis. *Idem in libr. 30.* Fimus columbinus liuentia sanat, & fugillata. Eodemque fimo ex aceto delentur stigmata. Cæliacorumque dolores mulcet tostus, & potus, & alium sistit cum melle illitus. Idem iterum cum melle verrucas tollit. Vim habet discussoriam per se, vel cum farina ordeacea, siue auenacea illitus. Hoc fimo carbunculus

Vsu medicus.

aboleatur per se illito, vel cum semine lini ex aceto mulso. Sanguinem quoque fluentem e naribus sistit sanguis columbinus, ob id seruatur concretus fronti illitus.

Pro podagra. *Auicenn.* Sanguis columbe confert podagrae, sterco columbarum calidissimum stercozum est, quae administrantur in medicina, & earum quae nutriuntur in domibus. Minoratur ab illarum stercore quae pascuntur. Est autem rubefaciens, & cum farina ordei resolutiuum est. Conueniens est super dolores iuncturarum, & valet impetigini. Cum melle vero, & semine lini utile escare ignis perfici, & ignis adustioni. Item cum semine eruciae valet ad suda quae galea nominatur, & est ex medicinis bonum colorem efficiens. Confert etiam dolori cholicae cum administratur in clystere. *Hali in secunda parte regalis dispositionis sermone secundo.* Sanguis columbe prodest oculorum maculae fluxuque sanguinis e naribus si instilletur fimus eius omni frigida medetur hydropisi, si cum aceto cataplasinetur. *Ex lib. de natur. rer.* Carnes columbe recentes, & hyrundinum simul & trita, vel concepta contra serpentes valent. Sanguis eius ala dextra acceptus oculo medetur impositus, est enim acutus, & habet potentiam dissoluendi.

De coredule, & cornice.

CAPVT LX.

EX lib. de natur. rer. Coredule dicitur quasi cor edens, carne namque, & praeda viuens corde maxime inhiat saturari. *Isidor.* Cornix auis annosa apud Latinos Graeco nomine appellatur. Quam aiunt augures hominum curas significationibus agere, insidiarum vias monstrare, futura praedicere, magnum nequas hoc credere, ut Deus consilia sua cornicibus mandat: his inter multa auspicia tribuunt, & pluuia vocibus portendere. Vnde est illud.

Tunc cornix plena pluiam vocat improba voce.

Ambrosius. Gaudet cornices plurimorum connexione. Ciconias per loca sua transeuntes deducunt ac dirigunt, & contra inimicas aues adiuant. Cuius rei indicium est, quod nullae per aliquantulum temporis in locis illis residere reperiuntur. Et quia cum vulneribus reuertentes quadam aperta sanguinis sui voce graues se conflictus subisse testantur. Discant homines amare filios ex usu, & pietate cornicum, quae etiam volantes filios comitatu se duplo prosequuntur, & sollicita ne teneri forte deficiant, cibum suggerunt, ac plurimo tempore nutriendi officia non relinquunt: discant etiam homines ex auiibus hospitalia iura seruare, cum ciconijs cornices etiam pericula sua negare non soleant.

Plinius lib. 10. Cornices carne, & alio pabulo vescuntur, atque duritiam natis rostro repugnantem volantes in altum in saxa tegulasve iaciunt iterum ac sapius, donec cassam perfringere queant. Ipsa ales inauspicatae garrulitatis. Sola haec volantes etiam pullos aliquandiu pascit. Caeterae omnes ex eodem genere pelunt nidis pullos, ac volare cogunt, sicut & corui. Cornicem incubantem mas pascit. Hoc quoque auis genus a cauda de ovo exire tradunt, quia pondere capitum peruersa oua posteriorem partem corporum fouendam matri applicant. Fuit in vrbe Roma cornix colore miro admodum nigro, plura contextu verba exprimens, aliaque, & alia crebro addiscens. *Idem in libro 9.* Cum autem terrestres volucres, & maxime cornix contra aquam clangorem dant, sese quia perfundunt imbrem praefugiunt. *Ex libro de naturis rerum.* Cornix in solitio morbo corripitur, haec nucibus libenter vescitur, haec nobiles aues quasi hostes suos impugnant, sed illae frequenter cum impugnantibus multum detulerint tandem impatientia victae lacerant importunas. Cornix pluiam multo clamore praenuntiat. Ouis columbe insidiatur, ut ea dissipet, & exugat. *Plinius libro 29.* Cerebrum cornicis coctum in cibo sumptum, capitis doloribus est remedium. *Idem in libro 30.* Cornicis carnes esse, ac nidum illinire morbis longis putant vtilissimum.

Coredulitatem.

Hospitalia iura seruatur a cornicibus.

Cornix verba exprimit.

Cerebrum cornicis.

De coruo.

CAPVT LXI.

Isidorus. Coruus siue corax a sono gutturis nomen habet, eo quod voce coracinet: fertur haec auis quod editis pullis escam plene non praebet, priusquam in eis per pennarum nigredinem similitudinem proprii coloris agnoscat. Postquam autem eos atros plumis aspexerit, in toto agnitos abundantius pascit, hic prior in cadaueribus oculum petit. *Plinius libro 10.* Corui pullos e nido pellunt, & volare cogunt, pariunt cum plurimos quinos. Ore parere aut coire vulgus arbitratur. *Arist.* negat: ante solstitium generant. *Agregunt* autem sexagenis diebus siti maxime. *Isidorus ubi supra.* Coruus per os concipit. Et quia pulli eius ante nigredinem completam non agnoscuntur a parentibus suis, clamant continuè post parentes, quod in ore ipsorum generatur humiditas & spuma. Cui cum superfederint muscae atque cynifes ut se reficiant capiunt illas, & cibantur ab eis. Corui venantes cum comederint oculos animalium, postea cum pullis extrahunt cerebrum, & comedunt ipsum. *Gloss. super Psalm. 146.* Pulli coruorum dicuntur rore caeli vesci, & beneficio aetatis ignorant paternas escas, idest factores cadauerum. *Gregorius in moralibus.* Pulli coruorum, ut fertur, antequam nigrescant a parentibus utcumque neglecti inedia affecti, huc illucque vagantur in nido, ac ciborum expetunt aperto ore subsidium. Vnde scriptum est. Quis praeparat coruo escam, &c. Sed cum nigrescere illi ceperint tanto eis alimentata praebenda coruus ardentius requirit, quanto illos alere diutius distulit.

De eodem.

CAPVT LXII.

Aristot. Corui semper apparent, & loca sua non mutant. Coruus, sicut & aquila, ouum vel pullum si plus quam duo euenerint, eicit. Et est similitudo auis, quae pullum eius proiectum nutrit. Coruorum genus est pauci coitus, & pauca generationis. Mutant autem plumae illius colores propter mutationem temporis in frigiditatem, sicut accidit & passeribus & hyrundinibus, qui mutantur a nigredine tendentes aliquantulum ad albedinem. Iam enim apparuit nix & passer & coruus albus, quod non accidit a tempore generationis. *Ambrosius.* Corui quoque gaudent plurimorum connexionione. *Ex lib. de natur. rer.* Coruus auis clamosa nihil aliud sonare nouit quam cras cras, diuersas tamen voces format, sc. 604. ut dicit Fulgentius, volando coit aliquando, plures semper quam duos pullificat. Grauidus fieri dicitur, si eum ouum coruorum edere contigerit. Ore parere dicuntur, & concipere. Feminae coruorum oua solae cubant & mares eis ascas dant. *Pulli coruorum septem diebus absque ulla cibi alimonia manere feruntur.* Septima vero die nigrescunt, quorum nonnulli eiciunt tadio nutriendi. Fortior est coruus de die, bubo de nocte, & vicissim oua sua comedunt. Corui parum coeunt, sed multum osculantur ad inuicem, & putant quidam, quod alio modo non coeant, sed hoc falsum est. Cadauere coruus vescitur, & ut dicitur a potu se abstinet: quamdiu ficus sui fructus dulcedine gloriatur.

Vnde Quid.

Ac tibi dum lactens pendebit in arbore ficus,

A nullo gelida fonte bibentur aquae.

Plin. li. 29. Anser & coruus ab aestate in autumnu morbo coactari dicuntur. Ouum corui in aereo vase permixtum & illitum deorsum capite nigritia affert capilli, sed donec marcescat oleum in ore habendum est, ne & dentes simul nigrescant. Atque id in umbra faciendum est neque ante triduum abluendum. Alij quoque sanguine illius, ac cerebro cum vino nigro contra alopecias vtuntur. *Idem in libro 30.* Fimus quoque corui lana adalligatus infantium tussi medetur, traduntque porcos illum sequi, a quo acceperunt cerebrum corui. Ouum corui

Coruorum

Quaritur a pullos & coit.

Pulli coruorum septem diebus absque ulla cibi alimonia manere feruntur.

Morbus coruorum.

gravidus

gravidis canendum constat: quoniam transgressus abortus facere dicitur. *Aesculapius*. Corui cerebrum concavo denti infusum rumpit, ac tollit mirabiliter dolore.

De Sagacitate corui.

CAPVT LXIII

Plin. libro 8. Coruus occiso chamzeone, qui etiam victori nocet, lauro infestum virus extinguit. *Idem* in libro 12. Tradendum autem memoria quidam putare, visum coruum per sitim lapides congerentem in situlam monumenti in qua pluuia aqua durabat, sed que attingi non posset, ita descendere pauentem expressisse tali cogerie quo potaro sufficeret. *Idem* in li. 18. Corui singultu quodam latrantes, seque concutientes tempestatem presagiunt, si tamen continuabunt. Si vero carpitim vocem resorbeant ventosum himbrem signant. *Auctor*. Reuera mira sagacitate coruus callere videtur. Nam etiam pecuniam sicubi reperit, eam rostro lateret, & quasi furtiuè accipere, & diligenter abscondere fertur, & cui voluerit dare. *Aristor.* corui cum asino, & tauro pugnant, ac super eos volantes eorum oculos rostro pungunt. Coruus niger amicus est vulpis, & contra inimicum suum aschelon eum defendit. Aduersatur autem buboni. Vnde quaedam species corui meridie comedit oua bubonis, & bubo nocte comedit oua corui. *Ex lib. de nat. rer.* Est coruorum genus in Oriente quod cum asino, & tauro pugnat eisque fugientibus super eos volat, ac sic cum impetu eorum oculos impungit, & cum potuerit eos excercans rostro Dominis suis mutiles rodit. Itaque per consequens occisi decorantur, & eorum cadavera volatilibus offeruntur, sicque ab aue improba animalia fortia superantur. Coruus turres inhabitat, & ibidem nidificat, citissimus est, mutationis aeris nuncius, & alia crocicationis voce prophetat auram tranquillam, alia tempestatem. Coruus longiuus citissime fit domesticus, coruosque syluestres inuitos retinet ac seducit.

De Coturnice.

CAPVT LXIV.

Isidorus. Coturnices à sono vocis dictæ sunt, quas *Græci* ortygas vocant, eo quod visa primum fuerunt in ortygia insula: hæc ad veniendum tempora habent. Nam æstate depulsa maria transmeant. Ortigometra autem auis dicitur que gregem ducit, eamque terræ propinquantem accipiter videns rapit, & propter eam cura est vniuersis ducem sollicitate generis externi per quem prima discrimina caueant, cibos gratissimos habent femina venenorum. Quam ob causam veteres eis vesca interdixerunt, solum enim hoc animal sicut & homo, caducum morbum parit. *Ambros. li. 3.* Elleborum periti loquuntur eicam esse coturnicum, eo quod naturali quodam temperamento sui corporis vim pabuli nocetis euerit. *Solinus*. Coturnices æstate depulsa cum maria transmeant impetus differunt, & metu spatij longioris vires suas tarditate nutriunt. Vbi autem terram perferunt cæteruatim coeunt, deinde conglobatè vehementius properant. Quæ festinatio plerumque exitium portat nauigantibus. Accidit enim *uictibus, ut vela incidant, & præponderatis funibus alucos mergant, austro nunquam exeunt.* Nam vim flatus tumidioris metuunt, plerumque se Aquilonibus credunt, ut corpora pinguiscula, & ideo tarda facilius prouehat sicior ac vehementior spiritus. *Plinius lib. 10.* Coturnix est auis parua, & cum ad nos venit terrestris potius quam sublimis. Semper autem etiam antequam graues adueniunt, nec sine periculo nauigantium, cum terris appropinquauerint. Quippe noctu sæpè i vela insciunt, & nauigia mergunt. Iter est his per hospitia certa. Coturnices austro non volant

A humido scilicet grauiore vento. Aura tamen vehi volunt propter pondus corporum, viresque paruas. Aquilone ergo maxime volant orthigometra duce. Mares inter se dimicant desideio feminarum. *Cornestor*. Corturnix in sinu Arabiæ præcipue nutritur, & est auit regia, quam nos vulgo curelium dicimus à curendo. *Ex lib. de natur. rer.* Coturnix est auis quam vulgariter quistulam dicimus, hæc ducem habent orthigometram, quam in maris transitu iam terra, idest portui maris appropinquantes accipitres speculati rapiunt, & iccirco cura est vniuersis, ut externi generis ducem sollicitent, scilicet coturnicem per quam prima discrimina caueant, rarissimas habent feminas in genere auum, sicut & pectines in genere piscium. In hominum vero genere pauciores nascuntur masculi quam femina. *Philosophus*. Coturnices habent fel adiacens intestino sicut hyrundines & columbæ: his in pugna vox est. *Aucenna*. Ex comestione carnis coturnicum timetur spasmus, & tetanus.

De Trochilo.

CAPVT LXV.

Ex libro. de naturis rerum. Crochilos in Italia rex auium appellatur, omnium quidem est minima, sed quanto minor tanto velocior, adeo animosa, ut etiam contra aquilam audeat conatis acceptare. Homines quoque deludit, quia cum se propinquam quasi manu capiendam obtulerit, callo hominis conatu, & labore impigra profugit. Araneis vescitur, pullis fecunda est. Nam plurimos vno fetu producit, vno specu vel antro in hyeme multi conduntur ut ad calorem turba conferente, calor qui paruus est in tam minimis corporibus augmentetur.

De cubeth.

CAPVT LXVI.

Aristoteles. Cubeth est auis luxuriosa; cuius mas si inuenit oua femine suæ frangit ea, ne femina sit sollicita circa ea, femina vero abscondit ea. Quæ, siue coeat, siue non, olfaciendo, vel audiendo subito ouat. Item si præfererint masculum venientem, occurrit ei & coeunt. Mas quidem pedetentim ad feminam accedit sine strepitu, ne abj masculi sentiant, & pugnent cum eo, nec coire permittant. Item masculi pugnant inticem, & victor cum victo coit, ac versa vice si victor victus fuerit. Solitarie tamen, & occultè coeunt eligente victore locum ad hoc, & victo sequente. Mas autem, & femina in voluptate sua frequenter deprehenduntur, & cadunt in manus venatorum. Cumque luxuriosa sit auis ista, singuli tamen mares singulas feminas accipiunt. Cubeth ex ouis duas acies facit, & femina cubat vnam, & mas aliam. Sed & quando testæ fissæ fuerint, vterque circa pullos suos sollicitus est. Cumque maioris sit coitus sicut & gallina, maiores habet testiculos, nec habet nidum sicut cætera aues, sed in locis planis vbi non nidificant aues mansionem facit ex spinis aliaque materia propter accipitrem, & vulturem, & propter calorem. Escisos autem pullos eijcit subito, quia non bene volare potest ad adducendum eius cibum. Nec ouat minus 10. & fortè 12. Est autem mali moris & astuti. Aues que non possunt bene volare, sed manent super terram ut gallina, & cubeth confricantur in cinere. Item aues ponderosæ corporis que non sunt boni volatus, multam habent superfluitatem, multumque coeunt & multorum ouorum huiusmodi sunt ut cubeth, & struchio, & gallina. *Auctor*. Cubeth idem videtur esse quod perdix, quæ enim hic de illa dicitur, eadem penè de perdice dicentur inferas. Quod fortè latuit translatorum.

Contradictio

Sagacitas

De pernis

Coturnice

Cubeth

Excisos pullos

Cubeth perdit

Curelium

Quistula

Corruptio legis pro Trochilus

Cubeth ouas olfaciendo & audiendo

Excisos pullos eijcit

Cubeth perdit

De cuculo.

CAPVT LXVII.

Cuculi ty. no. 20.

Auis improba.

Francuculi.

Mirabile si verum, et non superstitiosum esset.

Iudicium mirum Diomedarum a-nimorum.

Herodiy. Cataracta.

Isidor. Cuculi à voce propria nominari tempus habet & ipsi veniendi miluorum scapulis suscepti, propter breues, & paruos volatus, ne per longa aeris spatia fatigati deficiant: horum saluæ cicadas gignunt. Oua passeris nido reperta comedunt, & sua obijciunt. Post hæc illa suscepta, & fouent, & nutriunt, hi alio nomine tuci dicuntur. *Ex lib. de nat. rer.* Cuculus est auis improba, quæ vocem suam in cantando non mutat, sed super eandem replicat. Auis pigerrima est, & loco non stabilis. Tur-turibus ferè colorem habet, hyeme plumis spoliari dicitur, intratque terræ latibulum vel cõcauitates arborum, illic æstate congerit, quo hyeme vivit. Oua sua in nido minoris auiculæ ponit, & de ouis illius totidem demit, ne dum illa numero superflua inuenerit, quasi aliena repudiet. Itaque cuculus ab aliena matre cum pullis eius fo-tus & eductus, dum adhuc in nido inualidus seder, qua-dam tamen aueritate naturali cæteris pullis cibos rapit, & hac sagacitate præ cæteris pinguescit, atq; nitidior fit. In cuius elegantiam nutrix conuersa, gaudet eius forma, miraturque seipsam, quod talem peperit adeo delapsus, vt magnitudine fetum à pullis minoribus non discer-nat, sed omnes pullos suos in eius comparatione dam-nat. At vbi cum eduxerit, & ad robur volandi nutrie-rit, ipse viceuersa, & in nutricem insurgit, & insequen-tem perimit. *Plin. lib. 18.* Mutatur & cantus alitis tem-perie quam cuculum vocant. *Idem lib. 13.* Mirabile quod-dam est de cuculo quo quis loco primum audiat alitem illam, si pes dexter circumscribatur, ac vestigium id effo-diat non gigni pulices vbicumque aspergatur. *Idem in lib. 28.* Culculi simus in vino decoctus, & potus morsui canis rabiosi confert. *Arist.* Cuculus ouis proprijs incu-bat, sed vnum ouum in nido fulicæ ponens eiusdem oua fugit. Illa vero futuri euentus ignara, ouum sedula nu-trix fouet. Sed cuculo excluso, & postmodum adulto nutrix à nonnullis quandoque necari perhibetur. In esta-tate volat & lasciuat. Idem semper in cantu repetens, in hyeme iacet languens, & deplumatus ac buboni similis.

De Diomedes auius.

CAPVT LXVIII.

Isidor. Diomedæ aues à socijs Diomedis appellatæ sunt, quos fabulæ ferunt in eisdem volucres fuisse conuersos: forma fulicæ similes, magnitudine cygno-rum, colore candido, duris & grandibus rostris. Sunt au-tem circa Apuliam in insula Diomedæa inter scopulos lit-torum, & laxa volitantes. *Iudicant autem inter suos & aduenas. Nam si Græcus est propius accedunt & blandiuntur.* Si alienigena morsu impingunt, & vulnerant, lacrymo-sis quasi vocibus dolentes, vel suam mutationem, vel regis interitum. Nam Diomedes ab illyricis interem-ptus est, hæc autem aues Latine Diomedæa vocantur. Græci vero eos Herodios vocant. *Plin. lib. 10.* Nec Dio-medæas præteribo aues. Iuba cataractas vocat, & eis esse dentes oculosque igneo colore, Cætero candidas tra-dens. Duos semper his duces, alterum ducere agmen: alterum cogere. Scrobes excavare rostro, inde crate consternere & operire terra, quæ ante fuerit egesta, in his fabricare, fores binas omnium scrobibus. Orientem spectare quibus exeat in Pascua: occasum quibus re-deant. Aluum exoneraturas subuolare super & contra-rio statu. Hæc in solo loco totius orbis visuntur in insu-la quam diximus nobilem Diomedis tumulo, atque delubro contra Apuliæ omnia fulicarum similes. Aduenas barbaros clangore infestant. Græcis tantum agulantur, miro discrimine, velut generi Diomedis hoc tribuentes. Ademque eius quotidie pleno gutture madentibus pennis perluunt, atque purificant. Vnde origo fabulæ Dio-medis socios in earum. effigies mutatos.

A Solinus. Diomedæas aues insula quæ oram Apuliæ videt, & tumulo ac delubro Diomedis insignis est, so-la gignit, qui est color candidus, ignei oculi, ora denta-ta, congregatæ volitant, duxque duces sunt. Quarum altera agmen præit, vt ductu certum iter dirigat, altera insequitur, vt instantia tarditatem urgeat. Cum fertili-cum tempus adest, rostro scrobes excavat, & scrobibus inuersum politis subtercaviata conegunt, & ne operi-menta delint, si fortè lignorum cassia venti auferant, hæc struem premunt terra quam egresserant, sic tidos mo-liuntur bifori accessu, aditus qui mittit ad pastus in or-tum destinatur, qui excipit reuertentes, verus occasum est, vt lux & morâtes excitet, & receptui nõ denegetur. Adem sacram huiusmodi studio omni die celebrant, a-quis plumas imbuunt & alis impendio madefactis toru-lentæ confluunt, & sic adem humore excusso purificat. Tunc pennas supplaudunt, & inde quasi peracta religio-ne discedunt. Ob hoc aues factos, Diomedis socios, fo-runt. Aluum autem exoneraturæ aduersis flatibus sub-uolant, quibus proluuies longius auferatur.

De Egipto, & emeria, & erimia.

CAPVT LXIX.

Plin. lib. 10. Egiptus auis minima cum asino pugnat. Alinus quippe spinetis se causa scalpendi atterens, nidos eius dissipat. Quem adeo pauet auicula, vt omni-no voce rudentis audita oua ejiciat, pullique ipsi metu cadant. Itaque aduolans viscera eius rostro excavat. Por-ro acanthis egiptum odit intantum: vt eorum langu-nem credant non coire. *Isid.* Emericæ sunt aues, quæ de nocte volantes illuminant aerem propter pennarum suarum naturam quæ magis in tenebris, quam in lume lucent: sicque produuntur, & capiuntur. *Isid.* Eremia aues dictæ sunt ab Hercinio saltu Germaniæ vbi nascu-tur, quarum pennæ adeo per obscurum emicant, vt quamuis nox densis tenebris obtenta sit, ad præsidium itineris dirigendi iactæ interluceant, cursuque vix pa-teat indicio plumarum fulgentium.

De Falcone.

CAPVT LXX.

D Idem. Falco dicitur, eo quod incuruis digitis sit, hic Italica lingua capus dicitur à capiendo. *Radulphus ubi supra.* Herodius est quem vulgo falconem dicimus velox rapidusque ad prædam. *Ex lib. de nat. rer.* Falco est auis nobilissima, volatu impetuosissima, & in custodia sui minus cauta. Ideoque cum ad prædam dirigendus est, à Domino suo retardatur, nec auis ei capiendæ ostenditur nisi prius aliquantulum elongetur, vt præ-dam cum impetu moderato subsequatur. In ardeæ ca-ptura duo falcones pariter relaxantur, quorum vnus sum-ma pete, alius iuxta terram inuolat, vt videlicet ille vo-lantæ ardeam impulsu præcipitet: ille vero præcipitatum accipiat. *Aristot.* Falco renes habet debiles, peccusque robustum delitiosis vitur cibus. Vnica versatione col-lum gyrat circulariter, peccore existente immoto adeo, vt oculi eius duo, centum argi luminibus ratione huius visus cuiusdam naturalis discretionis videantur ex æquo respondere. Prædæ quoque, quæ post tergum est, pro-uidus inuigilat.

De Diversis generibus falconum.

CAPVT LXXI.

Ex libro de nat. rer. Falconum genera duo sunt. Vnum nobile, quod auem vsu paruo naturaliter capit. Aliud ignobile, ac vile, quod nisi multo labore, & ma-ceratione assuefactum hoc facit. Hoc vltimum genus cum ardeam ad terram impulserit, iamque in prompetu est, vt eam capiat. Ardea anguillam, vel alium pis-cem quem recentius vorauerat, euomit, & tunc falco vilior libere eam volare permittens, ac minus fatidum

M. d. n. d. f. r. a. n. d. i.

Orig. falco. de socy. Diomedis conuersio a-nimorum.

Antipatrus Egiptus & a-canthus.

Emeria.

Eremia.

Falco.

Herodius.

Capus a-uis.

Color.

fatidum

ferendum sibi oblatum præferens & gaudens ocus apprehendit. Non sic autem falco nobilis, sed eiectione minus vilipendens, aucta dolosam seuerius punit. Habet autem falco os acutum, ac durum in pectore, quod ei natura prouidens indidit ad impulsione prædæ. Scripserunt Aquila, Symachus & Theodotion epistolam Ptolemæo regi Ægypti: in qua tractauerunt de auibus nobilibus, & earum medicinis: de qua tantum hic pauca commemorare sufficiat. Falconum genera sunt octo. Primum est quod lanarium dicitur, & in duo genera subdividitur: quorum vnum habet caput, & rostrum crassa, pedes vt aquila, quod cum graui labore habitatur ad aucupandum: habitatum tamen in secundo & tertio anno egregium est in volatu. Alterum vero statum minoris est, & vile putatur. Secundum genus falconum peregrinum dicitur: & hoc duabus de causis. Quartum vna est, quia semper de terra in terram peregrinatur. Secunda secundum opinionem falconiorum, quod videlicet nescitur nidus eius, quia in altissimis præruptis montium nidus construunt, nec aditus ad nidum patet, nisi desuper à cacumine montium: homine per funem submisso. Tertium genus montanum dicitur breue & spissum valde in corpore, & præcipue est breuis caudæ, & spissæ, pectoris valde rotundi, & magni, & fortium crurum & breuium respectu quantitatis corporis sui: nodosorum pedum & fortium vnguium, & hoc in consuetudine habet quod frequenter respicit pedes. Et est in dorso & exterius in alis coloris cinerei. Hoc genus ferum est, malorum morum & iracundum, inconstantis ira. Quartum genus pedibus, & cruribus ceruleum, vnde & nomen accepit, hoc primo & secundo anno nobile, quinto anno vilissimum est. Quintum genus gracile & longum est in dispositione exertissimum in volatu. Sextum genus superanicum dicitur, quod ferè habet similitudinem aquilæ, excepto eo, quod in pedibus, & alis & oculis gutteo assimilatur falconi. Septimum genus Britannicum est, quod omnium auium aucupantium obtinet principatum: vt nec vlla auis coram eo aucupari, vel etiam volitare audeat ipsa desuper volitante, hoc genus crura nodosa, pedes crassos, vngues crudeles, aspectum terribilem: flammeos oculos, caput & pedes crassa, iuga, idest complicationes alarum magna, facillimè habitatur ad volatum, multumque ac diu volare potest, delicatissimè pasci vult, & tantum ferè quantum aquila comedit, hoc genus esse credimus, quod superius aeriophilum diximus. Octauum genus est, quod Herodius, aut vulgariter gyrfalco appellatur, de quo inferius dicitur, hoc genus præcedenti communius est, & carius habere propter temperantiam cibi, ac vitæ. Porro triciolus aucupantium volucrum minima, sed pro sexu, & natura sua ad aucupandum promptissima, falconum generibus adiungitur.

Albertus in libr. de animalibus. Genus falconum quatuor habet propria. Primum figura corporis. Secundum color. Tertium proprius actus. Quartus sonus vocis. Figura omnibus conueniens est crassius habere caput & rotundum, colum breuius, breuius rostrum, pectus maius cum osse in pectore acuto. Alas longiores, caudam contractiorem, crura breuiora, & fortiora respectu sui corporis. Color conueniens est in facie habere maculas nigras in maxillis, albas circa foueas oculorum vtrinque & ex vtraque parte rostri, & cilia habere nigra, & cinereum, siue subnigrum in cranio, in dorso, in superiori parte colli, & exteriori alarum, similiter in exteriori caudæ, vt in alis plenum esse varietate, quasi virgularum descendentes interruptis quandoque virgulis. Et ista varietas semper quidem habet nigredinem pro colore vno. Secundus color est rufus remissæ rubedinis, & secundum quod sapius mutatur magis, ac magis albescit. Color autem oculorum est croceitas, ita quod rufedini appropinquet, & acies, siue pupillæ nigra. Et color pedum optimus croceus multum vergens ad albedinem, & quo minus albescunt pedes, eo ignobilior est falco, & si vergit in colorem hiacinthinum, siue saphyrium, est color ignobilis. Proprius actus eius est, im-

petu ferri in prædam. Et ideo cauendum est falconario, ne statim prædani falconio ostendat, sed potius auerant quantum remota dimittat falconem. *Sonus autem vocis generaliter crassior, & prolixior est ab acuto in grauius procedens.* Genera secundum eum x. quo ad nobiliores distinguuntur. Primum sacrum, quod Symachus Britannicum vocat, aliàs aelium, vel aeriophilum. Secundum gyrfalco. Tertium montanum, siue montanarium. Quartum peregrinum. Quintum gybbosum paruum corporis quantitate, sed audacia & virtute mirabile. Gibbosum dicitur eo quod propter breuitatē colli ante iuga alarum suarum caput vix apparet. Sextum gradum nobilitatis possidet falco niger: aliquanto breuior falcone peregrino, sed in figura similis per omnia. Septimum locum sibi vendicat falco albus, qui venit à Septentrione, & mari Oceano, à regionibus Noruegiæ, & Sueciæ, & Ostomania, & finitimis syluis & montibus. Octauum gradum falco rubeus obtinet, non quod in toto rubeus sit, sed quia gutta, quæ in aliis alba sunt, in hoc genere sunt rubra & nigra. Nonum genus est illud, quod est hiacynthini pedis, & azurini. Decimum, quod minimum est quantitate, vulgariter smirlium vocatum.

Regimen autem falconum in tria diuiditur. Primum est regimen domesticationis, quod duos in fines ordinatur, quorum vnus est, vt assuescat manum hominis. Alter autem vt audax, & præceps in captura auium efficiatur. Secundum est regimen sanitatis, & maximè in hoc consistit vt cibetur cibo hora & quantitate, quo, qua, & quando syluester cibari consuevit, & præcipue carne leui auium, & adhuc calore vitæ spirante, & vt teneatur inter maciē, & pinguedinem mediocri. Tertium autem est regimen infirmitatis, de quo ex prædicta epistola Aquilæ, Symachi, & Theodotionis. Albertus & liber de naturis, hæc quæ sequuntur. Si infirmitas auibus crescit in oculis vnge illis oculos oleo oliuæ, si albugo in oculo crescit: puluerem seminis fœniculi, & lac calidum mulieris immitte. Si præ senectute obscuratus fuerit, accipe habile ferrum, & coque, & pone super nares vbi vertex coniungitur oculo ad nares, si clauas nares habuerit, accipe puluerem piperis, & staphysagriæ, & insuffla eis in nares per paruam fistulam penne, & fricabis postea solo puluere staphysagriæ palatum eius si rheuma in capite habuerit: pone rutam iuxta nares eius, & carnem quæ comedit intinge in succo rutæ. Item allium tusum cum vino per nares eius immitte, & in loco obscuro resideat tota die, & eum per vnam diem ieiunare permittit: si pabulam habuerit, accipe linguam eius, & cum puluere staphysagriæ condito melle fricam, dabis ei butyrum comedere, si dicta non valent, puluis caulis desiccati ad idem valet. Si vltra modum clamorosus fuerit, accipe vespertilionem, & piper tritum intus pone, & da ei comedere, si etiam aliam auem acceperis ad idem oberit. Qui nimium clamat oneratus interius est sepe, si fastidium habuerit forices viuas ei dari facias, similiter & catellum in proximo natum, antequam videat: si cibum euomit frequenter accipe scamoneam in pondere quartæ par. oboli, tantumque cymini & tritis istis asperge eorum puluere carnes porcinas pingues, & da aui in cibum, si vero comedere non potest, accipe albumen oui, & in eo pone dictum puluerē, & ori eius iniice. Item ad idem si cibum eijcit: accipe oua cruda & frange in lac caprinum, postea facias hoc totum decoqui, & da ter ad comedendum accipitri, & saluabitur, si pennas mutare inceperit exime eum ab omni labore & cibum ei in abundantiam tribue. Quoties enim esurierit, tot fracturas in pennis habebit, & in secreto nature notatur. Valent illæ glebæ virides substratæ sub pedibus & solis calor, nisi ingruerit magnus æstus. Si febris habuerit da ei succum artemisiæ ter vel quater, & carnes gallinæ in cibum. Vel istud, liga ei tibiam dexteram fortiter, & in medio cruris apparebit vena, & illam diligentissimè minue. In eius crure quatuor venæ sunt, vna in anteriori, altera inferius, altera exterius, altera posterius super vnguem maiorem. Poteris autem scire si auis febricitat, si alæ dependent, & caput

Regimen falconum.
 Infirmitas cuiusque regimen.
 Rutam.
 Si comedere nequit.
 Febres.
 Indicium febris.

Os falconum
 Lanarium
 Peregrinum
 Montanum
 Superanicum
 Britannicum
 Gyrfalco
 Triciolus
 Smirlium

Scm.
 Regimen falconum.
 Infirmitas cuiusque regimen.
 Rutam.
 Si comedere nequit.
 Febres.
 Indicium febris.

pur demissum teneat, & tremat, & quasi frigus ostendit in A plumis, aut cibum cum fastidio sumit, aut auidè sumit & malè tamen inducit. Si valde sitit, accipe pulnerem caulis leuistici, & canna de aneto, & fomiculi, & coque cum vino, & comisceas cochleare mellis, & colaturam da ei bibere. Vel injice ori eius. Vel vna die da ei carnem linitam oleo rosarum frigidam. Si felle laborat, pulnerem florum salicis sparge super cibum eius. Si ala penderint, accipe de sanguine, & adipe anseris. De sanguine frica eius alas ad Solem, de carne anseris pingui da ei comedere. Item melius, fel porci accipe, & inde ei alas perunge. Vel succo verbenæ cibum eius intinge. Ad idem succus saluix. Si alas guttosas habuerit, hederam terrestrem in aqua quoque, & folia eius cocta, & bene contusa alis eius circumliga, iuxta latera, & cibum eius in eadem aqua tinge. Idem si pedes guttosos habet. Si tineæ comedant pennas eius carnes hircinas comedat in aceto tinctas, & alas eius aceto calido, & oleo laurino sepius perfrica. Si pennam fractam extrahere volueris sine dolore, accipe sanguinè parui animalis galy scilicet vel sanguinem muris rati, & unge locum pennæ, & cadet. Et postea ex melle ad spissitudinem decocto fac virgulâ ad modum foraminis, vbi penna stetit, & injice foramini, & exibat noua penna. Item succo papaueris calido perunge pennas eius, & intinge cibum eius eidem succo. Si os fractum habuerit in crure, vel in ala. Aloe calidum superliga, & dimitte vna die, & vna nocte. Item simum galli in aceto coctum superliga. Si inquieta sit auis, & in pertica vel in manu gestantis, myrrham in aqua coque, & ex ipsa aqua asperge corpus eius, & intinge cibum eius vsque nouies. Si infirmitate, quæ ranna dicitur, infirmatur, succo arthemisiae cibum eiusdem auis intingatur. Item sanguine agni calido pedes eius perfrica. Vel vino tepido, in quo decoctæ sint vrticæ, in ipso vino cibum eius intinge. Si non potest finire, fel galli da ei comedere, vel testudines albas decoctas. Si nimium laxat, succum iusquiami modicum da ei bibere, & intinge eodem cibum eius. Si pediculos habet, accipe succum absinthij, vel aquam decoctam cum absinthio. Et ad Solem eo sedente infunde plumas eius, & corpus per totum. Si lapidem in ventre nutrierit, da ei vnguentum comedere, & butyrum. Ad idem aloen herbam cum puluere apij, & innolue cordibus paruorum auium, & da ei comedere. Sic poteris de omni medicina, quæ datur auibus commodius facere. Sed multo ampliora de hac materia reperies, per Albertum tradita in libro suo de animalibus. Hæc in epistola prædicta de nobilibus auibus, & aliamentis de medicinis earum leguntur.

Extrahio penna fracta.

Si os fractum.

Si non finit

Alia phasiano.

Fasiani etymon.

Siginio.

Modus capiendi phasianos.

De Fasiano.

CAPVT LXXII.

I Sidor. Fasianus à Faside insula dictus est, vnde primum asportatus est. Palladius ubi supra. Fasiani nouelli ad creandos fortus parandi sunt, qui anno superiori editi sunt. Veteres tamen fecundi esse non possunt, feminas ineunt Martio, vel Aprili, vel semel in anno fetus creant. Viginti ferè ouis pariendi ordo concluditur, gallinæ his melius incubant. Ab aquæ prohibendi sunt accessu, ne pituita concludant. Farina triticea saginantur, vel ordeacea, huius farina in breuissimas offulas redacta, oleo aspersa leuigetur, & ita offulæ faucibus inferantur, ne sub infima linguæ parte mergantur, quod si euenierit, statim peribunt: duabus feminis vnus masculus sufficit, quia cæteras aues salacitate non æquat. Ex li. de natur. Fasianus est gallus syluaticus, auis pulchra, valde pennis coruscis, instar ignis, ceruleus interdum, ac viridis, tubeisq; pennis interseribitur nitor. Aures geminas videtur habere in capite, pluuiis extantibus, quas subrigit, quando vult, atque submittit.

Christus autem in capite caret, & spiculis in cruribus, his tamen armis frustratus, animosus, & audax est. Quod sciens auiceps scutum ex panno lineo facit, in cuius medio panniculum rubeum ponit, quem scilicet ruborem in albo gallus attentius contemplatur, insolitumque

miratur. Tunc auiceps hærentem visu cernens, in dorsum retrocedere cogit scuti conamine, donec in retia eminens parata captiuum deiciat. Hæc auis in aura pluuiosa tristatur, & tunc rubetis, ac syluis latet. Circa vesperam, vel auroram de sylua egreditur & tunc de facili venatur. Rostrum in terra figens abscondit, & sic absconditum se totum credit, pennas præ pinguedine mutat, iterumque sese renouat. Carnes habet subtiliores, ac leuiore cæteris auibus syluaticis, exceptis perdicum pullis. Plin. lib. 10. Fasianis in Colchis geminas aures ex pluma submittunt, atque subrigunt. Idem in lib. 11. Renibus autem ex parte tantum altera intestino iungitur fel fasianis. Aristot. Fasiani tantum coitus tempore simul habitant, cæteris verò temporibus separatim, nec cito rubricatas habent barbas, vel in pedibus calcaria, sicut galli domestici, sed tractu temporis. Fasianus sic capitur, aliquando auiceps panno, in quo hæc auis depingitur, coopertus, fasiano se ostendit, qui sequens coopertum, nec fugientem, nec retrocedentem, tandem a locio aucupis in insidijs latitante reti inuoluitur.

Alia modis capiendi.

Fasiano.

Alia modis capiendi.

Plumæ ex nomine phasianorum.

Plumæ ex nomine phasianorum.

eius

De Fatatore.

CAPVT LXXIII.

EX libro de natura rerum. Fatator est auis in Oriente, quæ fetuum procreandorum naturaliter cupida, tempus veris anticipat, quo scilicet aues cæteras solent initiare conceptus. Vnde fit, vt oua, quæ tunc facit, frigore corrumpantur, ne fetuum habeant effectum; sed iterum sequenti tempore calido ponunt: & tunc pullos faciunt, quod est contra omnes ferè agrestes aues, quæ semel in anno ouant, atque pullificant.

De Fœnice.

CAPVT LXXIV.

I Sidorus. Fœnix est auis Arabiæ sic dicta, eo quod colorem fœnicem habeat, vel quod sit in toto ore singularis, & vnica. Nam Arabes singularem, & vnicam fœnicem volant: hæc quingentis, & vltra viuens annis, dum senuisse se viderit, collectis aromatum virgultis, rogam sibi instruit. & conuersa ad radium Solis alarum plausu voluntarium sibi incendium nutrit, sicque iterum de cineribus resurgit. Ambrosius lib. 5. Fœnix, cum finem vitæ sibi adesse animaduertit, facit sibi thecam de thure & myrrha, & cæteris odoribus, in qua impleto vitæ suæ tempore intrat, & moritur: de cuius humore carnis vermis exurgit, paulatimque adolescit, ac processu statuti temporis alarum remigia induit, sicque in superioris auis speciem, & formam reparatur. Doceat ergo nos hæc auis exemplo resurrectione credere, quæ sine exemplo, & sine rationis præceptione sibi insignia resurrectionis instaurat. Solinus. Apud Arabes fœnix nascitur, auis Aquilæ magnitudine, capite onerato in comâ plumis extantibus, cristatis faucibus circa colla fulgore aureo, postera parte purpureus, extracaudam, in qua roseis pennis interseribitur nitor ceruleus. Quinto Plancio, Sex. Papinio Consulibus, Egyptum fœnix inuolauit, captusque anno 800. Urbis conditæ iussu Claudij Principis in Comicio publicatus, quod gestum actis etiam urbis continetur. Plinius li. 10. Senator Manilius maximis nobilis doctrinis doctore nullo auctor est neminem extitisse, qui viderit vespertem; sacrum in Arabia Soli esse fœnicem auem annis 660. viuere, senescentem cassia, thurisq; surculis nidum construere, odoribus replere, ac superemori. Ex ossibus deinde ac medullis eius nasci primo sicut vermiculum, inde fieri pullum, principioque iusta funeri priora reddi, & in totum deferre nidum prope Pacaiam in Solis urbem, & in ara ibi deponere. Cuius scilicet alicuius vita magni conuersionem anni prodit idem Manilius fieri, iterumque significationes tempestatum ac syderum eodem reuerti, hoc autem circa meridiem incipere, quo die signum arietis Sol intrauerit. Et fuisse

eius contraversio annu prodente se, Publio Lucio, Marco Cornelio Consulibus 215. Cornelius Valerianus fœnicem deuoluisse in Ægyptum tradit. Q. Plautio. Sex Papinio Consul. Allatumque esse in urbem Claudij principis censura anno 800. Et in Comicio propositum, quod actis testatum est, quæ falsa esse nemo dubitavit.

Ex libro de natura rerum. Fœnix est auis in orbe sine patre per annos 340. sola degens, caput habens oneratum, ut pavo, caudamque cærulei coloris, in qua rosæ pennæ interscribuntur varietate mirifica. Cumque ætatis prouida grauescere cœperit, in altissimis Orientis partibus in arbore pulcherrima super amœnissimum fontem posita, altare quasi nidum instruit ex thure, myrrha, & cinna momo, ac cæteris aromatibus. Tunc ferudos Solis orbis alarum agitatione in se concitans superstruem ruit, ipsaque pariter accensa vermibus ex eius cinere procreatur, qui in auem pristinam reformatur. Hanc autem dicit Isid. Heliopolim urbem Ægypti mense Aprilis ingressam fuisse oneratis alis diuersis aromatibus, & struem sarmentorum accendisse, qui coniectus fuerat in sacrificium à sacerdote, ibique seipsam inter illa aromata combussisse prima die sequenti veniens sacerdos, ligna, quæ posuerat super aram combusta reperit, & scrutans cinerem, vermiculum odore suauissimo fragrantem inuenit, qui secunda die in auem formatus apparuit, quæ tertia in statu suo perfectissima, sacerdoti valesciens euolauit.

De Ficedula, & filomena.

CAPVT CXXXVI.

Isidorus. Ficedula dictæ sunt, eo quod ficos magis edant. Panditur illo versiculo veteri.
*Cum me ficus amat, cum pascat dulcibus vuis.
 Cur potius nomen non dedit vna mihi.*
Plinius li. 10. Ficedulæ formam simul, coloremque mutant, hoc tamen nomen habent autumnno, postea vero melanchorophi vocantur. *Auctor.* philomena est auis parua, canora, omnibus nota, quæ luscina dicitur, de qua plenius inferius dicitur. *Ex lib. de natu. rer.* philomena dicitur à philo, quod est amor, & mene, quod est dulcis. hæc enim auis mira modulatione lætificat audientem, gaudet ad ortum Solis. Præterque læticia venientem, verno tamen tempore cantat, hiberno nunquam. In initio quoque veris adeo suæ vocis amœnitate delectatur, ut rarissime comedat, & hoc cum summa festinatione. Itaque certant inter se tam pertinaciter, ut victa sæpe vitam finiat, prius deficiente spiritu, quam cantu, unde & dicitur à filis, quod est amor, & mene, quod est defectus, quasi amore deficiens. Miramur igitur in tam paruo corpufculo, tam pertinacem spiritum, miramur in illo perfectam musicæ scientiam. Modulatus enim editur sonus, & nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur in flexum, nunc distinguitur & confuso copulatur in torto, grauis, acutus, creber, extensus, vibrans, & aliquando quidem medius, summus, imus. Meditantur interim aliæ minores, versusque quos miremur, addiscunt, audit attendit discipula, reddique vicibus cantum. Intelligitur, emendatur, & à docente quodammodo reprehenditur. Statim autem, ut coire cœperit, vocis amœnitate perdit. Et (ut dicit Plinius) alia vox fit, mutatur & color. Ab exitu namque verni temporis aucto æstu in totum alia vox fit, mutatur & color. Linguis earum teruitas illa non est, quæ cæteris auibus.

De Fulicæ.

CAPVT LXXXVI.

Isidorus. Fulicæ dictæ est, eo quod caro eius leporinam sapiat, lagos enim lepus dicitur. Est auis stagnensis, habens nidos in medio aquæ, vel in petris, quas circumdant, maximeque profundo semper delectatur.

A quæ dum tempestatem præsenferit fugiens in vado ludit. *Auctor.* Fulicæ (ut legitur) est auis magnitudine, & colore cygno similis, & grandi rostro. In scopulis litrorum commoratur, has Latini diomedæas, Græci herodios vocant. *Physiologus.* Fulicæ auis super omnes prudentissima, cadaueribus non vescitur, nec oberat de loco ad locum, sed in vno loco permanet vsque in finem, ibique escam suam circa se colligit, & quiet. *Plinius li. 11.* Fulicarum generi dedit natura placabilem existimam, per medium caput à rostro residentem. *Idem in libro 18.* Fulicæ matutino clangore tempestatem prælagiunt. *Gloss. super psal. 103.* Fulicæ domus est fortis, sed non in excelsis. Vnde fulicæ, inquit, vel herodij domus, &c. Fulicæ enim est auis marina, vel stagnensis, cuius domus id est nidus est petra in aqua, quæ tusa fluctibus frangit, eos, sed non frangitur. *Ex libro de natura rerum.* Fulicæ (ut dicit Ambrosius) pullos Aquilæ nido deiectos reuerenda clementia cum pullis suis pascit, ac nutrit, hominibus rationalibus exemplum præbens, quanta debeant erga peregrinos & pauperes, ac tribulatos pietate moteri. *Philosophus.* Fulicæ est auis boni moris, nigra, anati similis, nisi quia minor est anate. In stagnis delectabiliter commoratur, esca & pace contenta. Vnde si locum inueniat, vbi pacem & escam habeat. Non inde recedit.

Aues Diomedæas. Herodius.

Auis boni moris.

De Gallo.

CAPVT LXXXVII.

Ex libro de natura rerum. Gallus est auis faucibus, & capite cristata spiculis aduersis in cruribus armata, habet & quandoque spicula gallinæ. Sed hoc errore potius, quam opere natura: gallus nocte profunda cantat validius, & matutino leuius. Cantus enim cum vento fertur, & plusquam estimari possit, longius auditur. Itaque cantu suo equos mirigat, camelos instigat, fantasitica quoque propellere dicitur. Caudam sustollit, & ad modum semicirculi reflectit. Cum pennas circa collum erigit excutens se audaciorem reddit, dormiturus in altum scandit, ac super vnum pedem requiescit, forma eius ecclesiæ turribus insidet, & rostrum contra ventum conuertit. herbarum, quæ gallum reficiunt, animalia cætera occidunt: si in vno præcinctu atrij plures galli fuerint vntus deuictis cæteris dominatur, & superbus graditur, finisque duello sæpe commorientibus est. Gallus iccirco leonibus est terror, quia basilisco assimilatur, ut quidam volunt; Vel potius, ut credimus, naturaliter ei instus timor galli. Gallinis mortuis gallus mærore confectus, abstinere de cantu præ dolore. Gallus in ætate decrepita facit ouum ex se, unde basiliscus procreatur. Sed in generatione hac oportet, ut multa concurrant. In fimo namque calido, & multo ponit ouum, ibique fouetur vice patris, & post multum temporis exit pullus, & inualefcit, sicut solent anatum pulli. Habet autem caudam, ut coluber, residuum vero corporis, ut gallus. Dicunt autem hi, qui creationem eius se vidisse testantur, quod nulla est oui testa, sed validissima pellis in tantum, ut resistere possit ictibus validissimis. Opinio quoque quorundam est, quod ouum illud galli coluber aut bufo fouet: sed hoc incertum est, hoc tamen in antiquorum scriptis habemus, quod basilisci quoddam genus, ex ouo galli decrepiti generantur. Gallus cantu suo diem prænunciat, & somnolentos excitat. Et dicitur, quod ita cantu suo horas distinguit, quia ex multo calore certis horis humores in ipso recipiunt ebullitionem, indeque falsedinem, & sic pruriturum, ex qua nascitur delectatio, per quam excitatur ad cantum. In maiori nocte maiores, ac fortiores cantus edit, & sui ipsius, imaginem in speculo intuens, vires consumit, leui susurro gallinas suas vocat ad esum grani. Denique inter aues mas, & non femina dant voces, ut gallus, & coturnix. Gallus gallinam aduocatam pascit, & tunc eam ad labores impregnationis, & partus cogit.

Cantus galli vis.

Cur Gallus leoni terror est.

Gallus ouum, basiliscum procreant.

Causa cur certis horis cantet.

De eodem.

CAPVT LXXVIII.

G Reg. in moralibus. Gallus diei nuncius, horas noctis discutit, & demum vocem exhortationis emittit. Cumque cantus edere parat, prius alas excutit, ac seipsum feriens vigilantior reddit. *Ambr.* Est galli cantus suavis in noctibus, & utilis, quasi bonus cohabitator dormientem excitat, & sollicitum admonet. Vian-tem solatur, processum noctis signans: hoc canente latro suas insidias relinquit, hoc ipse Lucifer excitatus oritur, caelumque illuminat, hoc canente mæstiam trepidus nauta deponit, omniisque crebro vespertinis flatibus excitata tempestas, & procella mitescit, hoc deuotus affectus exilit ad precandum, legendique munus instaurat: hoc postremo ipse ecclesie pastor Petrus diluit culpam ante cantum galli tractam. Istius cantu spes omnibus redit. Aegris leuatur incommodum, minuitur dolor vulnerum, febrium flagrantia mitigatur, reuertitur fides lapsis. Iesus titubantes respicit, errantes corrigit. Idem. Leo timet gallum, maximeque album. *Arist.* Vili sunt autem galli, qui fœminas suas interficiebant. Deinde solliciti circa pullos suos regebant illos, & assimilabantur fœminis in nutriendo illos, ita quod etiam in voce. Et nolebant coire, sed etiam patiebantur. *Plinius lib. 10.* Galli vigilantes nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendoque somnia, natura genuit, Sydera norunt, & ternas horas interdiu cantu distinguunt. Cum Sole eunt cubitum. Quartaque castrensi vigilia ad curas, laboremque reuocant. Nec Solis ortum incautis patiuntur obrepere, diemque venientem cantu nunciant, ipsi vero cantu plausu laterum. Mortuis gallinis earum mariti visi sunt in vicem succedentes, ac reliqua fœminæ more facientes, seque cantu abstinentes, proximè gloriâ sentiunt galli post falianos. Imperitant suo generi, & regnû in quacumque sunt domo, exercent, dimicat pariter hoc inter illos velut tela agnata cruribus suis intelligant. Nec finis sæpe nisi commorientibus. Quod si palma contigerit, statim in victoria canunt, seque ipsi principes testantur. Victus vero silens occultatur, ægreque seruitium patitur. Et plebs tamen æquè superbè graditur, ardua ceruice, cristis celsa, caelumque sola volucrum aspicit crebro: in sublimi quoque caudam falcatam erigens. Itaque terrori sunt etiam leonibus ferarum generosissimis. Desinunt etiam castrati canere.

Solatio ex cantu galli.

Galli vices gallinarum supplere visi.

De Gallinaco.

CAPVT LXXIX.

I Sidorus. Gallus autè à castratione vocatus est. Nam inter aues ceteras huic soli testiculi adimuntur. Veteres autem abscisos vocabant gallos. In ventriculis gallinaceis gemma, quæ dicitur electorius, reperitur crystallina specie, magnitudine fabæ. *Plinius ubi supra.* Galli (vt dictum est) desinunt canere castrati. Quod duobus modis fit, lumbis adustis candente ferro, aut imis cruribus mox vlcere oblito sigulina creta, facilius itaque pinguescunt. Mares animum inter se dimicant desiderio fœminarum, victum autem Venere pati. Id quidem & gallinaceus aliquando. *Idem in libro 11.* Gallinaceis quoque natura debet plicabilem cristam per medium à rostro residentem, sed spectatissimum corpore confertum, nec carnem esse, nec cartilaginem. *Idem in libro 22.* Vuæ florem si edant gallinacei, vuas non attingunt. Pituita generis gallinacei, herba sabinae traditur sanari. *Idem in libro 28.* Gallinaceos tradunt à vulpibus non attingi, si vulpis iecur aridum ederint, vel si pellicula ex eo collo induta galli intererit. *Idem in libro 29.* Gallinarum membra venenum auri sunt, ipsique gallinaco circulo aramenti in collum addito non canit. *Idem in libro 30.* Mustelæ cinis, si detur gallinaceis, tuti sunt à mustelis. Ex libro de natura rerum. Gallinaceus gallus testiculis viduatus dicitur, qui capro vulgariter ap-

Galli stymô.

Remedium contra vulpes.

A pellatur. Fertur autem citius impinguari, qui à libidine arcetur. Cum gallinis quidem impinguatur. Sed nequam eas impinguando fecundat, cum eis pascitur, sed non eas defendit. Non cantat, nec horas dici, vel noctis discemit. *Igitur ad nihil virtus est, nisi ad coquinam.* *Capo.* Vnde satis eleganter quidam nuper ad clerum in synodo loquens ait. Transferetur, inquit, sobna scriba, sicut gallus gallinaceus, sed nusquam vtique, nisi ad coquinam diaboli. Et quare, quia non generat, neque cantat. Aliquando gallus post triennium castratur, postea quinque, vel septem annis viuere sinitur, & sic in eius recore lapis inuenitur electorius, quem, vt ibi conceperit, non postea bibit. Vnde & si quis hunc lapidem in ore suo habuerit, sitim exinguit. Huic aui quandoque plume in pectore suo extrahuntur, & vrticis ad nudum vritur, vt pullos vice matris foueat, & ob calorem quem & eis nudato corpore præstat. Itaque postquam frigoris pressidum, & vitionis medelam in pullorum suppositione se adeptum esse cognouerit, maternum affectum concipiens, eos fouet, & pascit, formatque secundum morem gallinarum voces, vt contracta voce aduocet elongantes. *Alexander.* Gallinaccus si bene vrticetur, ducet pullos suos ad modum gallinæ, quod (vt dicitur) non facit propter commodum pullorum, sed propter commodum proprium, vt ex pullorum calore faciat venenum vrticæ euaporare.

Capo.

Electorius lapu.

Galinarum dicit pullos seruare.

De cibo, & medicina ex gallo.

CAPVT LXXX.

E X libro de natura rerum. Galli carnes crassiores sunt ad digerendum, & minoris humiditatis, quam gallinæ, vel gallinacei. Decrepiti tamen galli carnes tenetiores sunt, quam iunioris. Gallinaceus autem habet carnes validiores omnibus volatilibus, bonum sanguinem generant, & optimum nutrimentum. Habet quidem eius caro quiddam viscositatis, sed in coquendo dissoluitur. *Plinius libro 19.* Ius ex veteri gallo alium dissoluit, validius prodest, & circa longas febres, & torpentibus membris, ac tremulis, & articularijs morbis, capitisque doloribus, & epiphoris, inflammationi vesicæ, & circa cruditates, atque suspiria. Præterea cerebrum galli potum valet contra rabidi canis morsum, valet etiam crista eius trita, & imposta, & simus eius rufus cum aceto. Ius eius valet contra veneficia mustelæ, & contra omnia aconita, modico addito sale.

Auicenna. Gallorum (vt ait Ruffus) melior est ille, qui nondum cantat, antiqui vero mali sunt. Testiculi autem gallorum multum laudabiles sunt, velocis digestionis, ius gallorum confert dolori stomachi ex ventositate, ius galli veteris cum polypodio & aneto confert cholice valde. Docet autem Galenus in decoctione gallorum veterum, vt postquam nutriti sunt, fatigentur faciendò eos currere vt cadant, & decolentur. Deinde ventres eorum euacuati ac sale impleti suantur, & coquantur cum 20. kist aquæ donec veniant ad tres totillas, & bibatur, hoc ius confert asmata. Confert etiam tremori ac dolori iuncturarum, sed oportet vt coquantur cum polypodio, & aneto, & sale. Item ius prædictum cum polypodio soluit melancholiam, & cum cardamomo soluit phlegma. Quandoque vero coquitur cum medicinis stipticis ad dysenteriam, & cum lacte ad vlcera vesicæ. Adeps galli, sicut & cerui vehemētioris est calefactionis, gallinæ vero minus. Gallinæ hissæ super corpus suū, aut gallus ponitur super locum læsum à vermibus venenolis, & quaque hora permutatur, prohibent nocuumētū venenorum. In venenis etiâ bibitis sorbetur cornu decoctio cum aneto & sale, & euomitur. Pellis intrinseca, quæ est in stomacho, & in gutture galli, siccata, trita, & bibita, confert dolori stomachi. *Escul.* Cerebrum galli cum vino bibitum, omnes morsus destruit, & alia multa mirabilia facit. Sanguis eius leucomata oculorum & cicatrices cum aqua mixtus sanat. Eius testiculi cum aqua libiti caducos liberant, si tamen à vino

no ex veteri gallo ad quid credidit.

Fatigantur matris vt valent.

Crista galli cum polypodio.

Decollio lota contra venenosa. Remedium contra dolorem stomachi.

per

per decem dies abstineant. Pellis interioris eius ventriculi cum vino trita prodest auribus, & bibita ventrem stringit, sputum mouet, calculos frangit, ac per vrinam eiecit. Stercus eius cum aceto mixtum furunculos & canis morsus curat.

De Medicinis ex gallinaceo.

CAPVT LXXXI.

Plinius libro 29. Gallinacei carnes tepidae appositae, venena serpentium domant. Cerebrum quoque ipsius in vino potum. Parthi malunt gallinae cerebrum plagis imponere. Ius quoque ex his potum medetur praeculare, & in multis alijs vsibus est mirabile. Nam & pantherae etiam Leones perunctos eo non attingunt, praecipue si & allium fuerit incoctum: alium soluit, validius e veteri gallinaceo. Prodest & contra longinquas febres & torpentibus membris tremulisque & articularijs morbis & capitis doloribus. Epiphoris inflammationibus, fastidijs, incipienti tenasmo, iocineri, renibus, vesicae. Contra cruditates, suspiria. Itaque etiam faciendi eius extat praeccepta. Efficacius enim cocti cu oleo marino aut cibo aut capparum, aut appio, aut herba mercuriali, aut polydama, aut aneto. Utillissimè autem in congijs tribus aquae ad tres heminas cum suprascriptis herbis, & refrigeratum sub diuo dari tempestiuus antecedente vomitione. Gallinaceorum fimus recens illitus alopicias replet. Fel candidi gallinacei ad suffusiones oculorum valet. Fimus quoque gallinaceorum rubeus lusciosis illinitur. Laudatur & gallinacei fel, sed praecipue adeps contra pustulas in pupillis, fimus etiam candidus in oleo veteri corneis pixidibus seruat ad pupillarum albugines. Ventris gallinaceorum membrana, quae abiici solet, inueterata, & in vino trita purulentis auribus valet. Idem in libro 30. Ius ex gallinaceis dysenteriae medetur ac tenasini. Sed veteris gallinacii ius vehementius salsum monet alium. Porro iecur gallinacei assum alium sistit. Omnium verrucas generum sanat fimus gallinaceus cum oleo & nitro. Sanguinem autem e naribus fluentem sistit cerebellum gallinaceum fronti illitum.

De Gallina & eius educatione.

CAPVT LXXXII.

Sidorus. Gallina dicitur a gallo, sicut a leone leana. Huius membra (serunt quidam) si auro liquefcenti misceantur consumi. Plinius libro 10. Gallinarum generositas spectatur crista erecta interdum & gemina, pennae nigrae, ore rubicundo, digitis imparibus aliquando & super quatuor digitos transuerso vno. Ad rem diuinam luteo rostro, pedibusque pure non videntur. Ad opertanea sacra nigra. Est & pumilionum genus in his non sterile, quod non in alio genere alitur, sed quibus certa fecunditas rara & incubatio ouis noxia. Idem in libro 29. Si auro liquefcenti gallinarum membra misceantur consumunt illud in se, ita ut dici possit auri venenum gallinae esse. Ex libro de natura rerum. Gallina domesticis partibus suis corporis, idest a medio dorsi superius versus imum & a pectore subtus versus imum similiter duplicem habet pennam ex vna canna nascentem. Inimicissima gallinis est pituita, quae maximè est inter messis & vindemiae tempus. Medicina vero est penna per transuersas nares inserta, & per omnes dies commota, vel cibus allium.

Aristoteles. Aues in terra manentes & non volantes ut gallina, eique similes, non vident acuto visu, & conficiantur in cinere. Item, quae sunt maioris coitus habent maiores testiculos, ut gallina & cubeth. Item gallinae quandoque pugnant cum gallis & vincunt eos, tunc eleuant colla & pectora ad superius, & vociferant, ac super mares saltant, & quandoque cristas habent paruas. Palladius ubi supra. In gallinarum educatione fimo & puluere vtendum est ac cinere, praecipue quae nigri ac flauu coloris sunt. Alba viranda sunt. Ordeo se-

A micocto parere saepe coguntur, & oua reddunt maiora. Pituita his nasci solet, quae alba pellicula linguam vestit extremam. Haec leniter vnguibus vellitur, & locus cinere tangitur. Alioque trito plaga mundata conspergitur. Si amarum lupinum comedant, sub oculis grana procedunt, quae nisi acu leniter apertis pelliculis auferantur extinguunt. Tunc ergo oculus earum portulacae succo forinsecus, & mulieris lacte curari oportet, vel ammoniaco sale, cui mel, & cyminum aequale misceantur. Pediculos earum perimunt staphysagria, & torrefactum cyminum, paria & pariter tusa cum vino & amari lupini aqua; si penetret secreta pennarum. Plinius ubi supra. Inimicissima omni generi pituita, maximeq; inter messis & vindemiae tempus. Medicina in fame, & cubatus in fumo, si vtique ex lauro aut herba salina fiat. Penna per transuersas inserta nares, & per omnes dies mota. Cibus allium cum farre, aut aqua perfusus, in qua lauetur noctua auis cum semine vitis albae coctus.

De Impragnatione.

CAPVT LXXXIII.

Aristos. Gallina cum appetit coitum, sedet ante gallum, coit aut sicut columba toto anno, praeterquam in mensibus tropicorum. Post coitum habet horripilationes. Ee & ceterae aues multi coitus plus omnibus faciunt oua habentia duo citrina, propter congregationem duorum spermatum. Harum quaedam ouant oua multa, & forte duo in die, & illae cito moriuntur. Oua quandoque venti idest nondum coenatum, non sunt nisi auibis ouantibus oua multa, sicut in gallinis. Ouum gallinae completur post coitum 11. die pro maiori parte. Gallinae veteres ouant in principio veris, & oua iuuenis gallinae sunt maioris corporis. Cum autem coeunt cum horripilatione se excutunt. Multotiens quoque paleam cum spica rostro scilicet deferunt, & aliquando etiam cum ouant hoc faciunt. Item aues ponderosi corporis & nondum boni volatus, ut gallinae, multam habent superfluitatem. Ideoque mares earum multum coeunt, & feminae multam habent materiam.

Plinius li. 10. Villares gallinae ouo adito inhorrescunt, sese excutunt, & circumactae purificant, aut aliqua festuca sese & oua lustrant. Ex libro de natura rerum. Quotidie rapiuntur oua gallinis nec propter hoc oua proferre desistunt, quin etiam postquam in abscondito posuerunt, clamando raptoribus produnt. Modum autem in ouando excedentes moriuntur cito. Oua de quibus exituri sunt masculi, gallina gerit in parte ventris dextra. Ex quibus autem feminae, in sinistra. Feminam proferunt illa quae in acuminis loco rotundiora sunt. Oblonga vero & in fine acuta mares pariunt, & haec ipsa gratioris saporis sunt. Gallus gallinam aduocans pascit, & tunc eam ad labore impragnationis & partus cogit. In ouando namque multum laborat, & tamen post partum cantat quaerendo cibum, puluerem cum pedibus vertit, & sic victum acquirit. Multae gallinae & pauones & anseres oua venti faciunt, idest oua sine coitu, quae parua sunt & insipida, ac caeteris humidiora. Et si quis aliquod eorum posuerit ad fouendum, non mutabitur modus eius, sed manebit album atque citrinum. A parte latiori primo exit ouum, & post ab acuto. Plinius auctor est, quod eo die quo gallina ouum ederit, aspidis ictu non moritur, imo percussis est medicina. Quaedam gallinae gemina oua pariunt, & geminos interdum excludunt. Philosophus. Gallina ouat in omni tempore, praeterquam in duobus mensibus tropicorum. Dum autem gallinae pulueris fomento & crebra resperione fungentes vice balnei sine coitu delectantur, oua apala ponunt, sic dicta quasi sine pelle, sed proliis gratiam non consequuntur.

De Ipsius incubatione.

CAPVT LXXXIV.

Plinius ubi supra, & ex lib. de natura rerum. Gallinis supponenda sunt oua semper impari numero. Luna

Pituita gallinarum.

Oua venti.

Oua quae feminam proferunt.

Ombus mensibus gallinae non ouant oua apala.

Numerus
ouorum sup-
ponendus
gallinis.

Experimen-
tum an oua
sint inania.

Oua suppo-
nenda gal-
linis.

Sanguinea
gutta in
ouis est cor.

Situs pulli in
ouo.

crescente à 10. usque ad 15. Quia incubari intra decem dies edita vtilissimum est. Nam vetera aut retentiora infœcunda sunt, subijci autem debent impari numero. Quarto vero die postquam cœperint incubari, si eorum cacuminibus contra lumen in manibus apprehensis, purus & vniuersi color perluceat, æstimantur sterilia, & pro illis supponenda sunt alia. In aqua quoque experimentum est. Nam ouum inane fluctuat iniectū aqua, subsidens vero plenum est. Subijcienda concuti experimento vetant, quia non gignunt confusis vitalibus venis. Incubationi post 11. Lunam datur initium, quia prius inchoata sæpe fallunt, & non proueniunt. Optima tura ante verum æquinoctium. Post Solstitium vero nata non implent iustam magnitudinem, tantoque minus, quanto prouenerint serius. Vniuersaliter si gallinæ oua sua non incubauerint, infirmantur. Et quædam gallinæ semper faciunt gemellos, semperque est vnus maior, alius minor. Gallina quando cubat in æstate, citius excludit pullos, quam in hyeme. Nam in æstate finduntur oua in 12. diebus, hyeme in 30. Vniuersaliter autem si gallinæ non cubauerint super oua sua, infirmantur & corrumpuntur. Postquam cubauerint oua sua, per tres dies apparent signa pullorum. Porro gallina pullos suos sequitur, sicut & perdix.

Palladius vbi supra. Gallinis (vt dictum est supra) & pauonis sic & anseris oua conuenienter supponunt, sed anserina ne noceantur, suppositis vtrica subijciunt. Electæ pauonum nutrices sunt, quæ à primo Lunæ incremento 9. diebus habeant 9. oua supposita 5. scilicet pauonina, & cætera sui generis, decima die oua gallinacea subtrahenda sunt, & iterum alia totidem gallinacea recentia supponenda, quot ablata sunt vt 30. Luna hoc est expletis diebus 30. possunt cum ouis pauonis aperiri. Oua vero pauonum, quæ gallinæ subiecta sunt, sæpe manu conuertenda sunt, quia vix hæc ipsa facere valebit. Maiores tamen gallinas oportet eligere. Nam minoribus pauciora sunt supponenda. Fasianis quoque gallinæ melius incubabunt, ita vt 15. oua fasianina nutrix vna cooperiat. Cætera vero sui generis supponenda sunt.

De Generatione pullorum & educatione.

CAPVT LXXXV.

A *Vltor.* Gallina secundum August. ac cæteræ volu-
crum femine ouis suis incubando fouent ea,
ibique calor ipse materni corporis in suo genere natu-
raliter cooperatur ad formanda pullorum corpora. *Plinius vbi supra.* Et ex libro de natura rerum. Omnibus
quidem ouis inest in medio vitelli parua *velut sanguinea*
gutta, quod esse animum cor existimant, primum in omni
corpore id gigni sæpe opinantes, hæc gutta in ouis salit,
ipsumque palpitat animal, & ex omni alio liquore oui,
non incorporatur aliquid pullo. Cibus autem eius est
in vitello vel luteo; Omnibus intus caput, totoque cor-
pore maius est. Oculi compressi capite maiores, incre-
scente vero pullo, candor in medium vertitur, luteum
circumfunditur 20. die. Si moueatur ouum iam viuens
intra putamen vox auditur. Ab eodem itaque tem-
pore plumescit ita positus, vt caput supra dextrum pedem
habeat, & alam dextram super caput, vitellus interim
paulatim deficit. Quæ pars acuta caput continet, pars
autem rotundior posteriores pulli partes. In Ægypto
homines oua stercore inuoluunt, & sabulo cooperiunt.
Sicque debito tempore sine futura gallinæ complen-
tur, & eis extractis testæ finduntur, & pulli prodeunt.
Item gallina, quando cubat in calida æstate finduntur
ouorum testæ per se, vt exeant pulli, citius quam in fri-
gido tempore, quædam semper gemellos faciunt. Sed
vnus eorum paruus est, & alter magnus, quandoque ve-
ro paruus à maiore compressus efficitur monstruosus.
In Gallia visus est pullus gallinæ, cum duobus capiti-
bus, & vno corpore, ambo cibum capiebant, & in vnum
corpus traieciabant, quatuor pedes habebant, sed duo
pendebant inutiles, cæteris curtebat. Pulli celerius ca-

lidis diebus excluduntur, & contra animalia cætera sicut
aues omnes in pedes nascuntur. Si subito tonat, sæpe
fallunt, & accipitris audita voce vitiantur, remedium
est contra tonitru, clauus ferreus sub stramine ouorum
positus, aut terra ex aratro. gallina circa pullos est so-
lertissima, frangit eis panis aut farris minucias, eosque
confracta voce aduocat, qui quandoque superbi blan-
das eius alas refugiunt, & sic alitibus præda fiunt. *Augu-
stinus de questionibus euangeliorum.* Recte ergo mater
nostra Dei sapientia gallinæ se comparat, quæ magnum
affectū habet in filios suos, ita vt eorū infirmitate affe-
cta, & ipsa infirmetur, & quod difficilius in cæteris ani-
mantibus inuenies, alis suis filios protegēs contra miluū
pugnat. *Auctor.* Notandæ sunt ergo proprietates galli-
næ, quæ Christo conueniunt, & his verbis compre-
henduntur.

*Simplex est vultus gallina, domestica, mitis,
Hispidæ, raucescit, affectu plena macrescit,
Protegit, egrotat, dux, pascit, pognat, adnat,
Pullos intendit, post omnia liberè scandit.*

De Cibo & medicina ex gallina.

CAPVT LXXXVI.

G Allinarum in cibo melior est illa, quæ nondum
parit oua, antiqua vero praua. Adeps pullorum
calidior est, quam gallinarum maguarum. Caro etiam
gallarum clarificat vocem & hiffidegeb pullorum
stomachi sedat inflammationē. Cerebrū gallinarū pro-
hibet fluxum sanguinis narium ex cerebri velamentibus
accidentem. Caro gallinarum pullarum in intellectu
efficit augmentum. Alarum quoque auium meliores
sunt in cibo alæ gallinarum. *Idem.* Hepar gallinarum
pinguium sicut & anatum sanius est cæteris: gallinæ san-
guis (vt dicitur) super excoiationem concritam ac do-
lorosam calidus distillatur, & prohibet apostema gene-
rari. *Idem.* Adeps quidem galli, sicut & cerui vehemen-
tioris est calefactionis. Adeps autem gallinæ mitis ca-
lidus est, & asperitati linguæ confert. Omnes autem
adipes leues, vt gallinæ & similibus conferunt doloribus
matricis. Antiqui vero mali sunt eis. Fimus gallinarum
confert cholice. Ipsum theriacam esse fungis strangu-
lantibus expertum est, & spuere facit humorem cras-
sum. Oua gallinæ recentia cæteris ouis meliora sunt, &
quod in eis melius est, est vitellus, qui etiam confert
apostematibus calidis in aure.

Plin. lib. 29. Cerebrum gallinæ Parthi plagis impo-
nunt. Ius eius multis vsibus est mirabile. Fimus recens
illitus alopias replet. Adeps illius purulentis infundi-
tur auribus. Cæterum quo aliqui gallinas ederint die,
non interficiuntur ab aspide. Carnes quoque percussis
ab aspide cum sanguine testudinis illinire prodest val-
de. *Idem in libro trigesimo.* Membra gallinarum cocta &
in oleo & sale data cælicorum dolores mulcent. Ab-
stinere autem frugibus ante oportet, & gallinam & ho-
minem. Adeps gallinæ custodit cutem in facie. Sanat
etiam vlcera labiorum & linguæ. Omnia quoque vlce-
ra pedum sanat fimus gallinarum. *Dioscorides.* Adeps galli-
naceus sicut & anserinus summe mirificus est ob dol-
cedinem pinguedinis. Mulierum causis vtiliter adhibe-
tur. Rimas labiorum curat, & totius vultus frigore fa-
ctas rimas optimè sanat, auriumque dolores. *Æsculapio.*
Ouum gallinæ valet ad omnem dolorem oculo-
rum, etiam albumen infusum oculis sedat punitiones.
Totum ouum combustum & cum vino vel aceto bi-
bitum omnes fluxus stringit. Quorum quinque vitella
bibita cum tribus vini cyathis hæmopteicis valent. Adeps
gallarum pustulas oculorum reprimit. Tibix quoque
cum pedibus coctæ & cum sale & oleo & aceto collis
dolorem sedant, Stercus eius hæmomes qui nascuntur
in naribus impositum sanat.

Tonitru
viciat pullos
Remedium
contra toni-
tru.

Proprietates
Gallinae
paulatim
carnis.

Gallina
in cibo
melior.

Ala gallinae
in cibo
melior.

Carnis
gallinae
vtiliter
adhibetur.

Quinque
vitella
bibita
valent.

De Gyrofalcone & Gosturdo.

CAPVT LXXXVII.

Gyrofalca.

Herodias.

Gosturdi.

Alexander. Gyrofalco venit a partibus transmarinis in cohorte multarum auarum syluestrium, quarum vnam de nocte propter frigus pellens sub pedibus suis, aliam de die capit in cibis. Auctores Gyrofalco idem dicitur esse quod Herodius, de quo plenius dicitur inferius. Ex lib. de natura rerum. Gosturdi sunt aues admodum paruae, coloris terrei, cristam parua ex plumis habentes in capite, nec aliarum auium more volantes, sed vndosos fluctus imitantes, qui vento cogente, nunc alta, nunc ima petunt. De his fertur vulgo, quod earum oua in terra posita a bufone foueantur, a quibus cum exierint pulli, tunc primum eos parentes curant, eisque cibos ferunt, quoadusque volatus tentare possint.

De Glottide.

CAPVT LXXXVIII.

Glottis etymon.

Grues.

Grues.

Grues.

Grues.

Sidorus. Glottis est avis Graece sic nominata, quia longam exerit linguam, haec instante hyeme recedentibus hyrundinibus atque ciconijs blandiente sibi societate auidè cum eis iter aggreditur. Sed postmodum in volatu labore comperto penitentia ducitur, & quoniam incomitatum reuerti piget, sequitur aues aliquas, tanto tamen tedio tam paruisque dietis, vt eam incompieto itinere hyems anticipet. Econtra vero citramus auis Asiae festinantior perseuerat, & alias aues socias praerit, redditque sollicitas, & excitat de nocte somnolentas. Aristot. Auis galator id est, magna lingua, lingua habet prominentem valde, & haec adiungitur in redeundo cum gruibus & alijs auibus. Plinius lib. 10. Glottis quidè & citramus semper hinc remeantes, comitatum sollicitant, abeuntque simul per sua signa. Glottis vero perlongam exerit linguam, vnde ei nomen, hanc initio auidè blandita peregrinatione penitentia subit in volatu cum labore. Incomitatum reuerti piget & sequi. Nec vnquam plus vno die peragit. Sed hospitium in proximo deserit. Verum inuenitur & alia praecedente relicta. Cenchramus perseuerantior festinat etiam peruenire ad expectatas sibi terras. Itaque noctibus is eas excitat, admonetque itineris.

De Gracchulo.

CAPVT LXXXIX.

Gracchulus etymon.

Gracchulus etymon.

Gracchulus etymon.

Gracchulus etymon.

Sidorus. Gracchuli a garrulitate dicti sunt, non (vt quidam volunt) pro eo, quod gregatim volant, cum sit manifestum eos ex voce nuncupari. Est enim loquacissimum genus, & vocibus importunum. Plinius lib. 8. Gracchula quoque, sicut & alia quaedam aues lauri folio annuum fastidium purgant. Idem in lib. 18. Gracchuli sero a pabulo recedentes hyemem praesagiunt. Ex lib. de natura rerum. Gracchulus est avis nigra per totum corpus. Est enim de genere cornicis, licet corpore minor, libenter in altissimis nidificat, & hoc in tanta multitudine, vt in vna saepius a bore octo paria gracchulorum nidos construunt. Optime namque aues istae sibi inimicem compatiuntur. Est autem auis clamosa nimium, maxime a coitus tempore, quem scilicet coitum tempus excitat verum. Amoris gratia masculus foemina cibant. Carnes pullorum eius edibiles sunt, & maxime si excoerentur. Hanc auem nonnulli falso opinantur eandem esse quam garrulum, sed multa inter eas est differentia. Nam gracchulus (vt dictum est) vnus est coloris, garrulus autem colore distinctus ex diuersis plumis. Dicitur autem est a garrulando, de vna namque arbore in aliam garrulando transit, nec eam quisquam transire potest, contra quem non garrat. Ceterarum etiam auium voces vel modulos non ad delectamenta laetitiae, sed tantum ad garrulandum dicitur imitari. Tanta plumarum varietate distinguitur, vt nullus ei ceterarum auium co-

A lor deesse dicatur. Captus in iuuentute clauditur, vt articulata verba loqui doceatur, quae etiam vbi euaserit magis garrire gestit. Et quandoque dum garrulitate intendens sibi non prospicit, nisi eam inopinatè rapit. Frequenter insanire dicitur, ita quod plerumque iater furcatis arborum ramos se suspendit.

De Gryphe.

CAPVT XC.

Sidorus. Gryps vocatur eo quod sit animal pennatum & quadrupes, hoc genus ferarum in hyperboreis nascitur montibus. Omni corporis parte leones sunt, alis & facie aquilis similes, equis vehementer infesti, & homines visos decerpunt. Solinus. In Asiatica Scythia terra sunt locupletes, inhabitabiles tamen. Nam cum auro & gemmis affluant, gryphes vniuersa tenent alites ferocissimi, & vltra omnem rabiem desatiantes, quorum immanitate obsistente; aduenis accessus rarus est. Visos quippe decerpunt velut geniti ad plectendam auaritia temeritatem. Arimaspi cum his pugnant, vt lapides qui ibi sunt intercipient. Ex quibus sunt smaragdus, syaniacus, & chrystallus. Ex lib. de natura rerum. Gryps est auis quadrupes, capite & alis aquilae similis, sed multo maior, tamen in nido suo lapidem agatem ponit, nec dubium quin ad aliquod remedium, hi equis & hominibus maxime infesti sunt, & homines armatos praerando superant, & occidunt. Gryphes dicuntur aurum effodere, & in effossi inspectione gaudere.

Gryps.

Gryphes tenentes aurum.

De Grue.

CAPVT XCI.

Sidorus. Grues nomen de propria voce sumperunt tali enim sono susurrant. Haec dum pergunt, vna sequitur aliam ordine litterato, de quibus Lucanus. Et turba parit dispersis littora pennis. Aetatem in illis color prodiit, etenim senectute nigrescunt. Aristot. Gruibus quoque natura dedit placabilem cristam per medium caput a rostro residentem. Regem habent grues, eique sunt obediens. Grus dormiens caput sub alis declinat, & super vnum pedem stat. Habent autem rectorem grues, qui ceteris dormientibus & capita sub alis reclinantibus excubat eleuato capite. Grues ad inuicem pugnant, ita quod in hora pugnae accipi possent. In gruibus color plumae in iuuentute cinereus est, & nigrescit in senectute. Plinius lib. 8. Grues ac similes aues, iunco palustri medentur sibi. Idem in lib. 18. Grues in mediterranea festinantes tempestatem praesagiunt, Grues autem silentio per sublime volantes serenitatem. Idem in lib. 30. Gruum adeps incipientibus carbunculis tubera & quaecumque opus est emollii efficaciter curat. Au. For. Alibi quoque legitur, quod grus cum vespertilionem viderit, fugit. Ex lib. de nat. rerum. Per grues domesticas aliae capiuntur grues, habent carnes reliquis auibus grauiiores. Vnde occisa grus vna die in estate, duobus in hyeme seruari debet antequam comedatur, vt caro digestibilior fiat atque tenerior. Razi. Caro gruis crassa est, quae & tardè digeritur, & sanguinem melancholicum generat. Hali. Fel gruis calidum subtile si cum sanfucinaribus instilletur, paralysi prodest, & facit titillationem.

Grues etymon.

Reg. Grues.

Praesagium tempestatum.

De Gruum volatu & peregrinatione.

CAPVT XCII.

Sidorus. Grues excelsa petunt, quo facilius videant, quas petunt terras. Castigat autem voce, quae cogit agmen, at vbi raucescit succedit alia. Nocte autem excubias diuidunt, & ordinem vigiliarum per vias faciunt, tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arguant, quod cauendum est clamor indicat. Aristot. Grues praecipue loca sua post aequinoctium autumnale fugiendo hyemem dimittunt, & post vernale redeunt.

Disciplina gruum.

redeunt: vna est quæ clamat inter illas de nocte, cuius A
vocem cum audiunt venatores sciunt, quod non remane-
bunt in locis suis aues istæ. Grues autem in mediterranea
fugientes tempestatem præfagiunt. Cum autem ad alia
loca se transferunt, prius ascensione multa volando af-
cendunt, vt considerent equalitatem aeris ad quem
transferre se volunt. *Ambros. lib. 5.* Amant grues pere-
grinari frequenter. In his etiam residentibus dispositos
vigiles cænas, alijs enim quiescentibus aliæ circumeunt
& explorant ne ex aliqua parte tententur insidiæ. Im-
pleto autem tempore, vigiliarum illa quæ hoc officium
compleuit, in somnum se præmissa clamore compo-
nit, vt excitet dormientem, cui vicem officij traditura
est, at illa non inuite sed sponte & impigre somno ex-
cussa, vicem consequitur. Et si quid cavendum fuerit
vel viderit clamore hoc alijs indicat. Hunc etiam ordi-
nem volantes seruant, & hac moderatione omnem la-
borem alleuiant vt per vices ductus sui munere fun-
gantur, præcedit enim vna præstituto sibi tempore, de-
inde conuertitur sequentique sortem ducendi agminis
relinquit.

Migratio
gruum.

Solinus. Manifestum est in Septentrionalem plagam
hyeme grues frequentissimas conuolare, euntque sub
quodam signo militiæ. Ne autem pergentibus ad de-
stinata vis flatu renitatur, arenas deuorant, sublatisque
lapillulis ad moderatam grauitatem subarrantur, pon-
tum transiunt, angustias captant. Cumque contra me-
dium alueum aduentasse se sciunt, scrupulorum sarcina
pedes liberant: Et ita nauæ prodiderunt, Compluti sæ-
pè ex illo casu imbre saxatili, arenas non prius reuo-
munt, quàm securæ suæ sedis fuerint. Concors omnium
cura præfatigatis, adeo, vt si qua defecerit concurrant
vniuersæ, lassatasque sustollunt, vsque dum vires ocio
reparentur. Nec in terris cura seignior, excubias nocte
diuidunt, vt sit ex somnis decima, quæque vigiles pon-
duscula digitis amplectuntur, quæ si fortè exciderint
somnia coarguant.

De Eodem.

CAPVT XCIII.

EX libro de natura rerum. Grues volando se opponunt,
fidensque volatu præit cateruas, quæ nunc volatu
est prima, aliis sine liuore sit postrema. Simulque vo-
lant omnes sub quodam militiæ signo, & quia circa me-
dium ponti alueum cum aduentasse se sentiunt scrupu-
lorum sarcina pedes liberant, inde est quod aliquando
crediderint nauæ saxatiles imbres descendere. Grues
aliquando vsque ad extrema terræ volant, vt terram cõ-
plexionibus suis aptam inueniant, semperque volando
se vento opponunt. Dicit Aristot. quod ad plagam Sep-
tentrionalem vltra Ægyptum in hyeme veniunt, qui-
bus Pigmæi homines scilicet cubitales occurrunt, & cum
eis pugnant. Pugna graum adeo fortis est & pertinax, vt
manu capi possint. Quando nubes pluuiosas prospiciunt,
clamant & vociferantur dum ducem suum celeriores
captare volatus sollicitant. Cum autem super terram
descenderint vt comedant, dux earum caput in altum
erigit, in custodiam omnium, ceteræ vero securæ depas-
cunt. Cum vero grues illæ dormiunt, alternis pedibus E
insistunt. Fertur autem, quod post hyemem volantes à
montibus orientis arenas aureas & aurichalcum lapi-
dem transglutiunt, & post in partibus transmarinis re-
uomunt. Vnde dixerunt qui experti sunt, quod lapis
quem grues euomunt, igne mediante transit in aurum.

De Harpya.

CAPVT XCIV.

Harpya.

AVtor. Harpyæ dicuntur quedam aues maximæ,
quæ nunquam satiantur, manducando. *Plautus in
aulularia.* Harpyæ digitos ad prædam exciunt, curuis
timendos vnguibus super mensas aduolant, & quod
contingunt auferunt, quod relinquunt polluunt. *Ex li-
bro de natura rerum.* Harpya est auis in solitudine iuxta

mare Ionicum, fame rabida, fere semper infatiabilis. Vn-
gues habet aduncos, & ad rapiendum ac discerpendum
semper paratos, faciem tamen habet hominis, sed in se ni-
hil humanæ virtutis. Nam supra modum humanum fe-
rocitate crassatur. Primum hominem quem in deserto
viderit, occidere fertur, etiam inde cum fortuito aquas
inuenerit, faciemque suam in eis contemplata fuerit, mox
sui similem hominem occidisse se perspiciens, immodi-
cè tristatur, & hoc aliquando vsque ad mortem, plan-
gitque occisum omni tempore vitæ suæ. Hæc auis licet
careat ratione, aliquando tamen domestica & docta lo-
quitur humana voce.

De Herodio.

CAPVT XCV.

ISidor. Herodios Græci vocant, quos Latini Diome-
deas aues, de quibus videlicet supra dictum est. *Glos.
super Psal. 103.* Herodius est auis rapacissima, omnium
volatilium maior, & aquilam vincit. *Glos. super Deuter.*
Herodius vulgo gyrofalco dicitur, & rapit aquilam. *Au-
tor.* Quod ergo supra positum est de falcone, quod ipse
sit Herodius, iuxta Radulphum videtur fuisse vitium
scriptoris, vt vbi debuit poni gyrofalco subtracta prima
syllaba poneretur falco. *Ex lib. de natura rer.* Herodius
qui & gyrofalco (vt *Glos. super Leuit. dicit*) appellatur,
est auis inter omnes nobilissima, colore caruleo, in ma-
xima tamen parte corporis ad albedinem declinans, præ-
terquam in pectore, & alis, vbi cælestem colorem cui-
dentiùs imitatur, adeo fortis est vt aquilam capiat, adeo
quoque animosus, vt cum post quinque grues vel alias
quasque aues in aere volantes fuerit dimissus, ab earum
persecutione non desistit, donec omnes ad terram suc-
cessiue deiciat. Est autem canis ad hæc educatus & do-
ctus, qui Herodio desuper volante ipsas aues deiectas
capiat & occidat. Herodius cum videt prædam, excuties
se animat, & discernit an ad capiendum apta sit. In al-
tum quidem ascendit, & cum impetu descendendo præ-
dam deiciat, ad prædam etiam volando pedes pectori
coniungit, & sic prædam ferit: quam si primo impetu
non capit, in altum conscendit, & præ indignatione vic-
ad reclamatores redit. Carnes crudas & seruatas non
comedit, sed recentes. Est genus gyrofalconum, quod
cognominatur sacrum, & hoc validius est, & habet co-
lorem fuscum. Herodius parui corporis est respectu ala-
rum suarum.

De Ibide.

CAPVT XCVI.

ISidorus. Ibis est auis Nili fluminis, quæ semetipsam
rostris purgat, in anum aquam fundens, hæc serpenti-
um ouis vescitur, gratissimam ex eis escam nidis suis
deportans. *Solinus.* Cum Arabiæ paludes pinnatorum
anguium mittunt examina, quorum tam citum virus
est, vt morsum ante mors quam dolor insequatur, sa-
gacitate qua ad hæc valent aues ibides exercitæ, in-
procinctum eunt vniuersæ, prius quam patrios termi-
nos externum malum vastet, in aere occurrant cateruis
pestilentibus, ibique agmen deuorant vniuersum. Quo-
merito sacræ sunt, & illæse pariunt. Sicque non tan-
tum intra fines Ægyptios profunt, dum oua serpentium
comedunt, vnde factus noxiorum rarefcunt, Sed etiam
externum malum aduaniens (vt dictum est) destrunt,
nigras solum pelusum mittit, reliquæ partes candi-
das. *Physiologus.* Ibis semper de nocte & die iuxta littora
ambulat, querens cadauer adiquod, quod ab aqua
iam putridum eiectum sit, refugiens altiores & putrio-
res vndas, vbi mundi pisces habitant, quia natate nec-
cit, nec dat operam vt addiscat, dum cadaueribus de-
lectatur. *Plin. lib. 10.* Inuocant ibides suas Ægyptij con-
tra serpentium aduentum. *Glos. super Isa. 34.* Ibis enim
est auis aquatica, serpentibus inimica. Huiusmodi
aues Iosephus à Moysè delatas in bellum contra Æ-
thyopes narrat, quia serpentes abundant in terra illa.

per quam aditus erat. *Ex libro de natura rerum.* Ibis est avis super nilum requiescens, aquam tamen nunquam ingrediens, sed eiecta cadauera comedens. Quæ cum cibis nimis constipata fuerit, rostro de natura secretis indigestibiles cibos detrahit. Mentuntur planè qui dicunt ibides esse ciconias, nisi fortè dicant genus esse ciconiarum in orbe nostro ignotum. Nam ibides dicit Plin. habere rostrum aduncum, quod utique de ciconijs nostris falsum est, quæ rostrum habent longum, directum, in summitate acutum. Hæc avis ore parit, & eius ova si quis comederit moritur.

De Hyrondine.

CAPVT XCVII.

Isidorus. Hyrundo est avis garrula, per tortuosos orbis ac flexuosos circumitus peruolans, & in nidis construendis educandisque pullis solertissima, habens etiam quoddam præcium, quod lapsura deserat culmina nec appetat. Dicitur autem hyrundo, eo quod cibos non sumat residens, sed in aere edat. Alijs autem anibus non impetitur, nec vnquam præda est. Maria transuolat, ibique hyeme commoratur. Nouit autem pia avis annunciare aduentus sui testimonio ventis initium. *Plin. lib. 10.* Abiunt hyrundines hibernis mensibus, sola est avis carne vescens ex his quæ aduncos vngues non habent. *Thebanum tella subire negantur,* quoniam vrbs illa sæpius capta sit. *Nec Bizecis in Thracia* propter scelera. Volucrum soli hyrundini flexuosi volatus & velox celeritas. Ideoque nec à ceteris alitibus rapitur, nec nisi in volatu pascitur. E volucris autem hyrundines sunt indociles, sicut è terrestribus murres. *Idem in lib. 18.* Hyrundo iuxta aquam volitans, vt penna sæpè percutiat, tempestatem signat. *Aristoteles* Hyrundo sicut & turtur & miluus non nisi in æstate apparet, hyeme enim se transfert ad loca calidiora, vel later in nido, vel in cauernis. Nocet autem apibus sola inter animalia carnem habentia & carnem comedentia, pullificant bis in anno & binos. Ceteræ namque aues carnem comedentes non nisi semel in anno ouant & pullificant. Hyrundo sicut coturnix & columba fel habet adiacens intestino. Habet etiam pedes debiles. Quædam enim aues sunt pedum debiliū vel malorum pedum. Ideoque dicuntur habere non pedes vt hyrundo. Item aues paræ non habent os stomachi latum neque papum, sed habent ventrem longum vt hyrundo & passer. Accidit autem coruis & passeribus & hyrundinibus quod mutantur à nigredine tendentes aliquantulum ad albedinem. Facit autem hyrundo nidum ex luto.

Ex libro de natura rerum. Hyrundo est auis leuissima, rostro paruo, cauda furcata, forma grata, nigredine decentissima, in ventre candida, sub gutture rufa, modicam habet carnem & nigras, plumas multas, & alas magnas, ideoque citum habet volatum, diem prænunciando nunciat, dormientes excitat, & ad laudem creatoris innitat. Apricos montium recessus hyeme petit, ibique nuda & implumis reperitur, aduentus sui tempora custodit, & aduentu suo veris initium prodit. Quædam in iecore lapidem chelidonium portant, harum pulli in hoc cognoscuntur, h pro signo pacis ore ad os in nido conuersi sedent. Nam ceteri qui non habent, aduersis posterioribus sedent. Hyrundo volando pascitur culicibus ac muscis & apiculis. Hyrundinis autem simus si oculis inciderit vim habet efficacissimum ad obsecrandum.

De Hyrundinum pullificatione.

CAPVT XCVIII.

Ambrosius. Hyrundinem accipiamus maternæ sedulitatis in filios grande documentum. Hyrundo minuscula corpore, sed egregio præsublimis affectu. In nido constituendo tam sapiens est vt hominum domicilijs paruos suos commendat, vbi nullus eos incur-

set, ore festucas legit, & luto illinit, vt conglutinari possint, sed quæ luto pedibus deferre nequit, aqua pennas infundit, vt eis puluis hæreat, & limus fiat, quo festucas sibi colligat & hæere faciat. Si qua vero eius pulli fuerint oëitate perfusi, oculos vel compuncti, habet quoddam genus medendi, quo eorum lumina intercecto visui reformat. *Plinius libro 10.* Hyrundines nidos luto construunt, stramento roborant. Si quando luti est inopia, madefactum multa aqua pennis puluerem spargunt. Ipsum quoque nidum plumis mollibus floccisque consternunt tepesciendis ouis, simulque ne durus sit tenerioribus pullis. In factu summa æquitate cibos alternant. Notabili mundicia pullorum egerunt excrementa. Adultos etiam circumagi docent & fores saturitatem id est sterco emittent. Alterum est hirundinum genus agrestium, quæ raro in domibus diuersum figura, sed eadem materia confingunt nidos totos supinos faucibus in angustum porrectis, vtero capaci, mirum qua peritia occultandis pullis habiles & substemendis molles. Tertium est earum genus quæ ripas excavant, sicque in terra nidificant, harum pulli ad cinerem combusto mortifero faucium malo multisque alijs morbis humani corporis medentur. Non faciunt hæc nidos, migrantque multis diebus ante si futurum est, vt auctus amnis attingat. Hyrundini primo cæci pulli sunt & omnibus quibus est numerosior fetus. In ventre pullorum eius reperiuntur Chelidoni coloris candido atque rubentis.

Philosophus. Hyrundines (vt dictum est) ouant bis in anno, sed ova prima quandoque propter hyemem corrumpuntur. Posteriora vero complentur, & faciunt pullos. Hyrundines & Passeres pullos incompletos faciunt & pullificant pullos multos, propter hoc si extrahatur oculus hyrundinis pulli dum paruus est, iterum crescit. *Ex libro de natura rerum.* Hyrundinis scemina libidinis imagine concipit, aut puluere. Chelidonium (vt dicit Plinius) herbam scilicet visui saluberrimam monstrauerunt hyrundines, vexatis oculorum pullis illa medentes. Hyrundinum quædam nidificant in domibus, quædam in fenestris vitreis, quædam in abruptis montium. Et hæc qualitate & quantitate differunt. Pullus hyrundinis auide clamat, & ieiunus, & de nocte. Si pullo hyrundinis extrahantur oculi, alios natura restaurante recuperat. In eius vêtre lapis inuenitur multis deseruiens vtilitatibus, vnus scilicet rufus, & alius albus.

De Medicinis ex hyrondine.

CAPVT XCIX.

Dioscorides. Hyrundinis pullum primo defectu primæ Lunæ aperiens inuenies in eo lapides duos. Vnum beneficum, & alterum maleficum. Sed cum aperis eum, caute ne terram tangat, hic in pelle vituli vel cerui positus, & in collo vel brachio sinistro patientis ligatus epilepsiam curat, si hoc assidue fiat. Hi comesti quasi ficedule gustum habent. Maiores autem hyrundines si combustæ fuerint, puluis earum melle mixtus & inunctus, caligines oculorum detergit. Hæc etiam synantici prodest, & vix, fanciumque tumorem compescit. *Æsculapius.* Hyrundinis combustio vel puluis pullorum eius combustorum, morbos faucium curat. Vulneraque lingue & labiorum sanat. Hyrundo in mulso cocta pectus optime purgat. Cor eius si bibatur, idem operatur. *Ancenna.* Hyrundinis cinis, & maxime adusti, acuit visum. Et dicitur quod eius cerebrum cum melle confert principio aque. Palatum ex eius cinere tangitur ad synantiam, & confert. Similiter quando salitur, & exiccata bibitur. Ait autem *Diosc.* quod quando venter pullis hyrundinis finditur: in ipso duo lapides inueniuntur, quorum vnus habet colorem vnum, Alter vero plurimos, qui positi in pelle vituli nondum ad coitum incitati, & epileptici collo suspensi conferunt.

Ancenna. Hyrundinum sterco valet albugini, & hoc ipsum esse mirabile sum expertus. *Hali. vbi supra.* Hy-

Curatio pul-
lorum ca-
corum.

Pullis ad ci-
nerem com-
busti sunt
sanati.

Chelidonia.

Medicina
ex hyrundi-
nibus.

Contra san-
guinem cor-
ruptum.

rundo si supponatur locis in quibus est sanguis cor-
ptus, aut serpedo, sanguinem illum malum fugit, hisque
manifeste proficit. Hirundinum quoque combustarum
cinis si cum melle misceatur, & cataplasmetur inde collo-
lo squinantiam patientis, ceteraque apostemata guttu-
ris proderit. Præterea si cum melle collyrisentur, visum
acuunt. Si vero siccæ desiccantur, tritaque bibantur suf-
foeationem curant. *Plin. lib. 28.* Fimus hyrundinis deco-
ctus & potus confert morsui canis rabiosi. *Idem in libro*
29. Hyrundinum caro recens concepta contra serpen-
tes auxiliatur. Pulli earum combusti conferunt morsui
canis rabiosi. Similiter & glebula ex hyrundinis nido il-
lixa ex aceto. Palpebras quoque dicitur gignere pullo-
rum cinis cum lacte tithymali. Pulli hyrundinum plena
Luna exæcantur, Restitutaque acie illorum capita
comburentur, & cineribus cum melle ad oculorum
claritatem, ac dolores, ac lippitudines, & ictus vtuntur.
Idem in libro 30. Ulcera linguæ labiorumque sanant hi-
rundines in mulso decoctæ. Vna & faucium dolor mi-
tigatur hyrundinum cinere cum melle. Hyrundines in
Sole seruatae ad anginam bibuntur, cui malo etiam nidi
poti mederi dicuntur. Comiciali morbo medetur cum
thure sanguis hyrundinum, vel cor recens deuoratum.
Quinetiam è nido earum lapillus impositus statim re-
trahere dicitur, & alligatus in perpetuum tueri. Item
hyrundinis sanguine vel felle pili euelluntur.

De Kiki & Koki.

CAPVT C.

Hæc aues vi-
dentur esse
auces qui
idem est
quod cucu-
lus licet non
omnia qua
drans.

EX li. de natur. re. Kikes est auis, quæ vocibus diuer-
sis vociferat, & quolibet ferè die vocem suam mu-
tat, super arbores nidificat, & glandibus quando matu-
ræ sunt cibum congregat sufficientem sibi. Educati ve-
ro pulli eius, & ad volatum roborati cibant parentes
suos in senectute, faciuntque eos manere in nidis abs-
que vlllo labore. Kokis est auis in cuius morte (vt supe-
rius dictum est) vociferantur aues vociferatione dolo-
rosa & suau. Omnes quoque aues vncorum vnguium
cum viderint pullos suos volare posse, illos percutiunt,
& anidis eiiciunt, nec postquam completi fuerint de il-
lis solliciti sunt, præter kokis, quæ longo tempore de
pullis suis cogitat, & cum eis volantibus volat, eisque ad
comedendum dat. *Auctor.* Idem alibi de cornice dicitur,
vnde hanc auem æstimo cornicem esse.

De Lago, & laro, & lucidis.

CAPVT CI.

Lagus.

IOrath ubi supra. Lagus est auis aquatica, mergo vt-
cumque moribus contraria. Nam sicut mergus,
tempestatè maris fugit, sic lagus in tempestate lætatur,
& ludit. *Hesychius supra Lemit.* Lagus est animal tã in ter-
ra quã in aqua habitans, volat enim & natat. *Auctor.*
Hæc est auis (vt fertur) quæ vulgo vocatur ralsæ. *Ex lib.*
de natur. rer. Lucidij dicti sunt quasi lucem dantes. Ha-
rum enim auium pennæ per obscurum in nocte lucent.
Vnde qui eas habent quando volunt præiactis lucife-
ris pennis, harum gratia vas dirigunt. In hercinio Ger-
manie saltu hæc auis habitat.

Lucidint.

De Luscinia.

CAPVT CII.

Luscinia
Philomena.

Acredula.

AVtor. Luscinia ipsa est philomena, vt in Papia le-
gitur. *Isidorus.* Luscinia dicitur quasi lucinia, quæ
cantu suo solet signare diei surgentis exortum, eadem
& acredula à Cicerone vocatur. *Ambrosius.* Luscinia
peruigil custos cum oua quodam sinu corporis & gre-
mio fouet insomnem longè noctis laborem cantilenæ
suauitate solatur, quo possit non minus dulcibus mo-
dulis, vt mihi videtur, quam motu corporis oua animare
quæ fouet. *Plinius libro 10.* Luscinij diebus ac noctibus
continuis 15. garrulis sine intermissu cantus est, denfan-
te se frondium gerraine digna miratu auis. Primum

Atanta vox in tam paruo corpusculo, tamque pertinax
spiritus. Deinde in vna musica perfecta scientia, modula-
tus editur sonus, & nunc continuo spiritu trahitur in
longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur con-
sciso, copulatur in torto, promitur, reuocatur, ex ino-
pinato insuscatur, interdum & secum ipsa murrurat,
plenus, grauis, acutus, creber, extensus: Vbi visum est
vibrans, summus, medius, imus, breuiterque omnia tam
paruulis in faucibus, quæ tot exquisitis tibiaturum tor-
mentis, ars hominum excogitauit. Nec idem omnibus,
sed suis cuique cantus. Certant inter se palamque ani-
mosa contentio est, victa morte sæpe finit vitam, spiritu
prius deficiente, quam cantu. Meditantur alie mino-
res, versusque quos imitentur accipiunt. Audit discipu-
la intentione magna ac reddit, vicibusque reticent. In-
telligitur enim data correptio, & in docente quædam
reprehensio. Itaque Cæsaris iuuenes habebant Lusci-
nias Græco & Latino sermone dociles. Præterea me-
ditantes in diem assidueque noua loquentes. Visum est
sæpe iussas canere capisse, & cum Symphonia alter-
nasse. Sed hæc tantæ tamque artifices argutie à 15. diebus
paulatim desinunt, vt nec fatigatas dicere possis, aut sa-
tias. Mox æstu aucto in torum alia vox fit, nec modu-
lata aut varia, mutatur & color. Postremo hyeme ipsa
non cernitur: linguis earum tenuitas illa prima non est,
quæ ceteris aibus: pariût vere primo plurimû sena oua.

Miranda
Luscinia.

Contentio.

De Linacho.

CAPVT CIII.

EX libro de natura rerum. Linachos est auis acuti visus
valde, quæ & pullos suos antequam habeant alas
completas percutit, & ad solem aspicere cogit, & si cu-
ius oculus lachrymetur, ipsum interficit, alios vero nu-
trit, hæc etiam marinis aibus cibatur, easque quando-
que desuper in aere leuata natantes contemplatur, quæ
illæ videntes se submergunt. At illa prope aquas des-
cendit, eas usque ad suffocationem in submersione man-
ere cogit, & tunc plumis ad superficiem aquæ deductas
rapit.

Linachos.

De Meanta & mennonide.

CAPVT CIIII.

MEanta est auis marina maior anate, cinerei colo-
ris, habens collum & crura breuia, glaucos oculo-
los, rostrum ex parte croceum, & ex parte rubeum, à
sono vocis dicta est, semper enim clamat. Cadaverum
cupidissima est, & hoc humanorum: Itaque eminente
tempestate maximè clamat, quasi iam exultans perda
cadaverum inuenta, oculum autem primo petit in ca-
dauere. *Isidorus.* Mennonides sunt aues Egyptiæ, à loco
vbi mennon perijt appellata. Nam cateruatum aduo-
lare dicuntur ex Ægypto ad Ilium iuxta Mennonis se-
pulchrum. Quinto enim anno illuc veniunt, & cum bi-
duo circumuolauerint, tertio die pugnam ineuntes, vi-
cissim se vnguibus rostrisque dilacerant. *Plinius libro 10.*
Auctores sunt annis omnibus ex Æthiopia mennoni-
des aues Ilium aduolare, & ad Mennonis tumulum
confligere. Hoc idem anno quoque quinto facere illas
in Æthiopia circa Regiam Mennonis exploratum sibi
Cremucius tradit.

Meanta.

Mennon-
ides.

De Mergo.

CAPVT CV.

ISidorus. Mergus ab assiduitate natandi nominatur.
Hi sæpe demisso in profundum capite, aurarum si-
gna sub fluctibus colligunt, & præuidentes æquoris
tempestatem ad littora cum clamore tendunt. Vnde in
pelago iam grauissimam esse tempestatem aiunt cum ad lit-
tora mergi confugiunt. *Plinius libro 10.* Mergi in arboribus
pluri-

Mergi.

plurimum terna pariunt, & vere nidificare incipiunt. *Idem in libro 11.* Infatiabilia vero animalia sunt, quibus ventre protinus recto intestino, cibi transeunt, ut mergis. *Idem in libro 18.* Mergi sicut cetera aues aquaticae pennas rostro purgantes, aut maria & stagno fugientes praefragiunt ventum. *Ex libro de natura rerum.* Mergus flumina stagnaque innatat, & pisces persequitur, sic dicitur, eo quod in aquis se mergat, diutius tamen sub aquis morari non valet, quoniam in aere spiritum recuperat, quando percipi debet in aqua mergitur. *Seuerus Sulpicius tradit,* quod quaedam earum species est, quam a re cornutam vocant, eo quod rubeas plumas in capite instar cornuum habet. Contra omne genus auum pedes habent in cauda, ita ut cum in terra stant sicut homo gestu pectoris eriguntur. Has aues *B. Martinius diuina virtute coegit* aquam contra naturam suam deserere, & arida loca desertaque petere. Harum pulli statim ut oua exeant, tanto vigore pollent, ut si matrem eos perdere contigerit, virtute propria viuunt.

De Merillone ac merope.

CAPVT CVI.

Merillo auis est non multo maior merula, colore quoque prope similis, sed rostro pedibus, vnguibusque dissimilis, praedae cupidus est. Sed quia paruus & parui roboris, paruorum auum est persecutor: hi sicut accipitres & *Herodi* socialiter volant, imbuique quatuor ex illis possunt, ut cygnum hoc modo capiant, primus ex eis cygni caput inuadit, secundus & tertius ex utroque latere binas alas, quartus vero collum & pectus, & sic auis grauida cygnus angustis circumseptis mouere se non valens, ab aucupe praeventa capitur & occiditur. *Merops* est auis habens in dorso colorem cyaneum, pectore subrutulum, in ventre pallidum, haec naturali calore abundans antra septem pedibus altitudinis in terra fodit, ibique nidificat, ac fetus facit, & eos usque ad robur debitum illic absconditos pascit & nutrit. *Isidorus.* *Meropes* sine gaulos dicimus, qui parentes suos recondere atque alere dicuntur. *Iorab* ubi supra. *Meropes* solliciti sunt de pullis suis, & quando iam senescunt, & volare nequeunt, pulli fouent eos & alunt quousque viuunt.

De Merula.

CAPVT CVII.

Isidorus. Merula antiquitus medula vocabatur, eo quod moduleretur. Alii autem merulam aiunt vocitatum, quia sola volat, quasi mera volans. Haec cum in omnibus locis nigra sit, in Achaia tamen candida est. *Plinius libro 8.* Merula folio lauri fastidium annuum purgat. *Idem in libro 10.* Abeunt & merulae in vicinia, sed plumam non amittunt, nec occultantur nisi spe cibi, quo hibernum pabulum petunt. Merula ex nigra rufescit. Aestate canit, hyeme balbutit, circa solstitium mutat rostrum, quod anni circulis in ebur transfiguratur, dumtaxat maribus. Merulae circa *Cyllenem Archadiae,* nec usquam alibi candidae nascuntur. Item incedentes saluunt aliquae merulae. *Ex libro de natura rerum.* Merula dicebatur olim medula, quia mirabiles vocis modululos reddit, maxime cum vernum tempus imminere prospexerit. Nam hyeme tacet, aut tantum balbutit. Olim merula fuit spectandum in clero miraculum, quae arte humana edocta nouem notulas in ordine secundum musicam cantabat ita perfecte, ut nullus musicorum eam aliquatenus imitari posset paritate concordantiae. Haec auis croceum quantulumcumque colorem habet in pectore, reliquum vero corporis occupat nigredo. Merula domesticata contra naturam carnes comedit, & haec dulcius canit, libenter se balneat, & plumas rostro purgat. Cumque nigra sit & turpis, in delectationem mouet seipsam propter amantitatem

vocis, Merula plumas non exuit sicut aues ceterae, sed rostrum suum singulis annis mutat in candorem, & in hyeme vix potest volare propter pinguedinem. Est quoddam merularum genus ceteris multo maius, quae agochile idest caprimulgi vocantur, ut dictum est superius. *Plinius libro 10.* Caprimulgi appellantur grandiores merulae aspectu, fures nocturni, interdum visu carent, intrant pastorum stabula, caprarumque vberibus aduolant propter suctum lactis, qua iniuria vber emoritur, caprisque caecitas quas ita muldere oboritur. *Hali ubi supra.* Merularum fimus qui orizam comedunt, si tritus sit & cum aceto distemperatus, morpheaeque nigrae superponatur, eam extirpat sic quoque lentiginem elimat.

De Miluo.

CAPVT CVIII.

Isidorus. Miluus dicitur quasi mollis auis scilicet viribus & volatu, rapacissimus tamen est, & semper domesticis auibus insidiatur. *Plinius libro 10.* Miluus rapacissima & famelica semper ales. Nihil esculenti rapit vnquam ex funerum ferculis, nec *Olympiae* ex ara. Ac ne ferentium quidem manibus nisi lugubri municipiorum immolantium ostento, videtur autem gubernandi doctuisse cauda flexibus, in caelo monstrante natura, quod opus esset in profundo. Milui ex genere accipitrum sunt, sed magnitudine differunt. Milui & ipsi hibernis mensibus latent, non tamen ante hyrundinem abeunt. Traduntur autem a solstitijs affici podagra. *Ex libro de natura rerum.* Miluus vngues pedum & rostrum aduncum habet instar accipitris, sed alas curuas & non rectas, in quo est ei dissimilis, audax est in paruis, tumidus in magnis. Fugatur a niso, quamuis in triplo sit maior illo. Circa macella excubat, & circa cadauera. Iecur eius medicinale, *Phinius* laudat. *Glossa super Hierem. 8.* Aues sua tempora norunt, quando scilicet ad calida loca festinantes rigorem hyemis debeant declinare, & a principio veris ad regiones solitas redire. *Vnde scriptum est.* *Miluus in caelo cognouit tempus suum,* &c. Miluus non apparet nisi in aestate, sicut nec turtur & hirundo. In hyeme namque manent in nido, vel latent in cauernis arborum, vel ad loca calidiora se transferunt. *Iorab.* Miluus cubitus cum a nido egreditur in complemento alarum suarum aues magnas venatur. Cumque fortior sit, magis debiles capit. *In complemento autem virium suarum muscas & culices ac lumbricos terrestres venatur, & tunc sane moritur.* *Ex auario.* Miluus insidiatur auibus domesticis, maximeque pullis, & quos incautos viderit, statim rapit. Circa coquinas etiam & macella volitat, ut si quid carnis crudae proiciatur foras velocius rapiat. *Plinius libro 29.* Milui iecur ad inunctiones oculorum vitiorum laudatur. *Idem in libro 30.* E nido quoque milui, surculus vitis, alligatis ceruicibus neruis & epistotano auxiliari dicitur. Comicialibus etiam iecur milui deuoratum medetur.

De Monedula & muscipala.

CAPVT CIX.

Isidorus. Monedula dicitur quasi monetula, quae cum aurum inuenit aufert & occultat. *Vnde Cicero pro Valerio Flacco,* Non plus aurum tibi quam monedulae committendum est. *Aristoteles.* Monedula pugnat cum Bubone, quia bubo debilis est visus de die, propter hoc rapit coruus bubonis oua & comedit ea, sicut dictum est supra. *Plinius.* In Arbussto agro monedulae non sunt, nec octauum circa lapidem viuunt, sed exanimantur. *Transpadana* Italia iuxta alpes lacium lacum appellat aniznum arbussto agrum, ad quem ciconiae non transmeant. Sicuti nec octauum citra lapidem ab eo. Immensa alioquin finitimo Infubrum tractu examina monedularum. Cui soli scilicet aui mira est su-

vacitas,

Plumae non exuit.

Miluus.

Res mira de venatione milui.

Ufus medicus.

Monedula.

Non viuunt in Arbussto agro.

Turci
avis.

Muscicapa.

Nicedula.

Nycticorax.

Nota.

Pugna cum
avis.

Antipathia
cum apibus.

vacitas, præcipue argenti & auri. Ex libro de natura rerum.
Monedula quasi monetam tollens, aut diligens dicitur,
avis est nigra, sed formosa, & grata, hominum voces in
pullo edoceta imitatur. In macutino cum ortu Solis soli-
citus, discretius & tenacius retinere dicitur. Huius car-
nes pruricum capitis excitant. Nam & ipsa appetit in
capite fricari. *Muscicapa* est avis maior columba, plumas
habens, vt lanarius, pedes & rostrum vt hyrundo, que
licet oris rictum habeat amplissimum propter mulcas
& cyniphes, quibus solummodo vescitur, Rostrum ta-
men inter aues comparatione sui corporis habet par-
uissimum, & pedes similiter.

De Nicedula.

CAPVT CX.

Nicedula est genus corui, que pugnat cum bubo-
ne. Coruus enim oua bubonis rapit, quia paruum
videt in meridie, & ea comedit, sed bubo comedit oua
corui similiter de nocte. *Auctor.* Item dictum est antea
de monedula, vnde videtur idem esse. Sed forte diuersi-
tas illa nominis prouenit, ex vitio scriptoris.

De Nycticorax vel noctua.

CAPVT CXI.

Isidorus. Nycticorax ipsa est noctua, quia noctem
amat. Est enim avis lucifuga, id est lucem fugiens, &
solem videre non patitur. Noctua dicitur, eo quod no-
cte circumuolet: hanc insula Cretensis non habet, &
si veniat aliunde, statim moritur. *Ambrosius.* Noctua, que
& nycticorax magnis & glaucis oculorum pupillis no-
cturnarum tenebrarum non sentit horrorem, & quo
fuerit obscurior nox, eo crebrior volatus exercet inof-
fensos. Die autem videre non potest, quia exorto splen-
dore visus eius hebetatur. Habet autem & noctua can-
tus suos. *Glossa super psalm.* Nycticorax est avis vigil, te-
ter, coruus noctis, habitans in parietinis, que vulgo
ruina dicuntur, vbi parietes stant sine fundamento,
vnde scriptum est. *Factus sum sicut nycticorax in do-
micilio.* *Glossa super Leuitic.* Noctua est avis rapax de
nocte.

Plinius libro 10. Vncos vngues habet noctua, sicut
& ceteræ nocturnæ aues, vt bubo & vlula. Tradit au-
tem Illaphus quod noctua sicut & picus & bubo ar-
bores cauat. Noctuarum contra aues *salers est dimotio.*
Maiore circumdatæ multitudine resupina pedibus re-
pugnant, collectæque in arcum rostro & vnguibus to-
tæ teguntur, auxiliatur accipiter collegio quodam na-
turæ bellumque partitur. Noctuas sexagenis diebus
hyemis cubare, & nouem voces habere, tradit Nigi-
dus. *Idem in libro 18.* Noctua quoque in imbre garru-
la vel sereno tempestatem signat. *Ex libro de natura
rerum.* Nycticorax dicitur noctis coruus, lucifuga
enim est, & nocte cibos suos querit. Nam si de die
volaret, à ceteris auiibus impeteretur. Nocte (vt vul-
gus opinatur) mortem hominum prænunciare vide-
tur vocibus importunis, caput habet ingens, nec vt
aues ceteræ formatum, rostrum habet aduncum, vt
nifus, vngues humatos & asperos. In domicilijs &
parietibus præcipueque ruinosis, que sine tecto sunt
libenter habitat, & pullos suos fouet, humanis vocibus
delectatur, mares & omne genus earum persequitur,
huius carnes paralyticos curant. *Plinius libro 29* Noctua
est contraria apibus atque vespis & abronibus & sanguisugis.
Huius cerebrum coctum in vino vel cibo sumptum re-
medium est capitis doloribus. *Idem in libro 30.* Oua
quoque noctuæ per triduum in vino data, tedium eius
adducunt ebriosos.

A

B

C

D

E

De Nifo.

CAPVT CXII.

Ex libro de natura rerum. Nifus est avis nobilis for-
ma, & robora, minor quam Herodius, sed vnus est
color plu. narum ambobus, & tamen socialiter volare
recusant. Nam inuidia fertur & fastu, & cum impetit
aem, solus ambit honore victoriæ potiri, hoc quidem
æstimari potest, & forte meritò, sed reuera magis cre-
dibile est, eum solum prædæ inhiare, ne dum in vo-
latu socium habuerit, partem quoque sodalem accipiat.
Non tantum dubia fides est, nisi *parem sui generis de-
signari,* & velut alieni generis aem persequi, & hoc
contra omnium auium genus. Nam, vt dicit Arist. Om-
nis avis in volatu prædam capiens, parit sui generis aui-
bus. Solus ergo nifus expers est generositatis huius, &
in hoc cum ipso homine conuenit qui inter animalia
terrestria animali sui generis insidiari non cessat. Ale-
xander. Nifus ac tricellus siue terciolus, locum eligunt
in quo aues captas depulmant singulis diebus, multa-
que diligentia mundant, quamdiu compares ouis incu-
bant, quibus & eas ministrant. *Auctor.* Est autem ter-
tiolus aucupantium volucrum minima sed pro sexu &
natura sua ad aucupandum promptissima. Falconum
generibus adiungitur.

De Onocrotalo.

CAPVT CXIII.

Ex libro de natura rerum. Onocrotalus est avis, que
simul multas in ventre recondit escas, & postmo-
dum extrahit & manducat eas. *Plinius.* Onocrotalus si-
militudinem oloris habet, nec distare existimaretur om-
nino, nisi faucibus eius inisset alterius vteri genus, huc
omnia inexplabile animal congerit, mica vt sit capaci-
tas, mox perfecta rapina sensum inde os reddita in ve-
ram defert aluum ruminantis more. Hos Gallia septen-
trionalis proxima oceano mittit. *Isidorus.* Onocrotalon
vocat aues rostro longo, quorum duo sunt genera.
Auctor. Onocrotalus (vt legitur) avis est rostro longo,
similis cygno, sed maior. Porro iuxta Hieron. nisi fallor
est avis illa, que fixo in palude rostro horrendè clamat,
que etiam in Isia vocatur vlula, quasi ab vlulatu. Et di-
citur in vulgari botaurus, de quo dictum est supra, que
etiam de profunditate terræ vel aque cibum trahere
putatur. Alij putant esse oriolum. Andreas autem dicit,
quod Iudæi dicunt esse noctuam. *Ex libro de natura re-
rum.* Onocrotalus est avis in partibus orientis, que cum
vocem edere voluerit, caput in aquis ponit, & illic in-
star rugitus clamorem emittit. In faucibus quosdam ha-
bet folliculos, in quo primo cibum concipit, & post ho-
ram in ventrem suum mittit, ibique eum digerit. Huius
duo genera sunt. Vnum scilicet aquatile, & aliud solitu-
dinis. Sola hæc auium (vt dicit Aristot.) splene caret. Et
vt dicit Isidorus multas simul escas recondit.

De Ophimacho.

CAPVT CXIV.

Ex libro de natura rerum. Ophimachus est contrarius
serpentibus, & pugnat cum eis. Ophis enim ser-
pens, machus pugnans. *Auctor.* Ophimachus (vt in Le-
uitico legitur) est ex volucris immundis secundum
legem, ex his videlicet, que gradiuntur quidem super
quatuor pedes, sed habent longiora retro crura per que
saliant super terram. Estimo autem hunc inter volati-
lia minuta debere numerari, sicut brachum & locu-
stam, que sunt eiusdem generis, sicut ibidem legitur.
De attacco vero qui ibidem in eodem genere reputatur,
nihil penitus alibi legisse me memini.

Nifus.

Persequi
patrum.

Huius
aquapara-
lar.

Onocro-
talus.

vlula.

botaurus.

Oriolus.

Ophima-
chus.

Attaco.

De Oriolo & ortygometa.

CAPVT CXV.

EX libro de natura rerum. Oriolus est avis sic dicta vulgariter à sono vocis, coloris aurei per totum, excepto quod alas habet pennas, quadam carulei varietate distinctas. Nidum in ramis arborum minutissimis mira subtilitate dependit, ita ut in aere solo pendere videatur de terra cernentibus. Ipsum quoque nidum ab imbre camerat, ac densa fronde protegit. *Isidorus.* *Ortygometa* dicitur, quæ gregem coturnicum ducit. Vnde de hac dictum est superius in capitulo de coturnice. *Plinius libro 10.* Coturnices aquilone volant maxime ortygometa duce, primam earum propinquantem terræ rapit accipiter, ac sæpe hinc comitatum sollicitant abeuntque.

De Osina & ossifrago.

CAPVT CXVI.

EX libro de natura rerum. Osina est avis magna ut cygnus, fluuios, ac piscinas inhabitans, rostrum habet magnum, & à gutture usque ad pectus instar sacculi receptaculum longum & amplum, in quo magnam simul reponit copiam piscium, ut scilicet in tanta mole diffusa natura non egeat, paulatimque digestis in ventre cibis inueniat paratum, quod præbeat. Nunquam aues huiusmodi nisi in aqua diffusiori & piscibus abundanti, habitant, quia citissime paruum aquam etiam piscibus copiosam ingluuie sua vacuant. *Isidorus.* *Ossifragus* vulgo appellatur avis, quæ ossa ab alto dimittit & frangit, vnde & hoc nomen accepit. *Plinius libro 10.* Aliaxi quidem suum genus non habent, sed ex diuerso aquilarum coitu nascuntur. Id autem quod ex aliaxiis natum est, ossifragi genus habet. E quibus minores vultures progenerantur, pullos autem ab aquila deiectos ossifragi genus excipiunt, & cum suis educant. *Idem in lib. 30.* Ossifragi ventre arefactus & potus confert his qui cibos non digerunt, vel si tantum manu teneant capientes cibum confert adalligatus, sed non continuè. Vnum autem est ossifrago intestinum omnia deuorata conficiens, cuius extrema pars adalligata prodest contra colum.

De Otho.

CAPVT CXVII.

P*linius libro 10.* Othus est avis bubone minor, nocturnis maior, auribus plumis eminentibus, vnde & nomen illi. Quidam Latine asionem vocant, imitatricem aliarum aurium ac parasita, & quodam genere saltatrix, capitur haud difficulter ut noctua intenta in alio circumuolante alio, quod si ventus agmen aduerso flatu capere inhiere, pondusculis lapidum apprehensis, aut gutture arena repleto stabilitate volant. *Idem in libro 11.* Itaque buboni & otho plura sunt velut auris. *Aristot.* Denique quidam othum vocant bubonem. Deprehenditur autem quando venator incipit se mouere ad oppositam partem. *Ex libro de natura rerum.* Othus est avis quæ vulgariter huans dicitur à sono vocis. Nocte namque hulu horrificè clamat, improprie vocem humanam similans, ita ut hominem contractum frigore clamare credas. Sed terra speciales habet in quibus huiusmodi voces profert. In ceteris autem ut in plurimum muta est. Hæc avis bubone minor est noctua maior, aduncum habet rostrum ac pedes & eminentibus plumis habere videtur aures. Præda viuunt, carnibus vescitur, mures persequitur, & ab aibus ceteris odio habetur.

De Palumbe.

CAPVT CXVIII.

A*ristot.* Palumbes sunt aues, quæ naturaliter sese diligunt, pugnant tamen contra se pro nidis, eos-

que sibi inuicem auferunt. Hi sicut & turtures in anno bis ouant, binosque pullificant. Hanc quoque continentiam seruant, quod si quis parem suam amiserit, ulterius non coit, extra nidum stercus eiciunt, & cum eorum pulli creuerint ad hoc ipsum eos trudiunt, ut videlicet & ipsi eiciant. Est autem palumbes minor columba, nec domesticatur ut columba. Color eius ad nigredinem declinat. Pedes eius rubei sunt & asperi. Viuunt autem ex fructu sicut & turtur. Et palumbes semper apparet, turtur autem non. Huius generis femina non diligit coitum. *Plinius libro 10.* Cocyx de genere accipitris parit in alienis nidis, maximeque palumbinis. Viuere palumbas ad tricesimum, reliquas & ad quadragessimum *Aristot.* auctor est, vno tamen incommodo vnguim, eodè & argumento senectæ qui citra perniciem reciduntur. Cantus omnibus similis, idemque *terno persicitur versu*, præterquam in clausula gemitu, hyeme mutis, vere vocalibus. Pariunt autem cum solstitio, plurimumque terna oua, nec plus quam bis fere, & quamuis tria pepererint nunquam plus duobus educant, tertium irritum est, Vrinum vocant, palumbes incubat femina post meridiana in matutinum, cetero mas. *Isidorus.* Palumbes est columba syluana videlicet avis casta ex moribus appellata, est enim comes castitatis, cum amisso corporali consortio, solitaria incedat, nec carnalem ultra copulam requirat. *Auicenna.* Sunt autem palumbes duræ carnis. *Ex libro de natura rerum.* Palumbis femina incipit oua cubare à medio die usque ad mane, mas vero residuo tempore. Mas palumbium fugit terram salsam & humidam, ac ponit in os pulli ut assuetat cibo. Palumbes amisso corporali consortio, nec viride quicquam in quo requiescat petit, nec carnalem copulam ultra requirit. *Auicenna.* Palumbes est ipsa species columba, quæ vulgo ramaria dicitur, quia videlicet ramis arborum insidere consuevit, ibique nidificare.

De Medicinis ex palumbo.

CAPVT CXIX.

P*linius libro 29.* Palumbinus sanguis, eximie prodest oculis cruore suffulis. *Idem in libro 30.* Palumbæ caro decocta in aceto dysentericis ac cæliacis medetur. Palumbi foetus ex posca decoctus aluum sistit. Fimus palumbinus in faba sumitur contra calculos, & alias vesicæ difficultates. Similiter & cinis plumarum palumbium ferarum ex aceto mulso. *Dioscorides.* Fimus palumbinus calidus & causticus cum aceto tritus & impositus serophas curat, & carbunculos rumpit. Mixto vero melle ac semine lini & oleo ut cataplasma adhibitus, combustionibus medetur, maxime vero fungos venenatos bibentibus præsidium est, id melius faciet si cum vino & aceto bibatur.

De Passere.

CAPVT CXX.

I*sidorus.* Passeres sunt minuta volatilia à paruitate vocata. Oua passeris in nido reperta cuculi comedunt, & sua obijciunt, & post illa suscepta fouent, & nutriunt. *Plinius lib. 10.* Passeri inest minimum vitæ cui salacitas par. Mares negantur anno diutius durare, argumento quia nullo veris initio appareat nigritudo in rostro quæ ab æstate incipit, feminis vero longiusculum spacium est. *Idem in lib. 18.* Pestem à milio & panico sturnorum passerum, & agmina seito abigi quadam herba cuius nomen est ignotum, in quatuor angulis segetis defossa, mirum dicto ut avis omnino nulla intret. *Ex lib. de natura rer.* Passer in tectis habitat, gregatim ad pastum volat, omnibus aibus calidior est, cito digerit quicquid glutit. Vnde corpus eius nequaquam cibo sumpto impinguat, sed tantum sustentat. Stercus etiam eius calidissimum est quando emittitur. Supra modum quoque luxuriosus est, & in furorem citius concitatus, sed nulla mora discordiæ. Dicit *Aristoteles* quod mas tan-

Coccyx.

Cantus.

Vrinum.

Vnus medicus Palumbium.

Passeres.

Vt Passeres abijciuntur ab aruis.

Vna breuis.

Morbus ca-
ducus Pas-
seris.Mutans co-
lorem.Astutia
avis.Medicina
ex passeris
bus.

Pauo.

Amiffa cau-
da luet.

in uno anno vni, femina vero diutius, quod de passeribus orientis credimus, nam & illa nigredo de qua dicit quod est in collo masculi, non est in eis qui sunt apud nos scilicet in Europa, sed alba quaedam in genis macula nigredine notata, & hi in vita perseverant hyeme & aestate, sicut & eorum feminae. Aetas passeris apparet in rostro, quia iuuenis habet illud tenerum, & circa fauces croceum. Senex vero durum & nigrum. In quibusdam orbis partibus morbum caducum haec avis patitur. Et hoc ut Aristoteles credit, quia semen iusquamini comedit, Huius pulli cum euolare debent, vicini passerres cum eorum parentibus conatus ipsorum euolacium comitantur, ut imbecilles si necesse sit plurimum constipatione confortentur.

Aristoteles. Passer habet vocem sibi appropriatam, sicut & turtur. Pasceat autem & vermibus, sicut & aliae multae consimiles auiculae. Accidit passeribus sicut & coruis & hyrundinibus quod mutantur a nigredine aliquantulum tendentes ad albedinem. Visus est aliquando passer albus, & si niliter coruis. Passeres cinere conficiuntur & abluunt se sicut & columbae. Praeterea passerres quidam sicut & hyrundines pullificant incompletos pullos: faciuntque pullos multos. Glossa super Psal. 123. passer aliquo strepitu magnum faciente volat, ne laqueo venarum capiatur. Vnde anima inquit nostra sicut passer, &c. Physiologus. passer est avis libidinosa, ideoque & a patiundo nomen sortita, leuis, vaga, & astuta, fructibus humani laboris nociua, laqueos deprehendit gnara, fertur autem nidum de facili mutare & columbae nidum auferre. Auctor. Passer est auicula valde circumsperta in tectis habitat, & in altis locis in petrae foramine nidificat. Mas nigredinem habet circa os, femina vero albedinem. Fertur autem haec avis muscas venari, & morbum caducum pati.

De cibo & medicina ex passere.

CAPVT CXXI.

A Vicenna. Passeres omnes male carnis sunt, & omnia quidem oua, sed praecipue oua passerum in coitu faciunt augmentum. R. exi. Caro passeris calidissima est, & luxuriam commouet. Plinius libro 30. Cinis passerum sarmentis crematorum duobus cochlearibus in aqua mulsâ, regio morbo resilit. Ex libro de naturis rerum. Passer ut dictum est, omnibus auibus calidior. Vnde caro eius stiptica est & sanguinis incentiua. Stercus eius, ut dictum est, calidissimum est quando emittitur, sed citissime infrigidatur. Hals. Oua passerum augent venem. Finus eius a lentigine purgat faciem, quod si cum hominis sputo distemperetur, eoque varices cataplasmantur extirpantur.

De Pauone.

CAPVT CXXII.

I Sidorus. Pauo sicut & grus & aliae quaedam volucres, a sono vocis nomen habet. Aristoteles. Item pauo vivit annis 25. pullificat post triennium semel in anno tantum 12. oua vel minus, post triennium quoque pennae eius colorantur, & producit eas cum prima arbore folia eijcente. Deinde nascitur ei pluma cum primo incipiunt folliculare. Plinius. Pauo laudatus expandit colores aduerso maxime Soli, quia sic fulgentius radiant, omnesque in aerum contrahit pennas quas spectari gaudet oculis. Item cada annis vicibus amiffa cum folijs arborum, donec nascatur alia, cum flore pudibundus ac matrens quaerit latebram. Ab autoribus autem non gloriosum tantum hoc animal traditur, sed & maleuolum. Vivit annis 25. Colores incipit fundere in trimatu. Auctor. Pauo serpentinum caput habet, infirmum & cystatum, vocem terribilem, carnes duras, pectus saphyream, caudam oculatam & longam, alas subrufas, pedes deformes, incessum simplicem,

laudatus quidem caudam erigit, sed visis pedibus dimittit, qui cum caudam erigit, & posteriora nudat. Physiologus. Pauo suspenso gressu miatur, & quasi furtiue pennas eijcit cum prima arbore, & postea renascitur ei pluma cum arbore incipiunt fructificare. Ex libro de naturis rerum. Pauo est avis pulcherrima, & pulchritudinis amica, Collum habet longum & extensum, colore saphyream, & pectus similiter. In capite vero plumas desuper iustar coronae, vel potius cristae, caudam quoque longam & oculatam, qua cum laudatur extensa, si pedum deformitatem viderit, mox deponit. Sed & si a tacito spectetur, pennas omnes quas spectari gaudet contractis oculis abscondit, a trimatu fundere colores gemmantes incipit, & tunc parit. Item nocte cum euigilauerit, seque in tenebris constitutum intueri non potest, clamans pauide, suam pulchritudinem amiffisse se credit. Idem clamore suo serpentes deterret, & omnia animalia venenata depellit, nec de facili prope habitare audent ubi vox illius frequenter auditur. Pauo quando altè ascendit pluuie signum est. Huius oua si gallinis subijciantur pulli exeunt. Nonnulli pauones album colorem per totum habent, & tamen gemmantes oculi qui in caeteris auro vel saphyro diuersis coloribus nitent, in his etiam albo splendore discernuntur ac resplendent. Pauones etiam habent deserta syluestres, sed nequaquam in nitore colore vel cauda domesticis similes. Nec mirum si caudatum eius pondus natura creasset, potius videretur onerasse volantes, quam in expertos honorasse gloria volucres.

De Pauonum generatione.

CAPVT CXXIII.

I Sidorus. Pauo, sicut iam dictum est, pullificat post triennium, semel in anno ponens & cubans oua tantum vel minus. Mas coit cum femina sua etiam super oua cubante, & plerumque franguntur. Ideoque ponuntur aliquando sub gallina ad cubandum. Ponuntur autem oua duo ibi, quia non possunt ab illis plus extrahere. Pauonis femina prima vice qua pullificat, facit oua octo, & quandoque facit oua venti, & postquam posterit vnum ouum, stat duobus diebus aut tribus, & deinde ponit secundum.

Palladius ubi supra. Pauones ab idibus Februarijs calere incipiunt, faba leuiter torrefacta in libidinem prouocantur, si eis quolibet quinto die tepida praebatur. Cupidinem quoque coeundi masculus confitetur, quotiens circa se amictum caudae gemmantis incuruat, & singularum capita occultata pennarum locis suis exercit cum stridore procurrunt. Plinius. Pauo a trimatu parit primo anno vnum, aut alterum ouum, sequenti quaternum, quinque, caeteris duodena non amplius, intermittens binos dies ternosve, parit & ter in anno si gallinis subijciantur incubanda, mares ea frangunt desiderio incubationum. Qua propter nocte & in latebris pariunt, aut in excelso cubantes. Et nisi molli strato excepta franguntur. Mares singuli quibus sufficiunt coniugibus. Cum singulae aut binae fuerint corrumpitur salacitate fecunditas, partus excluditur diebus ter nouenis, aut tardius triginta. Physiologus. Pauo suae comparis oua dissipat & consumit, si ad illa accedere possit. Est enim inuidus teste Aristotele, prolem quoque propriam non dignatur agnoscere, antequam in cristam sibi similem ipsam venisse prospexerit.

De ipsius educatione.

CAPVT CXXIV.

Palladius li. 2. Pauones nutrire facillimum est, nisi fures illis aut animalia inimica formides, qui plerumque vagari per agros sponte se pascunt, & pullos educunt, altissimasque arbores in vespere petunt. Vna cura debetur, ut incubantes per agros feminae quoque hoc passim faciunt, a vulpe custodiantur. Ideoque in breuibus insulis meliori sorte nutriuntur. Masculi oua pullosque suos velut alienigenas persequuntur,

Descriptio
pauona.Cur clama-
pauide.Oua octo
facit.Signum
pauonis
conuulsi.Triennium
habet
vnum
ouum.

auto-

antequam illis christarum insigne nascatur. Sed si oua pauonum gallinis supponatur, excusate matres ab incubatione tribus vicibus per annum fetus edunt, primus partus quinque ouorum, secundus quatuor, tertius trium vel duorum esse consuevit. Sed electe nutrices gallinae debent esse maioresque; gallinas oportet eligere, causa superius dicta. Oua quoque pauonum gallinae subiecta saepe manu oportet conuerrere, quia vix haec ipsa valebit facere. Natos autem si a pluribus ad vnam velis transferre, dicit Columella, vni nutrici 27. sufficere, mihi vero videntur 15. satis esse, primis diebus far ordei conspersum pullis datur, postea caseus recens adijcitur, sed expressus, nam serum pullis nocet, locustae quoque ablatis pedibus praebentur, ita pascendi sunt vsque ad sextum mensem. Deinde ordem poterit praebere, tricesimo quinto tamen die postquam nati sunt, etiam in agrum tuto deiici possunt, comitante nutrice pascendi, cuius singultu reuocantur ad villam, pituitae vero cruditates his remedijs submouendae sunt, quibus gallina curatur: maximum illis periculum est cum incipit crista produci. Nam patiuntur languores infantium similitudine, cum illis tumentes gingiuas denticuli aperiti nituntur.

De Virtute carnis eius.

C A P. CXXV.

Augustinus de Ciuit. Dei lib. 21. Pauonis autem carni quis nisi Deus creator omnium dedit, vt non putresceret, etiam mortui. Hoc vtrique cum auditum incredibile videretur, euenit vt apud Carthaginem haec avis cocta nobis apponeretur. De cuius pectore pulparum quantum visum est seruari iussimus, quod post tantum dierum spacium quantum alia quaecunque cato putresceret prolatum atque oblatum, nihil nostrum offendit olfactum. Item repositum post dies plusquam 30. idem quod erat inuentum est. Itemque post annum, nisi quod aliquantum cor-pulentiae succioris & contractioris fuit. Idem in eodem. Cum ergo dicimus corpora damnatorum in gehenna sic esse punienda, vt & sine detrimento ardeant, & sine interitu doleant, homines infideles qui rationem a nobis de talibus flagrant, ipsi de multis rebus mirabilibus, quae nobis in promptu sunt, rationem reddant, vt de carne non putrescente pauonis, cum putruerit & Platonis. *Isidorus*, pauonis ita caro tam dura vt putredinem vix sentiat, nec facile coquatur, de quo quidam sic ait.

Miraris quotiens gemmantis explicat alas,

Si potes hunc sauo tradere iure coquo.

Physicus. Caro pauonis diu reluctatur putrefactioni, & inobedientissima est digestioni. *Diosco.* pauonis autem fel magnae virtutis est, eiusdem scilicet cuius & perdicis, vel albi caponis, & scopii marini, ad effusionem oculorum valet & ad caliginem aspredinemque palpebrarum. *Hierony.* contra Iouini. Fimus quoque pauonis feruorem podagrae dicitur mitigare. *Plin. lib. 29.* Itaque fimum suum reorbent pauones vtilitatibus hominum inuidentes.

De Pegaso & pelargo.

C A P. CXXVI.

Idem in libro 8. Pegasos vocant pennatos equos & cornibus armatos, quos Aethiopia inter alia multa monstra generat. *Ex libro de natura eorum.* Pegasus est animal magnum & horrendum in Aethiopia tormam equi habens, & alas vt aquila. Sed multo maiores, caput cornibus armatum. Adeoque monstruosum, vt ipso cuncta ferè animantia terreat. Cumque sit grauis corpore, alarum adiutus remedio, fuga mirabili potius currit, quam peruolet, & aere colliso virtute pennarum ad instar turbini ventos impellit. Escas multas deuorat, & inquiete mouetur. Infestus est ani-

malibus, & homini maximè. *Papias.* Pegasus est avis quae auriculas equi habet, pegasus quoque; dicitur bellorophontis equus, cuius velocitate Chymæra dicitur interempta. Hinc pegaseus fons multis dicitur quem pede fecit Pegasus. Pegasus etiam fingunt pagani equum fuisse, qui de Bellorophonte pennis volauit, hic de sanguine Gorgonis natus fuisse fertur. *Plin. libro 10.* Pegalos equino capite volucres, & gryphes auricos rostri aduncitate fabulosos reor, illos in Scythia, hos in Aethiopia. *Ambrosius.* Pelargos ciconia dicitur, cuius vocabulo gratiarum relatio quam parenti reddit, nominatur. *Auctor.* Ciconiae siquidem, vt superius dictum est, quantum temporis impenderint fratribus educandis, tantum & ipsae inuicem aluuntur a pullis suis.

Pegaseus foris.

Pelargus.

Ciconia.

De Pellicano.

C A P. CXXVII.

Isidorus. Pellicanus est avis Aegyptia, habitans in solitudine Nili fluminis, vnde & nomen sumpsit. Nam Canapos Aegyptus dicitur. Fertur eam occidere natos suos, eosque per triduum lugere, deinde seipsam vulnerare, & aspersione sanguinis sui filios viuificare. *Physiologus.* Pellicanus affrator est filiorum nimis, qui cum ceperint crescere percutiunt parentes in faciem. At illi irati repercutiunt eos & occidunt, & per triduum lugent. Tertia die mater eorum percussis costam suam, & aperiens latus suum, incumbit super pullos & effundens sanguinem suum super corpora eorum suscitatur eos a morte. Huius duo sunt genera. Vnum in aqua habitans & esca eius pisces sunt. Aliud in solitudine, & esca eius animalia venenata, idest lacertae serpentes, crocodili. Et vocantur onocrotali, idest rostra longa habentes. *Auctor.* De onocrotalo iam dictum est superius, de quo tamen varia est opinio. *Ex libro de naturis rerum.* Pellicanus dicitur quasi pellem habens canam, idest, plumas albas. In Aegypto circa Nilum habitat, & lacte crocodili viuit, quod vtrique bestia praenimia mammillarum abundantia in aliquo palustri loco in magna quantitate eijcit. Vnde & crocodilum libenter pellicanus sequitur: haec avis macie semper reficitur, & quicquid glutit cito digerit, quia venter eius nullum habet diueticulum quo teneat cibum, solum enim visceris habet ductum, qui ab introitu oris vsque ad secreta naturae pertingit, pullos suos sanguine lateris sui viuificat, cum eos propter importunitatem suam occiderit, vel a serpente qui eis infidiatur, interemptos inuenerit. Post sanguinis autem effusionem adeo debilitatur, vt exire de nido non valeat, sed eius pulli pro cibatione eius & sua exire compelluntur. Quidam tamen eorum segnes exire nolunt, & pereunt. quidam autem seipos quidem pascunt, sed matrem penitus negligunt. Quod cum illa post conualescentiam viderit, pios filios nutrit, impios autem abiicit & contemnit. *Aristot.* Pellicanus est avis sic dicta, eo quod pellis eius tractata canere videatur, hic dum pullis applaudit, illi oculos ei ertere molliuntur, ideo ipsos occidit. At illa non modico dolore affecta, seipsam postea veste plumarum exuit, & rostro latus aperit, sequae sanguinis sui prodiga cruentat, quo pulli eius perfusi reuiuiscunt. Haec avis macilenta est, quoniam vt dicitur tenso per viscera intestino, quicquid escarum accipit, sine aliqua decoctione transmittit. Indeque fit vt adipe propior minimè farciatur, quae paruissimo succo reficitur: non congregatim, sed solitariè volat.

Pellicanus.

Suscitat a morte filios.

Pellicani egyptum.

Pulli pios & impios sunt pellicanis.

Cur macilenta sit avis haec.

De Perdice.

C A P. CXXVIII.

Isidorus. Perdix de voce habet nomen, avis dolosa & immunda. Nam masculus in masculum insurgit, & obliuiscitur sextum libido praecipit. Solinus, perdices sanè cum vbique sint libertae vt aues vniuersae,

perdis li-bido praecepta.

in Boetia non sunt. Non enim cum volant, sui iuris sunt, sed in ipso aere metas habent, quas transire non audeant, nec in atticum solum transmeant. *Plinius lib. 8.* perdices sicut & palumbes & gracchuli ac metulæ lauri folio annum fastidium purgant. *Idem in lib. 11.* In Paphlagonia bina perdicibus sunt corda: perdices non pinguescunt sicut nec lepores, his ante pugnam vox est. *Auctor.* Perdix prope terram volat, quæ cum in multis sit astuta, in hoc dicitur esse fatua, quod sicubi possit caput abscondere, credat se totam latere, & cum ipsa neminē videat, putat quoq; neminē se videre, in hoc quoq; quod alienos pullos fouet & nutrit, cum eos citius amissura sit. Vnde Propheta Hierem. de illa in parabola dicit. *Perdix fouit, qua non peperit, fecit diuitias & non in iudicio. In dimidio dierum suorum derelinquet eas & in nouissimo erit insipiens.* Physiologus, perdix oua perdit, sed eius mos est ouorum perditorum damna resarcire alterius matris oua surripiendo. *Ex libro de naturis rerum.* Perdix est auis dolosa & luxuriosa, masculis pro fœminis dimicantibus, victi calcantur à victoribus coitu. De nocte conuersis posterioribus perdices sedent, & libidinis tempore linguis ad inuicem extensis præ desiderio coitus æstuant. Cum autem in gurgustio retiali ab aucupe capiuntur, vna aliam sequitur, nec discernit misera sequens vel retractat periculum iam captiuæ, sociarum delusa consortio.

De Perdicum incubatione.

C A P. CXXXIX.

Solinus. Perdices nidos continuant munitione solerti spineis enim fructibus receptus suos vestiunt, vt animalia quæ infestant arceantur asperis surculorum aculeis, ouis stragulum puluis est, atque clanculo reuertuntur, ne iudicium loci conuersatio frequens faciat, plerumq; fœminæ transferunt parrus, vt mares fallant, qui eos sæpissime affligunt impatientius aduantes, dimicatur circa connubium, victosq; credunt fœminarum vice sustinere venerem. Ipsas libido sic agit, vt si ventus à masculis flauerit fiant prægnates odore. Tunc si quis hominum vbi incubant propinquauerit, egressæ matres venientibus se se sponte offerunt, & simulata debilitate pedum, vel alarum, quasi statim capi possint, gressus fingunt tardiores, hoc mendacio sollicitant obuios, & eludunt, quoad profecti longius à nidis reuocentur, nec in pullis studium segnius ad cauendum. Cum enim visos se præsentunt resupinati glebulas pedibus atollunt, quarum obtentu tam callidè proteguntur, vt lateant deprehensi. *Plin. lib. 10.* Perdices spinæ frutice sic muniunt receptaculum, vt cõtra feras abundè valeant, perdices ouis stragulum molli puluere contumulant, nec in quo loco pepeterint incubant, sed alio trãserunt, neve cui frequentior conuersatio suspecta sit. Illæ quidem & matros suos fallunt, quia libidinis intemperantia frangunt earum oua, ne cubando detineantur: tunc inter se pugnant mares desiderio fœminarum, victum aiunt pati venerem. Trogus inquit. Capiuntur quoq; pugnantate eiusdem libidinis contra aucupis indicem exeunte in prælium duce totius gregis, capto eo procedit alter, ac subinde singuli. Rursus circa conceptum fœminæ capiuntur, contra aucupem exunte fœmina, vt rixando abigat eum: nec in animali alio par opus libidinis. Si contra mares fœminæ steterint, aura ab his flante prægnantes fiunt, hiantes autem exerta lingua per id tempus æstuant, concipiuntq; superuolantium afflatu, sæpe voce tantum audita masculi. Adeoque vincit libido etiam fœtus charitatem, vt illa furtim, & in occulto incubans cum sit fœmina, aucupe accedente ad marem recauat, reuocetq; & vltro præbeat se libidini. Perdix in coitu rabie tanta fertur, vt in capite aucupantium frequenter cæcæ metu sedeant. Si ad nidum is cæperit accedere, procurrat ad pedes eius fœta prægrauem aut delumbem sese simulans, subito-

A que in prokursu, aut breui aliquo volatu cadit fracta, aut ala, aut pedibus, aut procurrat iterum iam prenturum effugiens spe frustrans, donec in diuersum abducatur à nidis, eadem iam pauore libera, maternaque vacans cura, in sulco resupina gleba terræ se operit pedibus apprehensa: perdicum vita durare existimatur ad annos 16. Perdices non transuolant Boetia fines in attica.

Ambrosius. Perdix est auis astuta, quæ alterius perdicis oua diripit, corpore suo fouet, sed fraudis suæ fructum habere non potest, quia cum pullos suos eduxerit, eos amittit, vbi enim vocem illius audierint quæ oua generauit, relicta ea ad illam se naturali quodam munere, & amore conferunt, quam veram sibi matrem cognoscunt. *Arist.* perdix si fuerit prope matrem, & flauerit ventus imprægnatur. In coitu facit odorem fetidum. Ad modum vero gallinæ super oua cubat, & super pullos, & colligit eos sub alis. *Ex lib. de na. re.* Perdicum mater volat in circumitu venatorum quousq; pulli sui fugiant, & post fugam eorum fugit ipsa, tuncque vocat eos secura.

De cibo ac medicina ex perdice.

C A P. CXXX.

Perdicum carnes præ cæteris auibus syluestribus sanissimæ sunt. Huius auis pectus cum superioribus sunt valde sapida, inferiora vero non ita. Perdix testante Plinio non pinguescit. Fel eius cum melle æquo pondere prodest ad oculorum claritatem. *Dioscorides.* Fel perdicis eiusdem virtutis est cuius, & pauonis, vnde valent ad effusionem oculorum, & ad caliginem aspredinemq; palpebrarum. *Hali.* Hepar quoque perdicis siccatum diligenter tritum ac bibitum epilepsia prodest. *Plinius lib. 29.* Oculis contusis valet perdicis fel cum æquo pondere mellis. Per se quoque valet ad oculorum claritatem, quod in argentea pyxide seruari iubent. Oua etiam perdicum in æreo vase decocta cum melle vlceribus oculorum, & glaucomatibus medentur. Sanguis perdicis eximie prodest oculis cruote suffusis. *Idem in lib. 30.* Ius perdicum recreat stomachum, Morbo etiam regio relinquit cerebrum perdicis in tribus vini cyathis.

De pica.

C A P. CXXXI.

I*Sidorus.* Pica dicitur quasi poetica, eo quod verba in discrimine vocis, vt homo exprimat, per ramos enim arborum pendula importuna garrulitate sonat, & sonum humanæ vocis imitatur. De qua congrue quidam ait.

*Pica loquax circa Dominum te voce saluto,
Si me non videas, esse negabis anem.*

Physiologus. Pica garrula breuitatē alarum cauda longiore recompensat, nidum suum cum duobus foraminibus construit, per quorum vnum intrat, per alterum caudam emittit. In hoc autem commendabilis, quod curiæ vel orto in quo nidificat, prospicit indemnitati, & insidias latitantium multo clamore prodit, ita vt à proposito reuocentur infelici. *Plinius lib. 10.* Picarum genera quæ longa cauda insignes appellantur variæ, proprium est his omnibus annis caluescere, cum feruntur rapæ, expressior autem est loquacitas certo generi picarum. Adamant verba quæ loquuntur. Nec discunt tantum sed diligunt, meditanturque intra semet cura atq; cogitatione intentionem non occultent. Constant emori victas difficultate verbi. Ac nisi subinde eadem audiant, memoria falli, quærentesque mirum in modum hilarari, si interim audierint id verbum. Nec vulgaris his forma, quamuis non spectanda. Satis illis decoris in specie sermonis humani est. Verum addiscere alias negant posse quam quæ ex genere earum sunt, quæ vescuntur glande. Et inter eas facilius quibus quini digiti sunt in pedibus

Perdices fatuas.

Hicem. 17.

Nidi perdicum.

Fiant prægnantes odore.

Mendacit.

Tempora quibus capiuntur.

dibus, latiores his sunt linguæ omnibus, quæ in suo genere sermonem humanum imitantur, quamquam id in omnibus penè contingat auibis loquentibus: pica nouenos parit. Cumque diligentius nidum ab homine visum senserit, alibi oua transferit.

Ex lib. de nat. re. Pica est auis calidissima alba & nigra varietate distincta, linguam habens latiore, qua sermonem imitatur humanum. Nidum suum inter loca spinosa constituit, eumque terra interius, & spinis exterius in circumitu subtus ac desuper diligentissimè sepit, & munit. Arctissimum vero tantum foramen per quod ingrediatur in latere relinquit, & hoc eo loco quo nidus inaccessibilior est, quem cū ab homine visum senserit, oua transfert aliò commoditate digitorum iuuante. Cumq; laqueo se nouerit deprehensam, toto corpore quieta est, solo rostri nisu laqueū aperire laborans, nec usq; ad extremam desperationē reliqua parte corporis mouetur. Carnes pullorū eius ad acumen oculorum mandi dicuntur, qui tamen nisi prius excoriati fuerint, facillè coctioni non cedunt.

De pico, & pigargo.

C A P. CXXXII.

Isid. Pico à pico Saturni filio nomen sumpsit, qui eo in auspicijs utebatur: ferunt enim hanc auem quiddam habere diuinum illo indicio, quod in quacumq; arbore nidificauerit clauus vel quicquid aliud fixum est hærere diu non potest, quoniam statim excidat, ubi illa infederit. *Plin. ubi sup.* Pico martius est auis parua vncorum vnguium in auspicijs magna, pullos educat in cauis auium sola. Adactis cauernis eorum à pastore cuneis, admota quadam ab his herba elabi creditur vulgo: vescuntur in hoc genere glande pomisque multi. Hæc auis in agro Tarentino negatur esse picorum aliquis suspenditur in surculo primis in ramis cyathi modo, vt nulla quadrupes possit accedere. *Idem in lib. 11.* Dedit & pico natura cristam applicabilem per medium caput à rostro residentem. *Ex lib. de nat. re.* Pico martius est auis parua, aduncos vngues habens, & arbores rostro penetrans. Cumq; supinus corticem arboris percutit subesse pabulum intelligit, pullos in arboribus cauis educat. In quas cum sagittam, vel aliud tale quis miserit, pico admota quadam herba statim eijcit quantalibet vi ingestum sit. Ex eorum genere plures nigri sunt, vt merula, crocei, vt orioli. Sed illi speciosiores ac maiores, qui sunt in vertice rufi, in pectore crocei, circa collum virides. in alis cærulei, in cauda chorufci. Pico in agro Tarentino negatur viuere. Huic proprium est semel in anno caluescere, ieo scilicet tempore quo rapa seminatur. De hac auis quidam videtur versum dixisse.

*Parua loquax volucris, Dominum te voce saluto,
Si me non vileas, esse negabis auem.*

Pygargus est secundum genus aquilæ secundum Plinium, de quo dictum est superius.

De platea, & pluuiali.

C A P. CXXXIII.

Plinius lib. 10. Platea est auis quæ ad aues in mari pro præda se mergentes aduolat, eorumque capita mortu corripit, donec capturam extorqueat, eadem cum deuoratis se conchis impleuit, calore ventris coctas euomit, atque ita ex his esculenta excreans restas legit. *Ex lib. de nat. re.* Pluuialis est auis prope ad magnitudinem perdicis, varijs pennis ornata croceo, & albo nigroque distincta, aere lolo viuere dicitur, huius argumentum est quod licet pinguescat, nihil tamen vniquam in eius visceribus inueniri potest. Baculos plumbeos habent aucupes, quos altius in aere iactantes detrent aues, easq; in imo volare cogentes, tertia super terram tendunt, ac fugitantes capiunt.

De porphyrione.

C A P. CXXXIV.

Porphyrio est auis contra modum aliarum vnum pedem habens latum ad natandum, alium vero fissum ad ambulandum. In quo notatur quod vtroq; elemēto gaudet, & in aqua natans vt anates, & in terra ambulans vt perdices. Hic solus præter psittacum pede suo instar manus aquam suscipiens ad rostrum defert & potat, seque humano modo cibat, quia cum omni cibo, & cum solo morsu oportet vt bibat. Virtutem enim appetitus habet debilē naturaliter in attrahendo cibum, & sibi incorporando: huius generis laudatissimi sunt, qui rostrum habent magnum, & crura prælonga. *Auctor.* Porphyrio vt fertur idem est quod pellicanus. Vnde in Deut. ubi secundū Hieronymi translationem inter aues immundas Porphyrio comedi prohibetur, iuxta 70. interpretes pellicanus ponitur. *Plin.* Bibunt aues suæ cæteræ, sed ex his quibus longa sunt colla intromittentes capite resupinato quasi infundentes sibi, solus Porphyrio morsu bibit. Idem ex proprio genere omnem cibum aqua subindetingers. Deinde pede ad rostrū veluti manu affrens: laudatissimi sunt in Comagene. Rostra his & prælonga crura rubent. Baleares etiam insulæ nobiliorem supra dicto Porphyriorem mittunt.

De psittaco.

C A P. CXXXV.

Isid. Psittacus in Indiæ littoribus gignitur colore viridi, torque pumiceo, grandi lingua, & cæteris auibis latiore, vnde & articulata verba exprimit, ita vt si eam non videris, hominem locutum putes. Ex natura autem salutat dicens aue, vel kayte, cætera nomina institutione discit, hinc est illud,

*Psittacus à vobis aliorum nomina discam,
Hoc didici per me dicere, Casar aue.*

Solinus. Sola India psittacum auem mittit, cui rostri tanta duritia est, vt cum è sublimi præcipitatur in saxum, nisu se oris excipiat. Caput vero valens, vt si quando ad descendum plagis admonendus sit (nam psittacus studet quod vt homines loquatur) claua saltem ferrea verberandus sit. Inter nobiles vero & plebeios discretionem digitorum facit numerus, nam qui præstant quinos in pedibus habent digitos, cæteri ternos. Hæc auis cum in pullo est, atq; inter alterū ætatis suæ annū, quæ mōstrantur & discit velocius, & retinet tenacius, paulo senior & obliuiosus est & indocilis. *Plin. lib. 10.* Super omnia humanas voces reddunt psittaci, & quidem sermocinantes. India autem hanc mittit. Psittacus est toto corpore viridis, torque tamen miniato in ceruice distincta. Imperatores salutat, & quæ accipit verba pronuntiat, in vino præcipue lasciuia. Capiti eius duritia eadem, quæ rostro cum loqui discit verberatur ferreo radio, aliter ictus non sentit. Cum deuolat, rostro se excipit, illi nititur, ac leuiorem se ita pedum infirmitati facit. *Idem in lib. 11.* Itaque capitis ossa psittacis sunt durissima. *Ex lib. de nat. re.* Psittacus aquas alias quocumque modo patitur, sed pluuiam moritur. Icirco in montibus Gelboe nidificare fertur, quia raro, vel nunquam ibi pluit. Caudam suam summo studio custodit, pennasque rostro suo frequentius extergit. Auis est luxuriosa nimium, bibitq; vinum, semetipsam pede cibat, & illo ori suo defert escas, sicut homo manu. Physiologus. Psittacus qui vulgo papagabio, idest principalis seu nobilis gambio dicitur, eoas siue indicas habitat oras. Monte quoq; Gelboe libenter inhabitat propter eius siccitatem, quia multa humiditate superabundante in cute moritur, aliquantulū similis est obelo, & falconi. Virides habens plumas, pectus rotundum, rostrum aduncum, tantæ fortitudinis, vt caueam suam nisi ex virgis ferreis frangat, hominis vocem imitatur. Miræ quoque caliditatis est in

Delectatur
aspectu spe-
culi & vir-
ginitatis.

excitando risum. Homines etiam osculari domesticos
conluevit, admoto speculo propria forma deluditur,
& nunc gaudenti, nunc dolenti similis efficitur. In
aspectu quoque virgineo multum delectatur, & cum
vino inebriatur.

De regulo.

C A P. CXXXVI.

Regulus.

EX lib. de nat. re. Regulus qui, & parra quasi avis
parua dicitur, multa est in prole, & garritu. Con-
dixerant aliquando aues inter se, sicut fabula refert, ut
illa pro rege haberetur, quæ sublimi volatu omnes
alias vinceret. Cumque parra sub aquilæ ascella lati-
tante, aquila omnes aues cæteras transcederet, exi-
liens parra, in sedem aquilæ capiti & inde se esse victri-
cem asseruit. Fertur autem quod eius corpus veru in-
fixum, & seipsum in veru gyrat, etiam post fara quasi
regi non immemor nobilitatis.

Nota.

De seleutide ac stryge, & strophilo.

C A P. CXXXVII.

Seleutides.

Plin. lib. 10. Seleutides aues vocantur, quarum ad-
uentum precibus impetrant incolæ Cassini mon-
tis, fruges eorum locustis vastantibus, nec vnde ve-
niant, quove abeant, compertum est, illis nunquam
conspicis, nisi cum earum presidio indiget. *Aulor.*
Idem inferius de seleutide iuxta librum de natura re-
rum dicitur, ex quo vitium scriptoris ex altera parte
esse videtur. *Isidorus.* Stryx est nocturna avis, habens
nomen de sono vocis, quando enim clamat stridet. De
qua *Lucanus.*

Stryx.

Quid trepidus bubo, quid stryx nocturna queruntur.

Ama.

Hæc avis vulgo dicitur ama, vel amatrix, ab a-
mando paruulos, vnde & lac fertur præbere nas-
centibus. *Aulor.* Nota hoc nomen stryx æquiuo-
cum esse ad auem illam, de qua dictum est, & ad be-
stiam herinario similem, de qua dicitur inferius loco
suo. *Solinus.* Strophilos est avis paruula, quæ dum ef-
cas affectat os crocodili paulatim scalpit, ac sensum
scalpurigine blandiente, aditum sibi vsque in fauces
eius facit. Quod conspicarus Ichneumon, belluam pe-
netrat, popularisque visceribus erosa ex aluo exit.

Strophilos.

De struthione.

C A P. CXXXVIII.

Struthio.

Isidorus. Struthio Græco nomine dicitur, eò quod
animal in similitudinem avis pennas habere vi-
deatur. De terra tamen altius non eleuatur. Oua sua
fouere negligit, sed proiecta tantummodo fotu pul-
ueris auimantur. Vnde Dominus ad *Iob.* Tu forsitan
in puluere calefacies ea? hæc à quibusdam asida vo-
catur. *Physiologus.* Struthio siue asida pennas habet, sed
non volat, sicut aues cæteras, pedes habet similes ca-
melo, & ideo Græcè cameleon dicitur, hæc non ponit
oua, donec oriatur stella vergilia nomine, quæ oritur
circa mensem Iunium, quando æstas est, tunc eleuans
oculos in cælum, & videns eam ascendisse, fodit in
terram, & ponit oua sua, & operit ea sabulo, statimque
ascendens obliuiscitur ea. Est enim animal obliuio-
sum, nec vltra redit ad ea, sed quod eis futura erat, ca-
lore corporis sedens super ea, hoc eis aeris temperies
præstare videtur. Nam æstate calefacta arena exco-
quit oua, ut educat pullos. *Aulor.* Struthio aliquandò
quidem alas erigit, sed volare nequit, est enim ingens
corpore, rara in plumis. Habet autem alas similes he-
rodij & accipitris, ferrum vero comedit. *Aristoteles.*
De struthione est opinio, quod non est de genere a-
uium propter diuersitatem suæ creationis, partim
enim quadrupedibus assimilatur, partim auibus. Non
habet alas, sed figuras alarum, quæ volatui non con-
ueniunt, quia non sunt tenues vt pili, sed sicut qua-
drupedes: habet palpebras sup eriores, & in eis pilos,

Asida.

Cameleon.

Partim qua-
drupes par-
tis auis.

habet iterum plumam multam in inferiori parte cor-
poris, & duos pedes vt auis, sed vngulam fissam vt
quadrupes. Est enim magni corporis, cum auium cor-
pora necesse sit esse parua, alioquin volare non pos-
sunt. Tres habet digitos in vtroque pede propter alas,
& propter pondus. Cumque sit ponderosi corporis, &
non boni volatus, multam habet superfluitatem, mul-
tumque coit, sicut & gallina, & perdix.

De eodem.

C A P. CXXXIX.

EX lib. de nat. re. Struthio est avis penè bestialis ge-
neris. Habet enim pennas, sed nunquam eis vti-
tur in volatu, alas habet tenues, & plumas velut pilos.
In eundo alas erigit, adeoque in terra currit, vt equos
celeritate præcedat. Habet autem vngulas bifidas
ad comprehendendos lapides, quos emittit in fuga
contra insequentes: ferrum comedit, & digerit, quia
calidissimæ naturæ est, & equum naturaliter odit, &
miro modo persequitur. Equus etiam illam in tantum
odit ac timet, quod eam videre non audet. Ossiculum
paruum sub alis habet, quo se in latere pungit, & agi-
tat, quando prouocatur ad iram. In pectore vero
magnum os & latum, ad protectionem magni corpo-
ris tibi creatum. Porro stoliditas ei tanta est, vt cum
frutice collum occultauerit, reliqui corporis latitudi-
nem latere credat. Naturaliter autem caluescit, & ita
plumas exuit, vt & nudus ferè remaneat. Sed corium
habet fortissimum, quo implumis protegatur ab im-
portunitate frigoris. Corpus habet ferè ad magnitudi-
nem asini, statura mediocris. Oua quoque eius adeo
magna sunt, vt ex transuerso secta vasa fiant ad biben-
dum pro amplitudine sua. *Physiologus.* Struthio solo
visu ita fouet oua sua in arena recondita, vt ex eis pul-
li egrediantur in lucem. Hæc inter aues cæteras duos
tantum digitos continet, ad modum vngularum arie-
tis, ita quod de concavitate pedis sui subrus quasi de-
funda proiicit lapides super hominem. Ferunt etiam
oculo vno intueri cælum, & altero terram. *Razi.* Caro
struthionis omnibus crassior iudicatur.

B

C

De struthiocamelo, & sturno.

C A P. CXL.

Plin. Struthiocameli Aphrici, vel Æthiopici aues
sunt grandissimæ, & penè bestiarum generis, alti-
tudinem equitis insidentis equo excedunt, celeritate
vincunt, ad hoc demum datis pennis, vt currentem
adiuent, cætero non sunt volucres, nec à terra tol-
luntur. Vngulæ his ceruinis similes, quibus dimicant
bifidæ, & comprehendendis lapidibus vtilis. Quos
in fuga contra insequentes ingerunt pedibus. Co-
quendi sine delectu deuorata mira natura. Sed non
minus stoliditas, in tanta reliqui corporis altitudine
cum colla frutice occultauerint, latere se se existiman-
tium: præmia ex his oua propter amplitudinem pro
quibusdam habita vasis, conosque bellicos, & galeas
ornantes pennæ. *Aulor.* Videtur esse struthiocame-
lus species struthionis, vel ipsam etiam genus, sic ap-
pellari, quia sicut dictum est supra pedes habet simi-
les pedibus cameli. Caluent autem vt dicit *Plin. lib.*
Io. struthiocameli. *Ex lib. de nat. rer.* Sturni sunt aues
paruæ ad volandum extente fusco nitentes colore.
Cateruatim volant, & quodam orbe circumaguntur
omnibus in medium tendentibus, & hoc propter ac-
cipitres qui eis insidiantur, Vespere quidem aggregan-
tur, etiam immensis turbis commurmurant, nocte si-
lent, aurora rubente murmur excitant. Demum vero
diuisæ per turmas ad cibum volant. *Plin.* Est autem, &
sturnus ex auibus loquentibus, vnde & cæsares iuue-
nes habebant sturnum loquentem. *Razi.* Sturnæ, vel
sturni caro crassior est quam pulli vel coturnicis. Ven-
trem stringit, & multum nutrit.

D

E

Currit sub
cæteris.

Stoliditas.

Sicut volu-
crum non.

Struthio
cameli.

Sturni
sunt aues.

Sturnus lo-
quens.

De

De Tarda & Tragopa.

C A P. CXLI.

Tarda. Sidorus. Tarda apud nos dicitur, eo quod tardo, & Graeci volatu detenta, nequaquam ut ceterae volucres, velocitate pennarum attollitur. Graecè autè grandipes vocatur. Anis. Oua auis tardae, secundum quod dicitur, sunt tinctoria bona. Experitur hora quae praeparata sunt ad illud cum filo laeae in eis penetrante. Idem stercois auis tardae confert impetigini. Ex lib. de nat. rer. Tragopa est auis in Aethiopia ferruginei coloris, maior quam Aquila. Caput habet ut fœnix, excepto quod in eo cornua habet ut aries. Unde illud armatum profert aduersus omnes aues sibi contrariantes. Solinus. Tragopa est auis maior Aquilis, cornibus arietinis praefertens caput armatum.

De Turdela & turdo.

C A P. CXLII.

Turdela. Turdela quasi minor turdus dicitur, cuius stercore viscum generari putatur. Turdi autem à carditate vocati sunt, hyemis enim confinio se referunt. Ex lib. de nat. re. Turdi sunt aues paruae quidem corpore, sed prouidentia magnae. In cacuminibus arborum luto nidos aedificant, & penè contextim, id est continuè post coitum generant, & miram quia 10. diebus ova in vtero maturescunt, & post ea pariunt. Plin. lib. 10. At abeunt & turdi in vicinia. Sed hi plumam non amittunt, nec occulantur nisi spe cibi quo hibernum pabulum petunt. Itaque in Germania hyeme turdi maxime cernuntur. Et sunt aues trimestres sicut & turtures, his color aestate circa collum varius, hyeme concolor. In cacuminibus arborum luto nidificantes penè contextim in secessu generant. Agripina conuinx Claudii Cæsaris turdum habuit (quod nunquam ante) sermonem hominum imitantem. Palla. Turdi nutriendi sunt in cubiculo, ita quod includantur illi ac recenter capti, mixtis aliquibus ante nutritis, quorum societate ad cibos ipsos capiendos pauidam nouae captiuitatis maestitudinem consolentur. Sic autem locus mundus ac lucidus, & vndiq; laeuigatus, in quo transuersae figantur perticae, quibus possunt post inclusum volatum sedere. Rami quoque virides saepe mutantur. Carycae tursae mixtis pollinibus praebentur, myrti etiam, si facultas est. lentisci oleastri edere semina interdum ad excludenda fastidia, maximeque aqua tribuantur munda. Turdi namque si alendo sagientur, & voluptate cibi & reditum maximum praestant, parcitate beneficium ministrante luxuria. Auicenna. Turdorum stercois comedentiam orizam confert panno & morphae & etiam impetigini.

De Turture.

C A P. CXLIII.

Sid. Turtur à voce nominatur, auis pudica, semperque in montium iugis & in desertis commorans, Teستا enim hominum & conuersationem fugit, & commoratur in syluis. Quae etiam hyeme deplumata in truncis arborum concavis habitare perhibetur, cuius econtrario columba, humana hospitia diligit, domorum semper blanda habitatrix. Ambro. Turtur est auis pudica, quae vbi coniugalis proprii fuerit amissione viduata, coniunctionem iterare recusat, ne iura pudoris, aut complaciti viti fœdera resoluat, & primus amor eam decipiens plus doloris ex morte, quam suauitatis ex charitate dilecti generat. Discite ergo mulieres quanta sit viduitatis gratia, quae etiam in auiibus praedicatur. Turtur enim nescit primam fidem irritam facere, quia prima connubii forte amissa non vit castimoniam seruare. Hæc auis in nido suo folia squille superiacit, ne pullos suos lupo incurset. Noui enim quod huiusmodi folia lupi fugere consueuerunt.

A Ex lib. de nat. rer. Turtur socium diligit eoque mortuo vel capto, incedens solitarie, siccis arborum ramis insidens, gemens ac tristis, nulli auium est infesta, sed ad omnium infestationes patientissima. In locis tutissimis & delectabilissimis habitat, per totam hyemem in concavis arboribus implumis iacet, verè autem producit: multae quidem earum terras calidas hyeme petunt, & multae remanent, si locum habeant soli oppositum ad quiescendum aptum. Aliquando ita debiles sunt naturaliter, ut manu capi possint. Oua saepe ternaria pariunt, sed nunquam plura quam duos educant, similiter & palumbes. Turtur ouat in vere bis & saepe ter. Sed hoc quando vnum par ouorum corruptum fuerit, aut casu perierit. Solaque auium pullos suos de nocte pascit, huius aë dextræ sanguis medicinalis est immixtus oculis.

De Eodem.

C A P. CXLIV.

Physiologus. Turtur sola aestate pinguescit, austro flante non bene volare potest propter ponderositatem corporis, quia ventus ille humidus est & ponderosus. deoque volando fatigantur ab illo vento, & propter fatigationem non vociferant, atque tunc à venatoribus de facili capiuntur. Cumque mouentur ab austro ad Aquilonem non habent rectorem, cum econuerso habeant. Turtur & columba secundum Arist. & Plinium hoc habeat proprium, quod non erigunt caput quando potant quouique illis sufficiat. Arist. Turtur ex fructu viuunt sicut & palumbus, palumbus autem semper apparet, turtur autem non. Masculi quidem auium vniuersaliter viuunt plus, quam feminae. Masculi tamen turturum, ut dicitur priusquam feminae moriantur, quod ex illis cognitum est, qui in domibus creantur. Testiculi auium tempore coitus magnificantur, & hoc praecipue apparet in perdicibus & turturibus. Turtur habet vocem sibi appropriatam, non apparet nisi in aestate, hyeme namque manet in nido, vel latet in cauernis arborum, vel ad loca calida se transfert. Aestate vero ad loca frigida. Saepè quoque remanent hyeme in locis suis, cum habuerint loca in quibus opponantur soli: vnico mari in tota vita sua associatur, eoque mortuo nullo modo secundum admittit. Turtur sicut palumbus & hirundo bis in anno pullificant, & bina mas & femina cubant oua. Coit quidem turtur post tres menses, praegnans est diebus quatuordecim, & totidem cubat. Viuit autem & cubat, sicut & columba quindecim annis. Palla. Turtures ut alantur breui & prope obscuro cubiculo claudendi sunt, quos nutrire facillimum est, quia nihil expetunt, nisi ut aestate qua sola maxime pinguescunt, triticum aut milium multa maceratum semper accipiant, aqua sanè frequenter eis mundior debet offerri. Auicenna. Sanguis turturis calidus distillatur super autem contritam & dolorosam. Plinius lib. 19. Turturum sanguis eximiè prodest oculis cruore suffusis, fimus earum albugines extenuat oculorum.

De Vanello.

C A P. CXLV.

E Ex libro de natura rerum. Vanelli sunt aues quas Plinius symphalides vocat, satis pulchrae columbina magnitudine, cristato capite ut pavo, collo quidem colore viridi ac lucenti, reliqua vero parte corporis varietate distincta. Hæc auis cum hominem etiam à longè nido suo appropinquare senserit egressa, statim cum clamore occurrit. Sicque stulta dum hominem à nido suo amouere se credit, ipso clamoris indicio nidum prodit, quem progressus homo spoliare contendit.

Ouat in vere bis & saepe ter.

Masculi turturum prius moriuntur.

Non admittit secundum maritum.

Vanelli symphalides.

De Vespertilione.

C A P. CXLVI.

Vespertilio.

Vespertilio-
nis etymon.Vespertilio
solus lacte
nutrit inter
volucres.Vfus medici-
nalis.Vespertilio-
nes Colum-
bis maiores.

A *Risot.* Vespertiliones habent pedes sicut aues, & carent cauda, quoniam sunt agrestes. Ipsorumque alæ sunt membranales id est corio indistinctæ, & si caudam habuissent, morum alarum prohiberet, quia non sunt diuisa. Instar murium habent in vtraque parte mandibulæ dentes, & victum sibi de nocte acquirunt, vt bubones. *Ambro.* Vespertilio est animal volatile simul & quadrupes, dentibus etiam vtitur, qui in aliis auibus reperiri non solent. Parit autem vt quadrupedia non oua sed pullos viuentes, crepusculo volare consuevit, volatque in aere non aliquo pennarum, sed membranæ suæ fulta remigio. *Isidorus.* Vespertilio dicitur, eo quod lucem fugiens vespertino crepusculo circumuolet, præcipiti motu acta, animal murium simile non tam voce resonans quam stridore. *Plinius.* Volucrum animal parit vespertilio tantum, cui membrana ceu pennæ. Eadem sola volucrum lacte nutrit. vbera admouens geminos volitat amplexa infantes, secumque portat. Eidem coxendix vna traditur, huic in cibatu culices gratissimi. *Idem in lib. II.* Volucrum dentes nulli nisi vespertilioni, similiter lac & mammæ. Huius alæ articulos habent. *Idem in libro 29.* Sanguis vespertilionis cum carduo contra serpentum ictus inter præcipua laudatur. Fel eius cum aceto contra murisaranæ morsum est remedio. Cor eius contra salpingas valet, quod est genus formicarum venenatarum. *Idem in lib. 30.* Vespertilionis caput aridum adalligatum arceat somnum. Huius quoque sanguis illitus facit pilos non nasci. Denique iumentorum yrinæ tormina vespertilione adalligato finiuntur. *Ex lib. de nat. rer.* Vespertilio quadrupedia cætera volatu excellit. In partibus Indiæ sunt vespertiliones columbis maiores, habentes quasi hominum dentes, hæ in faciem percutiunt homines, nares eis & aures aliaque membra amputantes. Fertur quod hæc auis strepitum querit, & sanguis eius depilat. *Gloss. super Dentero.* Vespertilio circa terram volat, & pennis ambulat, immunda est secundum legem *Anicenna.* Vespertilionis lac, vt dicitur est vrina ipsius. In ipso autem est absterisio & vehemens calefactio. Vnguentum vespertilionis prohibet mammillas puellarum à magnitudine. Cerebrum eius cum melle confert principio aquæ descendens in oculum. Eius cinis acuit visum. Et scaraz artait confert vngulæ & albugini.

De Vlula.

C A P. CXLVII.

Vlula.

Botaurus.
Onocrotalus.

Vpupa.

Vt videan-
tur daemones

I *Isidorus.* Vlula est auis à planctu & lactu nominata, cum enim clamat, aut fletum imitatur aut gemitum. Vnde apud augures si lamentetur tristitiam, tacens ostendere fertur prosperitatem. *Auzor.* Vlulæ, vt dicit Glossa super Isaiam, sunt aues magnitudinis coruinæ, maculis resperse, quæ rostro in palude fixo horrendè stridunt, habentes vocem similem vlulæ luporum, vnde & nomen acceperunt, & vocantur Gallicè buhort. De hac iam superius dictum est, vbi de botaurio & de onocrotalo, quæ nomina sunt eiusdem.

De Upupa.

C A P. CXLVIII.

I *Isidorus.* Vpupa est auis spurcissima, cristis extantibus galeata, semper in sepulchris & humano stercore commorans. Vpupa Græcè dicta, eo quod stercore humana consideret, & fecenti pascatur fimo. Cuius sanguine qui se inunxerit dormitum pergens daemones suffocantes se videbit. *Plinius lib. 10.* Vpupa vt

A tradit *Æsculus Poeta*, formam simulque colorem mutat, aliàs obscæna pastu auis, crista visenda plicatili, contrahens illam subrigensque per longitudinem capitatis. *Glossa super Leniticum.* Vpupa lugubris est & lactum amans. Vnde & in lege comedi prohibetur, quia sæculi tristitia mortem operatur. *Physiologus.* Vpupa pulli cum parentes suos sensisse viderint, ita vt neque volare, neque videre possint, vetustissimas parentum plumas euellunt, & oculos eorum liniunt fouentque eos sub alis suis, donec crescant eorum pennæ, & reilluminentur oculi eorum, sicque mutuum vicem parentibus reddunt. *Iorath in lib. de animalibus.* Vpupa pulli parentes suos fouentes anhelant super oculos ipsorum, vt visum recuperent. *Pythagoras in lib. Romanorum.* Sanguis vpupæ illitus homini dormienti, daemoniaca gignit fantasmatia. Pennæ vero vpupæ positæ super caput hominis sedant sorda id est dolorem capitis. Huius etiam lingua super illum suspensa, qui multum obliuionem patitur, ei confert. *Ex lib. de nat. re.* Vpupa est auis admodum pulchra, sed immunda, vna tamen voce sicut & cuculus importuna est, hyeme later, & nuda est, vere producitur, huius parentes senescentes inter pullos iam adultos in nido plumas exuunt, & interim à pullis pascuntur, donec vires plumasque recuperent. Alia quoque videtur eis inesse pietas erga parentes suos. Cum enim senio visum perdiderint, pulli notam naturaliter herbam colligunt, & eorum cæcatos oculos inde liniunt, vt visum recuperent. Huius auis cor malefactoribus & incantatoribus valere dicitur. *Plin. lib. 30.* Vpupa cor lateris doloribus prodest.

De Vulture.

C A P. CXLIX.

I *Sid.* Vultur à volatu tædo nominatus putatur, magnitudine quippe corporis præpetes volarus non habet, fertur pene vsq; ad centum annos procedere. Vultures autem sicut & Aquilæ etiam vltra maria cadauera sentiunt. Altius quippe volantes, quæ multa montium obscuritate celantur, ex alto illi conspiciunt. *Plin.* Vulturum prævalent nigri, nidos nemo attingit, ideo etiam fuere, qui putat eum illos ex aduerso orbe volare falso. Nidificant enim in excelsissimis rupibus. Vultur ac ferè omnes grauiiores, nisi ex procurfu vel altiori tumulo emissæ non euolant. Aquilæ quidem clarius cernunt, sed vultures sagacius odorant. *Ambro.* Vultures dicuntur sine concubitu generare & concipere. Solent etiam mortem hominis quibusdã signis annunciare. Cũ enim lachrymabile bellũ acies inter se instruunt, multo vultures sequuntur agmine, & eo significant, quod multa hominũ multitudo bello casura sit futura præda vulturibus. *Arist.* Sycati cũ vulture pugnat, & eius ossa frangit. Auis vero, quæ dicitur obrix non apparet de die, quia nõ est acuti visus, venatur de nocte sicut vultur, & pugnat cũ eo fortiter, ita quod pastores multotiens ipsos deprehendunt.

E *Glo. super Leniticum.* Lex vulturem comedi prohibet, qui bellis & mortibus gaudet. *Ex li. de naturis rer.* Vultur est auis ponderosa, sed ad volandum admodum exerta, quamuis antequam in aerem eleuetur tres saltus faciat. Vnde quandoque agilitate canis intercipitur priusquam ad volandum saltibus consuetis in alta aeris erigatur. Itaque si hominem viderit, libenter in terra graditur ob pondus corporis, vnde & gradipes appellatur, volando cadauer olens respicit, & ad esum illius se deponit, in quo prius oculum petit. Et quoniam indifferentem ad omne cadauer se inclinat, pericula & laqueos venatorum non euitat, ideo facilius capitur. Exercitus autem sequitur vt mortuorum cadaueribus satiatur. Vultur cum herodio pugnat, & in ipsum ruit. Sed cum herodius agilis sit, cum impetu ruenti cedit, auisque grauida se retinere non valens semetipsam occidit. *Physiologus.* Sedet autem vultur in altissimo loco, quia retardatur in ascensu

ascensu à terra ascendit intantum altissimum, ut videat loca remota, Ideoque dicitur, quod solus vultur est avis Dei, hic etiam maiores aues rapaces ut accipitrem insequitur, tanquam prædationi suæ debitas, minoribus parcens alitibus.

De Eodem.

C A P. CL.

Aristot. Vultur grauis est & mali moris, famelicus, & clamosus, venatur in locis à nido remotis valde, & ut videat loca remota valde, ascendit ad locum altissimum, ibique sedet, quia difficilis est ei elenatio à terra. Ideoq; dicitur quod solus vultur est avis Dei. Deprehendit autem lepores, & paruos ceruos, & capras ac vulpes & animalia cætera quæ retinere potest. Ea vero quæ venatur, vel cum quibus pugnat, alis percutit atque stupefacit, & vnguibus vulnerat. Est autem quædam avis, quæ cum videt eum timens descendit in aquam, seque submergēs expectat, ut vultur à loco transeat. Sed vultur quoniam acuti visus est, videns eam in profundo nec recedit à loco superuolans, donec illa fatigata vel suffocata super aquam redeat, & tunc accipit eam viuam seu mortuam. Veruntamen quando venatur aliquid & apprehendit, non subito fert ad nidum, donec pondus eius tentaue- rit. Venatur autem vultur à meridie vsque ad noctem & ab ortu solis vsque ad tempus illud quiescit. Est autem fortis famis. Cumque famescit multum deprehendit.

De multiplici vulturum genere.

C A P. CLII.

Idem. Vulturum genera sunt plura, quorum vnus Iargar, à quibusdam dicitur abiachon, & est in locis multarum arborum, & quandoque etiam circa ciuitates. Volatque etiam circa montana, & in locis multæ materiæ cibi propter confidentiam in ea. Aliud est genus, quod planoior dicitur Græcè, & est minus primo genere. Eiusq; mansio est in môtanis, & in desertis. Porro secundum Homerum aliud est genus quod dicitur Græcè ianachor, nigri coloris quantitate minus aliis, sed maioris est vigoris. Et est vultur niger, qui proprie interficit lepores. Iste solus bono nutrimento pullos suos nutrit, deinde illos extrahit ipse quoq; cito venatur. Item aliud genus vulturum, quod est malarum alarum, inuenitur, quod à quibusdam Pigardus dicitur, habet caudam albam, & caput album. Eiusque quantitas quasi vulturum aliorum medietas. Alas habet valde paruas, mediumque sui corporis est longum, & manet in locis multarum arborum, hic percipitur dicitur. Habetque ex malitia sicut cæteræ aues rapere cadauera mortua, sed nullum habet iuuamentum, coruique nigri & alix similiter aues deprehendunt, & eiiciunt ipsum. Est autem grauis & mali moris, semperque famelicatur, & vociferat. Aliud quoque genus, quod asbaton dicitur, & est crassi colli, ampli pectoris, ac retortuosum alis. Manetque in maris littoribus, & cum aliquid rapit secum fert ad pelagus. Est iterum, & aliud genus vulturum, quod Græcè dicitur crassion, id est verum, hoc enim genus tantum est verum genus vulturum. Alia vero genera sunt admixta, vel à coitu vulturum & accipitrum, auiumque maioris corporis generata, & iste vultur est valde magnus sesquarto maior omnibus vulturibus. Habet fortem vocem, & citinum colorem, non autem videtur nisi raro.

De Generatione vulturum & educatione.

C A P. CLIII.

Plin. Vultures, ut supra dictum est, nidificant in excelssimis rupibus, fetus quidem sæpe cernuntur fere bitui. Ombrius tamen aurulpicus in nostro auro

Aperitissimus parere tradit oua 13. vno ex his reliqua oua nidumque lustrare, mox abiicere. Ex genere ossifragi vultures minores progenerantur, ex iis vero mag- ni qui omnino non generant. *Physiologus.* Vultures quosdam dicunt concubitu non misceri, ac sine copula concipere & generare, natosque illorum penè vsq; ad centum annos vitam producere. Ambro. autè hoc videtur ad omnes extendere. *Arist.* Vultur autem, ut dictum est, nidificat in locis altissimis & multotiens super arbores. Inuidet pullis suis cum impinguantur, nec pascit eos nisi de cibi sui reliquiis, & illos antequam volare possit eiicit. Est autem avis alia, quæ proicctos illos cum pullis suis nutrit. Vnum par vulturum occupat vnum magnum locum, & ideo secum alios nidificare non permittit, est autem longæ vitæ, quod ex eo cognoscitur, quod nidus eius semper idem manet. **B** vero senescit elogatur rostrum eius superius & arcuatur, & in fine fame moritur. *Iorath.* Vulturis pulli dum impinguantur, pater eorum pinguedinem remouet ab eis percussione alarum atque puncturis, sicque macerantur, ne volatu deficiant. *Ex li. de nat. rer.* Vultur pullos suos quovsque possint volare nutrit, seque pro eis periculo exponit, etiam fortiozem se volentem eos diripere suis vnguibus vulnerat, & alis percutit. Post hoc eiiciens eos à nido locis in quibus nati sunt approximate vetat, cibi sc. æmula, quoniam vnum par vulturum magnum locum occupat. Nec venatur nido proximis locis, sed remotissimis docente natura pacis amica, ne vicinarum gentium odium contra se excitet. Quod ei de cibo superfluit, in nido reponit, ut inde se ciber & pullos, quia cibum de facili non acquirat. Quod si pullos suos ocyus impinguari viderit, dolet. Ideoque rostro eos in pedibus vulnerat, ut macilentos efficiat. Vultur cum adultus fuerit, matremque senem & ad volatum debilem viderit eam occidit.

De medicinis ex vulture.

C A P. CLIII.

Asculapius. Vulturis penæ combustæ fugant serpentes à domo. Iecur eius tritum cum sanguine per 10. dies bibitur, caducos liberat. Sanguis eius cum succo marrubij caliginem oculorum sanat. Adeps eius dolorem oculorum sanat, & dolores neruorum euacuat. *Dioscorides.* Fimus vulturis medicinalis est, nam fumigium eius secundinas expellit. *Plinius libr. 20.* Penna vulturis si scalpantur dentes acidum faciunt halitum. Sanguis eius cum herbæ cameleonis albæ radice accedria tritus, herbaque brasica contextus, lepras sanat: vulturis quoque pulmo combustus confert sanguinem reiciens. Iecur vulturis tritum cum sanguine suo ter potum septenis diebus medetur comicialibus. Similiter & cor pulli vulturini adalligatum. Adeps quoque vulturinus cum ventre arefactus & cum adipe suillo inueterato tritus, neruorum dolores mitigat. *Idem in libr. 29.* Vulturis etiam fel ex aqua dilutum, albugines sanat oculorum.

De iboz, & ydro, & ifida, & ixione, & Seleutide.

C A P. CLIV.

Ex libro de naturis rerum. Iboz est avis visu debilis, quæ imitatur vocem equi, & quandoque super eum volans, eundem stupefacit, ipsumque fugere cogit. *Aristoteles.* Iboz, ideo cum equo pugnat, quoniam ipsum à pascuis eiicit, & herbas comedit. Ideoque stupefaciens eum fugere cogit, & fortè interficit. Est autem avis pulchri coloris, & vita eius bona, manetque apud flumines & margines eorum. Ydros est animal volatile in Nilo flumine, satis inimicum crocodilo. Nam de natura & consuetudine cum viderit crocodilum in litore fluminis ore aperto dormientem, inuoluit se limo quo facilius

Vultures generantes sine copula.

Nota.

Impietas vulturis.

Medicina ex vulture.

Iboz.

Ydros.

possit eius faucibus illabi. Sicque faucibus suis irre-
pens erosis crocodili visceribus, tandem inde viuis
exilit. *Ex lib. de naturis rerum.* Isida à sono vocis dicta
est. Auis quidem parua, sed pennarum venustate cla-
rissima, in dorso colorem habet inter viridem & cæ-
ruleum. In pectore vero præfert imaginem carbonum
ardentium. Duos tantum habet in pede digitos, vn-
gues aduncos, sed rostrum paruum ac directum. Circa
aquas assidua est, pisciculis viuit, terram rostro cauat,
ibiq; nidum congerit, ac fetus facit. De hac opinatur
vulgus, quia si pellem cum plumis aui mortuæ detra-
has, & parieti infigas omni anno plumas ac si esset in
corpore commutabit. *Auctor.* Ixion est auis immunda
secundum legem, cuius natura non satis est nobis no-
ta. Est autem, vt legitur, de genere vulturum, sed mi-
nor, quàm vultur. *Ex libro de natura rerum.* Seleutidæ
sunt aues, vt dicit Plinius, quarum suffragium à Ioue
Deo petuit incolæ montis Cassini, cum à locustis fruges
illius vastantur. Itaque à Deo missæ locustas depopu-
lantur, & vnde veniant quoue abeant ignoratur.

De generatione auium.

C A P. CLV.

Gen. I. **E**X sacra Historia. Creatis autem ex aqua volatili-
bus, dixit eis Deus: *Crescite & multiplicamini su-
per terram.* Quod vtique dicere nihil aliud fuit, quàm
virtutem generatiuam ad sui generis multiplicatio-
nem inferere. *Plinius lib. 10.* Generatio quidem auium
simplex esse videtur, cum & ipsa sua habeat miracu-
la. Pennatorum infœcunda sunt genera quæ adun-
cos vngues habent. Nulla ex his super quaterna parit
oua. Tribuit hic auium generi natura, vt fœcundio-
res essent fugaces earum, quam fortes. Plurima pa-
riunt struthio, cameli, gallinæ, perdices soli. Quædam
omni tempore coeunt, vt gallinæ & pariunt, præter-
quam duobus mensibus hyemis brumalibus. Ex his
iuuentæ plura, quam veteres, sed minora. Est autem
tanta fœcunditas, vt aliquæ & sexagena pariant, ali-
quæ quotidie, aliquæ bis in die, aliquæ intantum vt
effætæ moriantur. Volucrum animal parit vesperti-
lio tantum, & lacte nutrit vbera admouens. Colum-
bæ pariunt oua bina, palumbus & turtur plurimum
terna. Pauo à trimatu parit anno primo vnum vel al-
terum ouum, sequenti quaterna vel quina, cæteris
duodena. Accipiter parit ferè singulos, nunquam
plus ternos. Is qui vocatur ægolius quaternos. Cor-
uus aliquando parit & quinos. Melancoryphus supra
viginti parit, semper impari numero inæqualia, nec
alias in pluribus tanta fœcunditas, maior tamen pa-
uis est.

Aristot. Auium coitus est modis duobus, aut fœ-
mina humi confidente, vt in gallinis, aut stante vt in
gruibus. Auium genera coeunt in fine veris ac prin-
cipio æstatis, & tunc ponunt oua, & pullos extra-
hant. Sed alcyon sua ponit in principio hyemis, & cu-
bat 14. diebus antequam compleantur, vt dictum
est superius. Sunt autem quædam aues castæ, sicut il-
la, quæ non coit, nisi semel in tempore. Oscines præ-
ter exceptas faciunt fœtus ante verum æquinoctium
aut post autumnale. Ante solstitium quidem dubios,
postea vitales. Generatio multa non est in auibus
boni volatus, neque curuorum vnguium, quoniam
aues multorum ouorum, multæ superfluitatis sunt.
In auibus autem vncorum vnguium transit superflui-
tas in alas & plumas & vngues, corpusque earum est
paruum, siccum, acutum, sed aues ponderosi & non
boni volatus, vt gallina & cubeth, id est perdix, &
alia similia genera, multam habent superfluitatem,
& ob hoc mares multum coeunt, fœminæque mul-
tam habent materiam. Columbe vero quasi mediæ
sunt inter vtrumque genus. Sunt enim boni volatus
sicut vncorum vnguium, & habent corpora velut
ponderosa. Quoniam ergo boni volatus sunt, de

A necessitate transit eorum superfluitas in plumas &
alas. Ouæque earum pauca sunt, id est bina, pro-
pter corpulentiam vero suam & calorem ventris ouit
multotiens, scilicet decies in anno, maximè, quia ci-
bus earum de facili inuenitur. Aues autem vncorum
vnguium non nisi difficile cibum acquirunt.

Iterum de fecunditate earum.

C A P. CLVI.

Iterum aues modicæ quanto magis pauescunt,
tanto plurium ouorum sunt, quia corpora sua ma-
ioris sunt humiditatis, & eorum clementum tran-
sit in sperma. Alia vero genera magis sicca sunt, ideo
magis iracunda, quoniam ira fortis non est nisi in cor-
poribus multæ siccitatis. Gracilitas quoque crurium
in paruis auibus & debilitas conuenit huiusmodi
coitui & ouorum multitudini, sicut accidit homini-
bus, quia cibis ad crura transiens transit eis in su-
perfluitatem spermatis. Aues autem vncorum vn-
guium habent pedes fortes, & crura crassa propter
vitæ suæ regimen, & non potant. Itaque cum humor
naturalis & accidentalis conueniens sit generationi
spermatis, Aues huiusmodi non ouant ad plus, nisi
ad quatuor oua. Denique sicut accidit arboribus,
quod quæ multum fructificant cito desiccantur, quia
cibus transit in semen, sic & gallinæ quædam quæ
multum ouantes, & fortè duo in die, cito moriun-
tur, quia cibus transit in sperma. Item auium fœmi-
næ non desiderant coitum, sicut masculi, quia ma-
trices earum sunt sub pariete prope renes, masculi ve-
ro contracti sunt interius, & indigent multo coitu
propter spermatis multitudinem. Item aues paruz,
quæ faciunt pullos multos, pullificant in completos,
non enim generant cibum eorum generationi suffi-
cientem. Ideo si oculus pulli hyrundinis, dum par-
uus est extrahatur, iterum crescit. Gallina & colum-
ba coeunt & pullificant toto anno, præterquam in
tropicorum mensibus. Turtur post tres menses coit,
pregnans est diebus 14. & totidem cubat. Pauo pul-
lificat post triennium. Sola hyrundo inter volatilia
carnes comedentia bis in anno pullificat. Itaque tur-
tur & palumbus & hyrundo bis in anno pullificant
& binos. Columba sæpe, spauo vero semel, gallina,
& anser, & anas, & perdix, & fasianus simul multos.
Aquila vero cæteræque rapaces aues, non nisi duos
vel in anno semel, aut si plures eos proiciunt. Est au-
tem auium vociferatio magis in tempore coitus. Per-
dix in coitu facit odorem fœtidum. Gallina post coi-
tum horripilationes habet. *Auctor.* De luxuria quo-
que & coitu columbæ & cubeth, id est perdicis multa
superius dicta sunt.

De nidificatione auium.

C A P. CLVII.

A*ristot.* Hyrundo quando vult præparare ni-
dum, miscet cum palea lutum. Quod si lu-
tum non inuenit intrat aquam & postea cinerem,
sæque domui parietes vt homo facit. Partes duras
in fundamento ponit, & domum adeo magnam, vt
sibi sufficere possit, extruit. Aues autem graues non
habent nidum, vt aliz, sed vadunt ad loca plana,
ibique mansionem faciunt ex spinis & alia materia,
hoc propter accipitrem & vulturem & propter ca-
lorem. Quædam autem ex auibus nidificant in ca-
uernis & lapidibus, & kiche auis nidificat super arbo-
res ex lana & pilis. Cinnomulcus nidum suum facit ex
cinnamomo sphericè super arbores altas, ad quas ne-
mo potest ascendere. Hachakox, .i. vpupa suum nidum
facit ex hominis stercore. *Plinius vbi supra.* Alcyonum
nidi figura, reliquarum quoque solettiæ nos admonet.
Neque enim auium ingenia magis aliqua parte sunt
admitan-

Isida.

Ixion.

Seleutides.

Gen. I.

Oscines.

Ira feru-
sciu.

Nota.

Auis vici-
feracis il-
lucis.

Hyrundo.

Kiche.

Cinnomul-
cus.

Hachakox.

admiranda. Hirundines ut supra dictum est, luto constructuunt, stramento robotant. Si quando inopia est luti, madefactum multa aqua pennis puluerem spargunt, ipsum quoque nidum mollibus plumis floecisque construunt tepesciendis ouis, simul ne durus sit infatibus pullis. Algonum quoque nidi admirationem habent. Pilæ figura paululū eminenti ore per quā angusto, grandium spongiarum similitudine. In genere vitæ ripariū est, cui nidus ex arido musco sic absoluta pila perficitur, ut inueniri non possit aditus. Picorum ars surculo primis in ramis suspenditur cyathi modo, ut nulla quadrupes possit accedere. Galgulos quidem ipsos pedibus dependentes somnū capere confirmat, quia tutiores ita se esse sperant. Iam publicum quidē omnium est, tabulara ramorum sustinendo nido proinde eligere cameraque; ab imbrī aut fronde protegere densa. In Arabia cinnamolgus cinnami surculis nidificat. Plumbatis igitur eos & sagittis decutiūt indigenæ mercis gratia. In scythiis auis quædam magnitudine otidis binos parit in pelle leporina semper in ramorū cacuminibus suspensa. Picæ cum nidum suum ab homine videri sentiunt, alibi oua transferunt. In auibus autem quarum digitū non sunt accommodati complectendis ac transferendis ouis hæc traditur solertia mirabilis. Surculo quippe super oua sua bina imposito, ac ferruminato alui glutino, subdita ceruice medio æqua utrimque libra deportant aliō. Nec his minor solertia quæ eunabula in terris faciunt, prohibente corporis gravitate sublimia petere. Merops nidificat in specu de fossa sex pedum altitudine. Perdices sic muniunt receptaculum spina & frutice, ut contra feras vallantur abundē. Ouis quoque stragulum molli puluere contumulant, nec in quo loco pepererint, incubant.

De Generatione ouorum.

CAP. CLVIII.

Isidorus. Omnium autem volucrum genera bis nascuntur. Primum enim oua gignuntur, inde calore materni corporis formantur & animantur. *Plin. li. 10.* Volucrum animal parit vespertilio tantum, solaque pullos lacte nutrit admouens vbera. In terrestribus autem oua parit serpentes. *Aristoteles.* Quædam animalia generant animalia non distincta neque formata, & quod ex his habet sanguinem facit oua. Cumque generatur animal ex aliqua parte oui, residuum erit cibus nati. Oua duos colores habentia, non sunt penitus rotunda, sed ex vna parte acuta propter diuersitatem, quæ semper in eis est, ex albo in quo est principium. Estque pars oui acuta inferiori parte durior, quia debet custodire principium, quod est in ouo & exit ultimo pars acuta, quia cum matrice est continuata. Ex animalibus ouantibus auium genera faciunt oua completa, duræ testæ, nisi accidat occasio propter infirmitatem. Et oua quidem ex spermate fiunt, & habent duos colores album & citrinum. Et animalibus quidem quorum natura calidior est, distincta sunt ista duo, & citrinum maius est albo & terrestre. In animalibus autem humidioribus & minoris caloris, album maius est & humidius, sicut accidit habitantibus in locis aquosis, & quæ abundant arboribus. Tale est & genus piscium, vnde non est in eis album separatim propter paruitatem caloris, & multitudinem partis frigidæ terrestris, sed est quasi mixtio ex albo & citrino, & ideo colorem vnum habet. Oua quoque venti duos habent colores. Non est causa diuersitatis colorum mas & femina, tanquam album sit ex mare, citrinum ex femina. Sed ambo sunt ex superfluitate femine, & est pars calida, pars vero frigida. Cumque fuerit in eis calor multus, separabuntur ibi duo colores. Cum autem modicus non poterit ibi diuidere. Sperma vero maris sustentat tantum. Ideoque prius apparent oua parua alba, postea fiunt citrina propter multitudinem mixtionis sanguinis.

De complemento eorum.

CAP. CLIX.

A pud complementum autem exit color, & fit album in circumitu citrini, sicut humor ebulliens circumquaque, quoniam album naturaliter calidum est, & in eo calor animæ. Citrinum autem intra, quia terrestre. Denique si quis oua multa miscuerit, & in vesica ponens decoxerit, inueniet citrinum in medio, & album continens ipsum. Crescit autem ouum, sicut crescit embryo per receptionem cibi, qui vadit in matricem per umbilicum. Testa vero, quæ est in circumitu oui, quidem mollis est, & postea duræscit, non tam multum, quia ponenti dolorem induceret. Cum vero exit coagulatur, & efficitur dura subito, quoniam infrigidatur. Exit autem acuta pars ultimo, quia continuata est cum matrice. Et secundum hunc modum accidit etiam seminibus arborum, & granis quæ comeduntur: vbi enim est aggregatio duarum partium ut fabæ & similia, ibi est principium in complemento, & ibi principium feminis. Igitur exitus ouorum contrarius est exitui animalis, quoniam exitus animalis est super caput & principium, ouum autem exit quasi super pedes. Et causa est huius continuatio cum principio .i. matrice. Gallinæ quidem & columba ceteræque multi coitus aues plus omnibus faciunt oua, in quibus sunt duo citrina propter congregationem duorum spermatum ex duplici coitu, & in talibus ouis inueniuntur gemelli. Oua quoque quadrupedum sunt duræ testæ, & habent duos colores, & calida sunt & complentur ex calore terræ & temporis.

De natura ouorum.

CAP. CLX.

Isid. Oua dicta sunt ab eo, quod sint vuida, vnde & vua dicitur eo quod intrinsecus humore sit plena. Nam humidum est, quod exterius humorē habet, vuidum quod interius. Oua autem quædam inani vento concipiuntur, sed non sunt generabilia, nisi quæ fuerint masculino concubitu concepta, & seminali spiritu penetrata. Ouorum vim tantam esse dicunt, ut lignum eo perfusum non ardeat, ac nec vestis quidem contacta aduratur. Admixta quoque calce glutinare fertur vitri fragmenta. *Plin. vbi sup.* Oua quidem aceto macerata in tantum emolliuntur, ut per annulos transeant. Seruari ea in lomento, aut hyemē in paleis, æstate in fufuribus utilissimum est. Sale autem exinaniri creduntur. *Idem in li. 29.* Firmitas putaminis tanta est, ut recta, nec vi nec pondere frangatur. Nec nisi parum inflexa rotunditate tota. Et ne quid ouorum gratiæ desit candidum ex his admixtum viæ calci glutinat vitri fragmenta, tantaque est vis ut lignum ouo perfusum non ardeat, & ne vestis quidem aduratur. *Arist. in li. de vegetabilibus.* Ouum in aqua dulci mergitur, in salsa vero natat. *Idem in li. de animalibus.* Dispositio citrini in ouo est, sicut dispositio matricis aqua exit cibus embryonis, quæ est in matrice. Tela extrinseca est sanguinea. Testa vero dura non est nisi ouorum custodia, propter occasiones, quæ possent eis accidere cum exeunt extra. Citrinum tempore frigoris congelatur, & postquam calefactum fuerit humidum efficitur. Album vero non congelatur ex frigore, sed fit magis humidum, & cum assatur fit durum. Porro apud generationem pulli inspissabitur, quia sustentatio pulli est ex ipso. Citrinum autem est cibus pulli. Ideoque citrinum & album distincta sunt relis propter diuersitatem naturæ. Pulli autem in ouis exeunt ex parte acuta, per quam sunt oua cum matrice continuata. Ut autem dictum est oua auium completa sunt duræ testæ, omniaque habent duos colores, album scilicet & citrinum. Oua vero piscium vnius coloris sunt, & non sunt completa, quia recipiunt clementum extra.

Testa oui fit dura cum exit.

Ouorum sty-mon.

Ouorum vis

Experientia

Nota

Citrinum oui.

De varietate otonum.

C A P. CLXI.

Idem. Oua volucrum quædam sunt dura, quædam mollia sicut gallinarum. Oua quoque diuersificantur in colore secundum diuersitatem auium, quia quædam sunt albi coloris, vt columbarum ac perdicum. Quædam citrini, vt prope paludes manentium. Quædam vero sunt quasi picta & quædam rubea. Auim etiã existentium circa fluuios oua diuersantur ab ouis in sicco manentium, quia citrinum in istis est magis, quàm duplum ad citrinum auim prope ripas conuerfantium. Item oua diuersantur in figura, quia quædam sunt acuta, quædam lata, & prius quidem exit latum, post acutum. Diuersantur quoque secundum animalium genera, quia quædam faciunt oua completa, sicut aues & quadrupedia, pluraque serpentium genera, quædam vero non completa, sicut pisces & mollis testæ, & malachiæ. Omnia enim oua istorum generum postquam ouantur crescunt. Siquidem & quadrupedia quædam ouant, vt lacertulus & cenchra, idest crocodilus & tortuca. *Plin. vbi sup.* Itaque non solum aues gignunt oua sed etiam quadrupedes, vt cameleon & lacerta, vipera terrestrium sola intra se parit oua, vt pisces, vnus coloris & mollia. Ouorum autem alia sunt candida, vt columbis & perdicibus. Alia pallida vt aquaticis, alia punctis distincta, vt meliagridum, alia rubri coloris, vt fastanis cenchridis. Intus autem omne ouum volucrum bicolor. Piscium vero vnus coloris, in quo nihil candidi. Auim oua ex calore fragilia sunt. Serpentium ex frigore lenia, piscium ex liquore mollia. Quæ oblonga sunt oua gravioris saporis esse putas. *Horatius Flaccus*, serminam edunt, quæ rotundiora gignuntur, cætera vero marem.

De operatione ouorum in cibo.

C A P. CLXII.

A Vicenna. Gallinæ recentia, cæteris ouis meliora sunt, & quod in eis est melius est vitellus. Meliusque earum artificium est, vt non cum aliquo coagulentur. Post oua gallinarum sunt oua auim, quæ cursu eius procedunt. Oua vero anatis & similibus, mali humoris sunt. *Razi. vbi sup.* Oua elixata & indurata plus nutriunt. Ad digerendum autem duriora sunt, tardiusque de stomacho descendunt. Mollia vero velocius, quæ his à quibus sanguis multus effluit, ac vires imminutæ sunt conferunt. *Isaac in dietis.* Oua hoc sunt in animalibus volatilibus, quod sanguis & sperma sunt in animalibus ambulatibus: sicut enim sanguis & sperma sunt materia omnium ambulantium, & nutrimenta, ita oua sunt materia & nutrimenta volatilium. Oua enim volatilium masculis succumbentium hæc duo dicuntur in se retinere, sperma videlicet & nutrimentum. Proinde velocius & multum sunt nutrientia & confortantia, velocius nutriunt propter substantiæ subtilitatem sui que liquoris temperamentum. Corporis sunt confortatiua, quia quanto plus calor naturalis in eis operatur, tanto magis induratur, sicut fieri videmus in exterioribus. Quanto enim calor ignis in eis operatur, tanto indurari incipiunt. Nutrimentum multum dant, quia tota substantia eorum nutrit, membris assimilatur pro sui natura, humanæ naturæ. Maximeque eorum vitella, quia in calore & humiditate sunt temperata, magis videntur esse humanæ similia complexionis. Sed tamen si assentur ab igne calorem suscipiunt & siccitatem, vnde fiunt desiccatiua, minusque caloris refrigeratiua. Si vero fuerint cum aqua elixa humiditatem sumunt. Proinde fiunt minus desiccatiua, magisque caloris mitigatiua. Albumen autem eorum aliquantulum frigidum & crassum, vnde est durum ad digerendum. Præterea oua inter se quatuor mo-

Oua completa & incompleta.

Gallina oua meliora.

Mollia oua.

Vitella ouorum magis nutriunt.

Albumen.

A dis discrepant. Primus pro animalium est naturis & eorum ætatibus. Secundus propter longinquitatem temporis ouorum in aere manentium. Tertium est artificium coctionis eorum. Quartus si plusquam oportet vel minus coquantur.

De operatione ipsorum in medicina.

C A P. CLXIII.

A Vicenna. Oua quidem ad æqualitatem tendunt, sed ipsorum albumen ad infrigiditatem, & vitellus ad caliditatem, & ambo humida sunt, præcipueque albumen. Ex his autem fortiora sunt oua anseris & struthij. In ipsis est stipticitas, proprieque in vitello eorum assato. Albumen autem sedat dolores mordicariuos, propter sui glutinationem. Coagulata quidem tardioris sunt digestionis & plurimi nutrimenti. Ex his autem meliora sunt sorbilia in aqua cocta, suntque velocius penetrationis. Ex albumine oui factum epithema prohibet ac remouet corruptionem coloris à Sole: vitellus assatus ac tritus est epithema vile panno ac nigredini. Oua autem auis tardæ, secundum quod dicitur, bona sunt tincturæ nigre, & experitur hora qua præparata sunt ad illud cum filo lanæ penetrante in eis, & dimittitur donec confideretur an nigrescat. Itæ oua ponuntur in emplastris apostematum & in clysteribus, propter vlcera apostemata. Liniuntur quoque cum oleo super erisipilam. Conferunt etiam adustioni ignis & aque. Leniunt nervos, & conferunt omnibus doloribus iuncturarum & corizæ, asperitati quoque pectoris & gutturis. Oua sorbilia tussi conferunt & pleuresi, & hecticæ, raucedini vocis ex caliditate, & stricture anhelitus, ac sputo sanguinis, proprie cum sorbetur vitellus tepidus. Oua cocta in aceto prohibent fluxum ventris, ac dysenteriam. Asperitatem quoque meri ac stomachi, & effusionem materierum ad stomachum & intestina. Et eorum vitellus confert vlceribus renum ac vesicæ præcipueque si sorbeatur crudus. Oua assata super cinerem sine fumo conferunt solutioni ventris ac dysentericæ, si comedantur cum aliquibus stipticis & aqua agresti. Conferunt etiam asperitati intestinorum ac vesicæ. Albumen oui sedat dolorem oculi Vitellus autem cum croco & oleo rosato valde confert eius percussioni. Et cum thure linitur super frontem propter oculi fluxus. Albumen iterum si sorbetur crudum confert fluxui sanguinis & mictui sanguinis. Oua omnia præsertim passerum augmentum faciunt in coitu. *Hali.* ouum album frigidum humidum prodest ophthalmicæ calidæ si oculo instilletur, & etiam tussi, quæ est ex humorum acumine, asperitati quoque gutturis si sorbeatur totum sorbile, & ignis adustioni, si super locum frangatur. Cortices ouorum si abluti diligenter terantur, & eis oculus fricetur, in quo sunt pustulæ vel vlcera, elimant albedinem ex eo.

De eodem.

C A P. CLXIV.

E *Plinius lib. 29.* Oua cum lanis imponuntur fronti contra epiphoras. Nec opus est aliud, quàm ex ouo candidum infundi ac pollinem thuris. Oua quoque per se infuso candido oculis epiphoras cohibent, vtentesque refrigerant. Infantibus autem contra lippitudines admixto recenti butyro, vix aliud remedium est. Eadem cum oleo trita ignes sacros leniunt folijs betæ superligatis. Ouorum candido in oculis etiam pili reclinantur hamoniaco trito, & mixto. Et vari in facie cum pineis nucleis ac melle modico admixto. Ipsæque facies illitæ non videntur. Ambusta aquis si ouo statim occupentur, pustulas non sentiunt. At quidam admiscunt farinam ordea ceam & parum

& parum salis. Vlcerebus autē ex ambusto cum ouorum cāddo tostum ordeum & fuillo adipe mirē prodest. Eadem curatione ad sedis vitia vtuntur. Infantibus etiam si quid ibi procidat. Ad pedum rimas ouorum candido decocto cum cerusā duorum denariorum pondere, pari spumæ argēti, exiguo deinde vino, Ad ignem sacrum candido ouorum trito cum amilo. Aiunt & vulnera candido glutinari. Calculosq; pelli lutea ouorum cocta vt indurescāt admixto croco modice. Item melle ex lacte mulieris illita dolores oculorum mitigant. Vel cum rosaceo & mulso lana oculis imposita, vel cum trito apij semine ac polenta in mulso illita luteum oui deuoratum liquidum, ita vt non attingatur dentibus, prodest tussientibus. Thoracis distillationibus, & faucium scabritiæ, Præternatim contra hæmorrhoidum morsum illinitur, crudum quoque sorbetur oui luteum, & prodest renibus, vesicæ, rosionibus, exulcerationibus, cruentaque excreantibus. Quinque ouorum lutea in vini hemina sorbentur. Dysentericis cum iure sui putaminis & succo papaueris, aut vino dantur. Celiacis vero cum vuzpassæ pinguis pari pondere & malicorio per triduum æquis portionibus. Et alio modo lutea ouorum trita lardi veteris & melle quadrantibus. Vini veteris cyathis tribus trita ad crassitudinem mellis, & cum opus sit auellanæ nucis magnitudine ex aqua pota. Item ex oleo fricta terna toris ouis pridie maceratis in aceto. Sic & illinita lienicis. Sanguinem autem reiciendis cum tribus cyathis mixti vtuntur eiusdem ad liuentia si vetustiora sint cum bulbis ac melle. Siltunt & menses mulierum oua cocta, & è vino pota, Inflationes quoque vuluæ cruda cum oleo, vel vino illita. Vtilia sunt etiam ceruicis doloribus cum anserino adipe & rosaceo. Sedis etiam viriis durata igni, vt calore quoque profint, & condilo matris cum rosaceo. Item ambustis durata in aqua mox in pruna putaminibus exustis cum luteo ex rosaceo illiniuntur.

Fiunt & tota lutea, quæ vocant sitista cum triduo incubata tolluntur. Stomachum dissolutum confirmant pulli ouorum cum gallæ dimidio, ita vt ne ante duas horas alius cibus sumatur. Dant & dysentericis pullos in ipso ouo decoctos admixta vini austeri hemina, & pari modo olei polentæque. Membrana putamini detracta, siue cruda, siue cocta, labiorum fissuris medetur. Putaminis quoque cinis in vino potus sanguinis eruptionibus. Ac comburi sine membrana oportet, sic fit & dentifricium. Idem cinis & mulierum menses siltit cum myrra illitus. Oua quoque tota adiuuant partum cum ruta, & aneto & cymino pota è vino. Scabiem corporum, & pruriturum, oleo ac cedria mixtis tollunt. Vlcera quoque humida in capite ciclamino admixta. Ad putis & sanguinis excreationes ouum crudum cum porti lectini succo parique mēsurā mellis Græci calefactum hauritur. Dantur & tussientibus cocta, & trita cum melle, & cruda cum passo eleisque pari modo. Infunduntur & virilitatis viriis singula cum ternis passi amilique semiuincia à balneis. Aduersus actus serpentium cocta tritaque adiecto nasturtio illiniuntur, faucium tumorem cum transmeant calefactu fouent, solaque in cibo alunt, nec onerant, & simul vini vsum ac cibi habent. Maceratorum in aceto molliori putamen diximus, talibus cum farina in panem subactis, cæliaci recreantur. Quidam ita resoluta in patinis torreturtilius putant, quo genere non aluos tantum, sed & menses feminarum siltunt. Aut si maior sit impetus cruda cum farina ex aqua hauriuntur, & per se lutea ex his decocta tursum in aceto donec indurescant, iterumque contrito pipere torreantur ad cohibendas aluos. Fit & dysentericis remedium singulare ouo effuso in fictili vase nouo, eiusdemque oui mensura, vt paria sint omnia melle mixto mox aceto. Item oleo confusis crebroque permixtis quo fuerint ea excellentiora, hoc præsentaneum reme-

diūm erit. Alij eadem mensura pro oleo, & aceto, resinam adiiciunt rubentem, vinumque & alio modo temperant, olei tantum mensura pari pineique corticis duabus sexagesimis denariorum, Vua eius quod rhum diximus mellis obolis quinque simul decoctis, ita vt cibus alius post quatuor horas sumatur. Torminibus quoque multis medentur oua bina cum alis piscis quatuor simul terendo, & hemina vini calefaciendo, sicque potando.

De Ouis venti.

C A P. CLXV.

Aristot. ubi sup. Fit autem in auibus quandoque conceptio per se, & faciunt oua venti. Sed hoc non accidit, nisi in auibus multæ generationis, vt in gallinis, & perdicibus. Non autem in auibus boni volatus, neque in auibus turuorum vnguium. Aues quæ ouant ex vento, recipiunt ventum in vere. Nec sunt oua venti, nisi propter materiam spementalem, quæ est in feminis, & sunt imperfecta, quoniam indigent semine matris. Oua quoque venti, sicut & cætera duos habent colores, & plura sunt ouis conuenientibus generationi, sed minora, quia non sunt completa. Minoris etiam delectationis sunt, quando comeduntur propter multitudinem suam, quia quod digestum est in omnibus rebus dulcius est, & delectabilius, sic etiã oua piscium non complentur sine maribus. Dicunt autem aues non ouare priusquam semel cocant. Si vero semel cocerint, semper erunt in eis oua, sed parua valde. Propter hoc dixerunt quidam, quod oua venti sint ex residuo coitus. Sed hoc falsum est. Vidimus enim pullos gallinæ, & aucas paruas, quibus erant oua sine coitu. Feminæ quoque cubeth, idest perdicum siue cocant, siue non olfaciendo mates, vel audiendo voces eorum implentur ouis. Columba quoq; femina saltat super feminam, & si non fuerit mas, inuicem osculantur, atque ex illo coitu faciunt oua, sed non pullificant. Sine semine namque matris oua conceptui non conueniunt. Oua itaque venti sunt in gallinis, columbis, perdicibus, pauonibus, & etiam anseribus. Nec alterantur sub eis, sed qualia sunt talia manent. Plinius lib. 10. Irrita oua, quæ hypenemia diximus, aut quæ mutua feminæ inter se libidinis imaginatione concipiunt, aut puluere, non columbæ tantum, sed & gallinæ, perdicis, pauones, anseres, chenalopeces. Sunt autem sterilia, & minora, & minus iucundi saporis, & magis humida. Quidam etiam vento putant ea generari, vnde etiam zephyri appellantur. Hæc autem fiunt tantummodo vere. Vrina fiunt in cubatione derelicta, quæ alij cynosura dixerunt.

De incubatione ouorum.

C A P. CLXVI.

Idem in eodem. Oua incubari intra decem dies edita vtilissimum est. Vetera, aut recentiora infecunda sunt. Subiici impari numero debent. Quarto die postquam cœperit incubari, si contra lumen cacumine ouorum apprehenso, scilicet manu, purus, & vniufmodi perluceat color, sterilia existimantur esse, proque eis alia substituenda fore. Sed in aqua experimentum est. Inane enim fluitat. Itaque silentia, idest plena subiici volunt. Concurti vero experimento vetant, quoniam nõ gignant confusis vitalibus venis. In cubationi datur initium post nouam Lunam, quia prius inchoata non proueniant. In palumbis incubat femina post meridiem in matutinum, relicto vero tempore masculus. Anseres in aqua cocunt & incubant feminæ, tantum tricenis diebus, 25. si tepidiores sint. Aliena oua non excludunt. Coruus incubat aliquando diebus quinis & totidem parit. Serpentes etiam excepta vipera oua contexta

Contra tormina.

Oua ex vento quando fiunt.

Digestum dulcius.

Oua parua non sunt ex residuo coitus.

Oua que incubare decet.

Initium incubationis post nouam lunam.

in terra cubant, & anno sequenti fetum excludunt. Crocodili vicibus incubant mas & femina. Cornicem incubantem mas pascit. *Aristoteles*. Aniam quaedam feminae solae cubant, & mas prouidet eis cibum. Aliae partiuntur tempus cubandi, Aliae quoque ipsa oua, & alia quidem cubat mas, alia vero femina. Turtures vero mas, & femina cubant oua. Columbae quoque cubant ea, mas per diem feminae per noctem. Pavo cum femina coit, etiam super oua cubate. Cubeth autem anis luxuriosa, si inuenit oua feminae suae frangit ea, ne femina sollicita sit circa illa. Ipsa tamen cubeth, id est perdix duas acies aliquando facit ex ouis & femina cubat vnam, mas aliam. Cumque testae fissae fuerint, vterque circa pullos suos sollicitus erit. Gallina si non incubauerit super oua sua, infirmantur, & corrumpuntur. Quandoque vero in sterquilino, vel in terra calida, vel etiam sub puluinarum, vel in sinu complentur ad pullificandum, quasi gallina incubant. Est auis, quae non cubat oua sua, sed inuoluit ea corio vulpis, vel leporis donec frangantur. Oua, quae gallina cubat in aestate finduntur in 18. diebus, hyeme vero in 25. Aquila, & anser, & caeterae aues magnae cubant. 30. diebus. Mediocres 20. ut miluus, & accipiter. Oua quadrupedum calida sunt, & complentur ex calore terrae, quia super terram ouant, & ex calore temporis propter fortitudinem suam. Ideoque sedens super ea facit hoc, non propter incubationem, ut aues, sed propter custodiam. Oua autem auium propter debilitatem suam indigent calefactione.

De corruptione eorum.

C A P. CLXVII.

Aves vncorum vngnium, paucorum (ut dictum est) sunt ouorum, & multoties inuenitur vnu corruptum, quia modus iste est auium calidae naturae. Denique oua prima quaedam auium bisoutamium corrumpuntur propter hyemem, & oua posteriora complentur, pullosque faciunt, ut hyrundinum Gallina quoque (sicut iam dictum est) si non incubauerit super oua, infirmantur & corrumpuntur. Tonitrus autem in hora cubationis superueniens oua corrumpit, in tempore quoque calido corrumpuntur, sicut & vinum turbatur. Quod accidit in ambobus propter partes suas terrestres. In ouis scilicet propter citrinum, in vino propter facem, quae cum eo miscetur. Recte autem accidit hoc auibis ouantibus oua multa, quia non est facile in omnibus calor sufficiens. Accidit autem auibis vncorum vngnium, quoniam ouant ouum vnum aut duo, & multoties vnum corruptum. Natura namque citrini multum calida est in istis, & quasi contraria naturae albuminis, & vadit ad humiditatem, quae est in ipso albumine quasi ebullit. *Plinius lib. 10.* Si incubatu tonuerit, oua pereunt, & accipitris audita voce vitiantur. Remedium vero contra tonitruum est, clauus ferreus sub stramine ouorum positus, aut terra ex atatto. Praeterea concuti ea experimento verant, quia non gignant, confusis intra vitalibus venis.

De complemento pullorum in ouis.

C A P. CLXVIII.

August. super Gene. Sicut autem superius iam dictum est, cum oua fouentur ab alitibus super ea incubantibus, calor ille materni corporis etiam in formandis pullis adminicularur, per quendam in suo genere dilectionis affectum. *Aristot.* Oua quando ponuntur in terra, calefiunt & complentur per se, sicut in Aegypto, quia ibi terram aperiant, & ea ponunt in stercore. Sepe quoque ponuntur oua in valis calidis, & sic extrahuntur pulli ab eis. Ex ouis quidem generatio pullorum diuersatur secundum tempus generatioque auium, in gallinis enim postquam cubauerint,

per tres dies apparent signa pulli, & in maioribus quidem hoc fit post multos dies in minoribus post pauciores. In hoc tempore citrinum ascendit versus acutum, ad locum illum a quo incipit fissura, apparetque in albo simile guttae sanguinis, quod est cor, & mouetur secundum motum animati. Cum autem transferuntur 10. dies generationis pulli, complebitur pullus, & erunt manifestae omnes partes eius. Habetque caput maius toto corpore, oculi tamen non vident illo tempore, in die 20. quasi fistulat pullus, & si moueretur ouum, ille moueretur. Cumque ante decem dies frangitur ouum, inuenitur caput eius supra crus dextrum, ante hoc tempus est quasi dormiens, & eius oculi tremulant nec vociferatur, & in eius oculis & corde inuenitur ampulla, & quasi anhelans. Multaque gallinarum, & columbarum aliarumque auium oua etiam coitus pullos non faciunt. *Plin. lib. 10.* omnibus ouis medio vitelli inest parua velut sanguinea gutta, quod cor auium existimant. Primum in omni corpore id gigni opinantes. Omnibus autem intus caput est maius toto corpore, oculi compressi capite maiores, in crescente pullo, candor in medium vertitur luteum circumfunditur, vicesimo die si moueatur ouum lamque viuentis intra putamen vox auditur. Ab eodem tempore plumescit, ita positus, ut caput supra dextrum pedem habeat. Dextram vero alam supra caput, vitellus paulatim deficit. Aues omnes in pedes nascuntur, contra quam reliqua animalia.

De nutrimento pullorum.

C A P. CLXIX.

Aristoteles. Sic ergo ex ouis auium generatio fit, cum femina super ea sederit, eaque calefecerit, quoniam ex vna parte oui animal exit, & residua clementum recipit: quoniam siquidem auium creatio non potest interius compleri, posuit natura cibum pulli in ouo citrinum, scilicet quemadmodum in animali lac in mammilla. Principium enim generationis pulli est ex albo oui, quia principium animae est ex calido, cibus autem est ex citrino, id est vitello. Album enim naturaliter est humidum, & in eo est calor animae. Et citrinum quidem congelatur, album vero non. Et primum quidem quod generatur ex membris est cor, & vena magna, ex qua fit ramificatio in duos vmbilicos, quorum alter procedit ad telam continentem citrinum, alter ad telam continentem alas, & est sub tela testae. Per vnum ergo accipit pullus cibum, ex citrino, scilicet alter autem extenditur & peruenit vsque ad telam continentem pullam, & assimilatur secundinae. Tela quidem extrinseca sanguinea, quoniam eius dispositio est, sicut dispositio maticis, & in circummitti citrini est secundina testa oui, & assimilatur telae continenti matricem, quasi coopertorium, quia cooperit embryonem & matricem.

De Exclusionem pullorum.

C A P. CLXX.

Cum autem creuerit pullus, diminuetur vmbilicus, quia debet animal illinc exire. Residuum vero citrini, & vmbilici quod peruenit ad citrinum, exit vltimo, quia natus statim debet habere cibum. Eritque citrinum adhuc intra cum vmbilico, ideo quia non potest habere cibum ex matre, nec potest cibum statim acquirere. Complentur autem cito pulli in diebus calidis, quia tunc tempus calidum adiuvat digestionem creationis. Cum autem (ut dictum est) ante dies decem frangitur ouum, inuenitur eius caput supra crus dextrum. Oua longa acuti capitis producunt mares, rotunda, & obrusa feminas, & ex ouis quidem duorum citrinorum, quae ex duobus spermaticibus proueniunt, si fuerit tela diuidens inter sperma

Perdix oua
frangit femina.

Die 18 finduntur oua
gallina in aestate.

Tonitru oua
corrumpit aliquando.

Remedium
contra tonitru.

Calor formatius est
cum affectu dilectionis.

Pullus
plumae pul
16. die.

Gallina
maius pulli

Cor primo
generatur.

pulli

primi coitus, & sperma secundi pulli gemelli procreantur. Si vero continua fuerit, erit pullus monstruosus. *Isidor.* Pulli dicuntur omnes auium fetus recenter nati, eo quod polluti sint, unde etiam vestis nigra pulla dicitur. *Plinius libr. 10.* Aues autem omnes in pedes nascuntur contra, quam reliqua animalia. Traditur tamen noctua, bubonem, picum, arbores cauantem, trogonem, cornicem à cauda de ouo exire, quia pondere capitum peruersa oua posteriorem partem corporum fouenda matri applicent. *Idem.* Pulli celerius excluduntur calidis diebus. Ideoque æstate fetus educitur vndeicesimo, hyeme vero 25. Hyrundini cæci primo pulli, & omnibus ferè quibus numerosior est fetus.

De Educatione pullorum, & carnibus eorum.

CAPVT CLXXI.

Quod autem ex animalibus est intelligentius, magis habet sollicitudinem circa filios. Itaque post complementum remanet inter parentes & filios amicitia, sicut accidit in hominibus, & quadrupedibus. Non est consuetudo, vt mares solliciti sint circa filios, sed fa-

mina magis. Columba tamen cum pullificauerit, statim mas regit pullos. Et si femina tardet ad illos redire, percutit eam mas, & ad nidum redire cogit. Aquila vero proicit ouum, vel pullum, si plus quam duo euenerint, similiter & coruus, sed est auis que pullum Aquile proiectum nutrit, & est, quæ pullum coruorum. Item Aquila, & omnes aues vncorum vnguum statim, vt vident pullos suos posse volare, percutiunt eos alis, & eiciunt à nido, præter haum idest cornicem, quæ cogitat de pullis, etiam postquam volant. Aues quoque grauis volatus eiciunt pullos suos, quoniam graue est eis adducere cibum. Est auis, quæ cogit pullos suos, Solem aspicere, & cuius oculus primum lachrymatur, interficit ipsum, & inde cibatur ceteros. Vultur quoniam auis famelica est, inuidet pullis suis cum impinguntur, nec pascit eos, nisi de cibi sui reliquijs, ipsos quoque eicit antequam volare possint. Sed est auis, quæ proiectos illos nutrit cum pullis suis. *Isaac in dietis lib. 1.* Pulli sunt leuioris digestionis ceteris volatilibus domesticis, & laudabilem sanguinem generant, appetitus confortatiui, & omnibus naturis conuenientes. *Auctor.* Columbini pulli cuius naturæ sint dictum est supra vbi de columba. Hæc de auibus dicta sufficiant.

SPECVLI MAIORIS

VINCENTII PRÆSVLIS

BELVACENSIS,

Tomus Primus.

LIBER DECIMVSSEPTIMVS.

De Generatione piscium.

CAPVT I.

AD E M die creati sunt pisces, quæ & volucres, videlicet die quinto, & ex eadem materia, quoniam ex aqua. Ideo enim sub eadem die factus est ornatu aeris, & aquæ, quoniam hæc duo elementa tenent naturam mediam luminosi corporis, idest cæli, vel ignis, & opaci, scilicet terræ. Vnde & in hoc conueniunt, quod vtrumque luminis & obscuritatis est receptibile, vtrumque rarefactibile, & condensabile, vtrumque in alterum de facili conuertibile. Sicut ergo aer ornatu est suis animalibus, idest

volatilibus, quæ possunt ex eo respirare propter crassitudinem humoris, & quorum corpora possit sustinere, sic & aqua suis, idest natatilibus, quæ pinnulis suis nituntur aquæ natando, sicut aues pennis suis aeri volando. Et quoniam aer iste inferior ratione humoris tenuis quo contextus est, humidæ naturæ deputatur, idest aquæ: ideo dicitur aqua commune productiuum vtrorumque, vbi legitur. *Producant aqua reptile animæ viuens, & volatile super terram, Isidor.* Ideo autem, quæ in aquis natant reptilia dicuntur, quod reptandi speciem habent, vel naturam. Quædam vero genera piscium, ideo amphibia dicuntur, quia ambulandi in terris vsu, & natandi in aquis officium habent. Amphibon enim Græcè vtrumque dicitur. Nam in aquis, & in terris viuunt, vt pote crocodili, hippotami, id est equi fluuiales. Cetera vero piscium genera viuere sine aqua non queunt, quia emergendi spiritus & respirandi naturalis eis non suppetit, sicut hominibus qui huiusmodi aeris spiramine vtuntur. Quod enim nobis est spiritus, illis est aqua, quæ viuendi ministrat substantiam.

Cur aqua commune productiuum volucrum & natatiliu.